

F 55
num. 2
s. 186

Tartu Ülikool

„Rooma õiguse süsteem“ Tartu
ülikooli üliõpil. Salme Rootalu
konspekt eksami ettevalmistat-
misel.

[1930. aastad]

1, 133 p.

1
Salme Kordala.

I. R. o. s. t. e. n.

keskuses sotsiaalselt normaalses, atstarbekohases
peetuse ja nulliseid ei. Resultaatsina kujuneb
erinevus reaalsete, konkreetsete eluliste suhete
(ost-müük) ja abstraktsete suhete tüüpide vahel;
võimad keel määraval juriidilist tähendust ning juriidilis-
tes institutides (me näeme oma institutid, ma-
fractureid, ost-müügist jne). Iga sarnane abstraktne
tüüp ja ^{hinnakaupa} määrab ja jur. institut koosneb vast
normest, mis näitaval, millistel tingimustel ja
tingimustel teatud tegevus on lubatud, ettekirjutatud
või keelatud. Ühikand loult atstarbekohast suhet näi-
tarab: 1) need normid või tingimused, millede olemasolekul
sule tunnustatakse tegevus (ost-müük või muud, keel kaup, keel kaup)
2) need normid või tingimused, mis määravad kindlaks suhte ula-
tuse ja side (müüja võib võtta maksim, ostj. kaup; müümisel aja üle täielise
õigus, korutaja seal ometubane, kuid ei tahi kaevutada objekt)
3) need normid ja tingimused, millede olemasolekul tuleb lugeta
sule läpetatuse.

2.
Transitiivne suhtamine konkreetsete eluliste suhete ja abstr.
raatsete suhete tüüpide vahel viib selle, et need abstr. tüü-
bid (või tunnused) on kriteeriumiks eluliste suhete juriidilisi-
el kvalifikatsioonil. Sellel erinevusel on ka teaduslik
tähtsus, kuna mõlemal ositusel eriteaduste aluses;
konkreetsel elulisi suhteid uurides kirjeldame reaal-
sid elunähtel, analüüsime nende põhjusi ja tagajärgi;
kuna abstr. suhete tüüpide uurimisel me ei kirjelda,
mis süntis või tüümid tõelisele, vaid nulliseid või
meeste või niigivõime organite toiminguil tuleb lugeta
normaalses, mida võib ja mida peab neilt ootama,
ja ühelpoolelt - mitte normaalses, lubamatuse, mida
kol ei tehes teha.

Teaduste liiki, mis ei uri realseid elulisi suhteid,
vaid abstrakteid suhete tüüpe, kuuluvad ka juriidil.
teadused. Õiguse ajalugu uurib juriidil. institutide
muutumist ajas. Õiguse dogmas uurib aga neid
niisugustena, nagu nad teat. tingimustel antud
ajal ette kohas erinevat.

Kuiigi jur. teadused uurivad abstraktseid mõtte tüüpe, peavad nad siiski arvestama ka jur. institutide kirjeldamisel konkr. eluol. suhtes, samuti ka nende tekke- ja muutuste ja kadumise põhjustamisel ja kirjeldamisel. Konkr. eluol. suhtes on ka nende valmistamiseks materjal jur. institutide teoreetilisele ja ainselt tüüpilisele on jur. teaduste reservars objektis; sellega just erinevate jur. teaduste ajaloo, poliit. ökonomia, sotsioloogia, kuna nende objektis on just konkr. eluol. suhtes. Ka need teadused (pol. ö. ju) viivad teaduslikult abstraktse tüüpi kirjeldamisele, kuid need teadused on tagajärjel saavutatud teoreetilised tüübid ei ole midagi ühist praktiliste tüüpidega, milledega tegelevad jur. teadused. Põhi erinevus nende vahel on selles, et teoreetilised tüübid luuakse kaalutlemata, kas need on ühiskondlikult soovitatavad või ei, kuna praktilised tüübid kujutavad endast teaduslikult soovitatavaid või mitte soovitatavaid elemente. Sellega

3.
teadused on ka teine erinevus: ainult praktilised tüübid on reservars teadusliku uurimise objektis, kuna teoreetilised tüübid erinevat väärtustatavate nõuetele vastavate tulemustena.

II. Rooma õig. dogma mõiste ja tähendus.
Õigat õiguse süsteemi võib kahtlase ajalooliselt ja dogmaatiliselt. Ajalooliselt käsitlevad vaatleme juriidil. instit. muutust apas väärtuselt ühiskondliku elu muutuste. Dogmaatiliselt käsitlevad vaatleme enamikus kaasaegset elavat õigust, sest ühelt poolt on vaatlusena kättesaadavam ja teiselt poolt on maksima õiguse uurimise praktiliselt tähtis.

Pikas rooma õiguse, s.t. tsivil. õig., mis kodifitseeritud 6. s. Justiniaanusel poolt, ei leia enam kohaldamist, kuiigi ta areng pole lõppenud. 12. s. algas r. õig. teaduslik uurimistamine, s.t. kohaldati mõtte-olude - alul Itaalias, siis Prantsuse ja lõpuks Saksamaal, kus ta suure tähtsuse alal hoidis maks. Va õigusega kuni 1800. a. Seda uurivad R. õig. teadused jätavad ülemäärane Saksamaal. erinevad

nimetati kaasaegees R. õiguse või paudestide õig.-ks. Saksamaal nimetati ette õigust üldises Rooma päritoluga (saxa) õiguses, vastastäna kohalikele ja üldisele nationaalile (saxs.) õigusele. Seega loomulikult sarsa ühtsuses dogma ilpeaines on kaasaege õiguse, aga mitte juba R. õiguse. Venemaal juba R. õig. kunagi moodustas, ere. Baltimaal.

Rooma õiguse on:

- 1) tähepanda ja literatuur - se mõtte kõige lähitöötatum erioõiguse ^{Kuna pole loobul tsiv. õige üldteemid} süsteemi ja tsiv. õig. aluseks tähts; puudus - süsteemi puudus fuertih. õig.-s, üksikute määruste vastuvõetavus, matemaalselt liig individuaalsus; parim osa kohustusõiguse ja abiela varavõetavuse vaherõrdade konstruktsioon;
- 2) kõige tähtsamad õiguste kodifikatsioonid alusel;
- 3) õiguskäitise tsiv. õiguse põjalikus tutvumises, mis vajalikul Venemaa ts. s. puudulikku tattu.

Kõrge üldarne on kaasaege R. õiguse kõntrleude.

4.

III. Rooma õiguse retrospektioni väärtus.

Need (barbaarid) nägid Rooma varemil. Rooma kodanikele jäi maksma R. õiguse, milise seluste. Kogul - leges Romanae (lex Romana Visigothorum). Ajajooksul läks R. õ. põhiniitl ka vallutajate hulka: 1) Kinne Karbi, 2) fuertih. testulix uurumise - Bologna klassikute kool XII s. (ühtselt). 12 s. lõpus mud R. õ. Itaalia kõhtute strukture tähtsuse. Kohaldati untele aludele. Aluse panu kinde, täiendamis post gl. eks kommentatsioonid - uuringul praktiilist leadi, tähtsi põhimittes õhta kansoniile õigusega ja kaasaege õiguse põhimittesega.

13 s. levis R. õ. Frants semaale - terris ajalõude kool. 15 s. tõi semaale R. õ. e. muutumise üldõiguses, mõjutatus sarsa nationaalijesidest põhimittes, kuid püüdis rõumare ajani kaasaege R. õ. eks partikilise õiguse õnne all. Aruõnne nõude õig leult - imperatsioonit, varuõhtuõnne, ühtsõõõõõõ mõjutusel.

IV. Kaaralge Rooma õiguse allikad.

Pärast utrephiooni r.õ. Saxoniaal sai üldise õiguse (gemeines Recht) mõnetuse, sest vahetas pea teoses riigis, kuigi mitte ainsana, sest igal territooriumil oli oma kohalike nativmaadude õigus või statutid, milleleel oli erisõigus, kuna R.õ. ometus subsidearse te-
dentuse ja kasutati vaid niivõrd, kui võrd koka-
luses õiguse esimesel tüürib. Pärast uldgermaa-
ni triv. sept. vastuvõtmist 1896 a. (astus jõusse 1900.)

R.õ. kaotas üldtähtsuse - jäi vaid ajalooline.

Kaaralge r.õ. allikad (või parteptide õig. allikad) on:

- ① Corpus juris civilis; ② Kansandiline õigus,
- ③ Saxa seaduseaustus (alpemaadude seadusoga-
fessio) ja Kombeõigus.

I. Corpus juris civilis (muni ennes rahel glonaatantel, kuid läplikult gethofedruult) koosneb: *Instit., Digesta de Pandect., Codex, Novellae*

a) institutiones - 4 raam.: tüürib. algajate kani õpperaamat ju-
õigust. Allikas gaiuse ristit. ümbertöötatult, kuna süsteem

à la gaius. I raam. - õpetus viisust
II " - abiõigus ja pärimine herdamend alusel
III " - seadusandluse pärimine ja suurem osa kohustusõig-st.
IV " - kohustusõiguse lõpp ja pretens.

5.
b) Digesta seu Pandectae - väljavõtteid (liiavalutaja) 39 juristi
töödest - enamik keesute ajast; tähtsamad Ulpianus ja Paulus.
ulphalxini de legatis et fideicommissis
50. raam. - tüüribes (peale r. 30, 31, 32) = fragmentes,
näidates juristi nime ja töö, kust frag. võetud. kõnel
tüürib õige lühikesel. tribunali õiguse, neumtunel (emblemata
3-ast. 6-ast. raametes
mille mõttes: *õig. õigusest* *kõrvalamuse*)
Triboniani) ajaloolise tähtsusega ja vastuvõtmise
sulles juristide töö, kuid põhiliselt ei saadud läbi
või komisjoni kümnendise talle - 30. Triboniani jultimel.
530-533

c) Codex Justinianus - koogu keiserlikke konstitutsi-
oone, kuipagu neil oli veel tähtsust Justin. ajal. 12 raam.
tüürib, viimasel osakorral konstitutsioone kronoloogili-
ses järjekorras. Süsteem - 1. raam. kirkuse õigus ja õig. allikad,
2-8 r. Triv. õig., 9 - krim. õig., 10-12 abunõust. õig. in-
netul lühentustes ja neudatustes. 2 väljaannet:
(codex repetitae praelectiones)
I - 529, II - 534. 533 anti institutsiooni ja digestal.
viimene väljaanne muas seaduse jõe - mereni es ulatu.
Institutsioonide, digestate ja kodexite aval-
damisega lõppes Justin. kodifitseerimise töö.

d) Pärist veda järgnesid novellae. Kõigi
tabeli anda kogumise, ei saanud Justin. seda läbi viia
ja meieni on jäänud erastajad: 1) Epitome Juliani
124 konstitutsiooni 525-555. a.m. lastud keeles täielikult
määrasid lühendatult lat. keeles; 2) Authenticum -
134 novelli 525-556. a. lastud keeles; 3) kõige täielikum
novellide kogu, koostatud pärist Justinianust, ar-
vatavasti Tiberiuse ajal, sisaldas 168 novelli - kreeka
keeles, jagatud peatükke.

Justin. vabariigist jäid retriiperimata:

- 1) määrused, mis reguleerisid peult rooma insti-
tuute ja mis keht- ja meiajale võivad, nagu or-
jus, kolonaaat, stipulatsioonid, tutovis auctontis;
- 2) määrused, millel ei puudunud glossaatorite glossid,
-meid järele järele. 3) Glossaatorite paigutused
Justin. õige 13 konstitutsiooni saasa keisrilt
Friedrich I ja II - selt, n.n. Authenticae Fridericianae.
Kas piirasid Justin. õigus täielikult retriiperitud,
(in complexu)

6
s.t. keskeia vartel põhjendat Corp. jur. c-ule, kus
tärt õigust, kuni paldud tõestatud, et vartat mas-
sus hõlmeva õigusega või tava teel muudetud, pole

II. Kanooniline õigus on katoliku kiriku sek-
dondulus keskojal, mis moodustati Corpus
Juris Canonici clausum nime all #jaos:

1) Decretum Gratiani - munk Gratiani töö 12 saj., kiriku-
õiguse alus (canones) vartel määrused ja ta enese
seletused (dicta Gratiani). Kohustus järd vaid enimtel.
3 saanud. jagatud 3-2 osa (partes).

2) Decretales Gregorius IX. või Gregorius IX decretalid - 5 raam. jagat. tükkide - paardid kōruld (decretal-
les) - keisr. paardid Gregorius IX kōruld 1234. a.

3) Liber sextus decretalium - täiendat kogu paardid
decretaalidest, koostatud Bonifacius VIII ajal,
5 raam. jag. tükkide.

4) Clementinae - Klementi V. ajast - decretaalid (1311) e.
shund e. j. can. esol järd retriiperimata (e. o. ex-
travagantes communes, mis moodustati e. jur. can. non
clausum) - ainult paardid Joanni XXII. järd retriiperimata.

13. s. lõpul tekkis postglossaatorite või kommentaatorite reegl- taolis praktiseeriv ja uuritud glossasid (glossae glossae), tahts anda r. i. l. k. karsakuid ja elusid joont, selles uuesti saigi Rõu norme. Tähtsamad esitajad: Durantis, Bartolus de Saxoferrato, Baldus de Ubaldis, foron chairus.³⁾ 16. s. tekkis renessansi ja humanismi mõjul Prantsusmaal ajalooline reegel, kes uuesti põhis algallikate juurde (ka enne Justinianuse algust). Dogmaatiliste käsituste kõrval kantati ka ajaloolisi, mis tõi saigi need veel R. õieprohvi.⁴⁾ Esitajad: Guarenus, Brunanus, Hugo Donellus, Jacobus Gothofredus, eriti Kujatius ja Donellus.⁵⁾ A. töö kommentaari jur. civilis.⁴⁾ Saksamaal kuni 17. s. valitses juristide praktiseeriv reegel - tegevus riikliku režiivis. Rõu kohandamisel tegelesid elu jaos-
hõltsed. Tegevus kommentaatorite. Sacra juriid tähtsamat (Sachsenspiegel). Selles töo tulemus uus mo-
dernes pandestarium - egane egne ? ja sacra.⁶⁾ 18. s. tahtsime uus loodusõiguse reegel, kes tõstis

^{alguse sai juba 16. s. - ühe ja rakkude vahelise õiguse kaudu}
^{17. s. füüsiliste liikumiste käsituse}

8
entis - Thomarius
väga teatav hulga põhjuste ja viis tipud on materias: nō-
tematiseerimise.⁷⁾ Saxra peases mõjule,^{19s} uuesti ajalooline
reegl, esitajad Friedrich Karl v. Savigny (1799-1861), kes õpetas, et õigus on ajaloo produkt ja temas ovaetud sel-
ra õigestumne. Pöörduti jälle ajaloolise uurimise ja re-
geli reegl on ka praegu vaertes.⁷⁾ Peale nende reeglite on
tekkunud nōta terti, uuesti rasked, silmaspidades rida
õiguse ja teiste sotsiaalelu vahetega, nagu õigusemis-
ga (Henry), teisalt rida prühholoogiaga - õiguse poliitika
rega (Petrashitsky).

II line kantamise süstemeid:
1) kuni 17. s. oli määratlet
eksgeetiline meetod - uustõud määrusi kommentee-
nti selles järjekorras, nagu ka alikarid aritabul.
2) i-t asendas legaalne reegel, kes tõstati läbi
Parlamenti hüütite korras, kuid reletati erivõim,
3) välislooval tekkisid aga uustõud autõnt
releisvat uustõudmeetõd, nōnt Donellus - Commen-
tari juris civilis libri XVIII. Präegu korutõne Hugo
ja ilise meetõdel, mis eridel R. süstemeist, kes jas-
ture aluses eli persona, res, acti-ones, selles,

et eraldab eeskätt materiaalõiguse protsessuaal-
õigusest. Materiaalõigus jaguneb:

I) üldõpetus: 1) õiguse õiguse subjektide kohta, 2) õig. õig. objektide
kõhta, 3) õiguse tekkimise, muutmise ja lõpetamise tin-
gimusest ja 4) õiguse kaitses.

II õiguse: koosneb asi-, kohustus-, peresõna- ja
pärandsõigusest.

Üldiselt põhimõttel koosneb õigusest, mis omaval
erava ihise tähtsuse eravõitu trivüloiguse sta-
tustidele.

Õiguse mõiste. Õig. jur. mõttes (persona) on
see, kes võib omada õigusi (näit. omavõit, kreditor),
võib olla õiguste subjektiks. Võivad olla õiguste
subjektiks nim. õigusevõime. Õig. piirid määrab
objektivne õigus (seadus, koodeks). Õig. tuleb eraldada
teoorias. Teoorias loetakse et, kelle tegevus
või tahetavõime, kui nõrgene omab jur. tähtsust,
kuivõit antud tegevus üle võib omada jur. tähtsust.

9.
Õigusevõime isik võib teoorias puududa, kuigi isik ei
füüsilis, või olla piiratud, kuigi minor ei prodigus.
Õitellase 2 liiki õig. subjekt:

1) füüsilised ^{isikud} omavad kaasages õig. võime, kuigi
mitte võrdset. Kuigi R. õig. õigal õig. ei ole.

2) juridilised isikud.

2. põlet. Füüsilised isikud. Õig. tekitab sõnniga. Võja: 1) et
laps eraltas, 2) elus, 3) inimese kuju ja 4) mõni,
et poleks enneaegne. (Nasciturus).

1) loote pole reserv õig. subjekt, vaid mulieris partio vel
viscerum. loote (embryo) loetakse õig. õigust kuigi
sõnniga, valt omab ipso jure. (kuigi pärim. õig. keses,
õigust eraltamise vestes tähtsusetu. Nasciturus).

2) peab sõnniga elusa - kas või mõni, mis tähtis pä-
rimise õig. võime õig. võime õig. võime (loote õig. võime)
prokulicula võib õig. võime, sabinia
ei - justitia õig. võime.

3) ei tehi olla monstrum - võime õig. võime õig. võime.

4) It oleks kantud viivõid - mitte enneaegne, kuigi alus-pole ing. kahelehel - vastu Savigny ja Becker.

18 ku lõpp - surma momentiga. Kui keegi tahab rajada europa õiguse õige õiguse õiguse, peab tõesta- ma fakti, mis pole alati keegi (pikaajaline aeg) ja R. õ-s pole üllalt palju juhtumite. Praktikas presu- meeritakse, et teadmata asas loetakse surmas fo. a. Kui asas üle fo. a., siis loetakse surmas 1009. Samadel korral huvitatu õiguse võimal paluda kohtu pealt surmas tunnustamist. Kohes toimetas juurdeleht ja kuulutat - kutsub ja siis tunnistab surmas. Kui ajast legeta surmas, sest sellest momentist algub pärijate kõnne, kes¹⁾ kohtuotsuse kuuluta- mine fo. a. saabumist või teadmata kolimise pärsed - vaieltar. talituse arvamise fo. a. ka- me, kuna kohtu kuulut. on deklaratiivne talitus. Kui alduuse sulles kui fo. a. on teadlast eritaval viisakohal - (arudele ajal ing ning inguseid õiguse ei omasta).

10
chitme 18 ku korraga hõlaku läbi suremist pra- sumeeritakse, ing sur koraga - commorientes. Pravi- kui elid üle nevas või alanavas suguluse vaheservas, siis eldatakse, et alanav (descendent)-laps - sure enem ilenevat (ascendent), kuna ^{taiskasvanu} pubes sure hijem. ku erastoid.

Füüsiliste õiguste õiguse õiguse. Status ja capitis diminutio. R. õigus eraldas 3 staatust momenti õiguse võime juures: 1) status libertatis, 2) status civitatis, 3) status familiae. 1) liberi et servi - vahel is õjal. liberi (vahel) enam - vähem võin kasutada õiguse võimet, kuna õjal see puudus - servi pro nullis habentur. Kel pole ei peresõnu ega varanduslikke õiguse, peremehe võime piiramatult. õiguse 2 momenti: a) omast õig. õjale kui õjale - võis nime, pankta ju. ja b) kui teadlast alavas - peremehe võime all - dominica potestas, nulle alusel pereme- hel oli 1) ius vitalis ac nece is is 2) võin õja varandus- lõks talle. õja lepinguliste kohustuste est es vas- tuta, kui kahju est õja dehcti (võime) kor- ral oli kohustul kas maxima trabvi või astus õja võija kahjukannatajale (noxae dedere).

Alul ja kuus nii jõe vitae ac necis, kui ka õiguse
kõige poja, tütre, hõys ja hõyska varanduse üle. Vas-
tutus delictide ja lepinguliste kohustuste ^(võlgade) eest saamine,
kui oiguse juures. Augustus ritaotas ja võim. Võim-
alune poeg sai õiguse vabalt korraldada sõjateenista-
ses omandatud varandust (peculium castrense), hil-
jem ka kodaniku, varanduse või vaba professioni-
teel (advocaat) omandatud varanduse üle (peculium
quasi castrense). Ristimise keisrite aegu tekkis põhimõ-
te, et kõik erainimelt omandatud (ex. dalt) läh-
kel võimaluste laste omandis, kuna isal on vält-
usu fructus (ehaeg. karut. õig.) üle varanduse suhtes, nimim.
bona adventicia. Vanust põhimõtetest just. õiguse
hoides alal see, et poeg ei võinud midagi oman-
dada isalt; saanud omandat-peculium profes-
ticiam - on juriidiliselt isa vara osad, kuna poeg
ainult kasutas seda, nagu ovi peculiumi.

2) uxor in manu mariti. Vana õiguses naine abiellotes
sallis mehe võim alla - manus mariti (cum manu), te-

13.
da lseti mele suhtes filiae loco, laste suhtes sororis loco.
furiid. resurcord saanud võimalustele lastele. Vabari-
gi aegu tekkis abiellu sine manu, kus naine mele või ma-
le es eelu. Keisrite ajal abiellu cum manu es lisa tavitaj-
mist ja furtim. õiguse ei tule ette ette enam ette.
3) dilectum caput in mancipio. Ohustu õiguse järgi võis
isa võimalust poega või tütarit müüa. Saamine müük,
sõlmutub mancipatio vormis, ei muutunud lapi õiguse
ja võis sõlmutub saada ainult tähtajaks, mille määrusid
läis vale tagasi. 12 tabuli sead. ritaotas müüki ja maa-
ses, et kolmesordne müük vabastab müüdu ja võim-
alt. Mancipiumi kehtesid oli müüdu vormiliselt vaba,
kuid faktiliselt oma perelehe oja sarnas - in ser-
vili conditione. Hiljem tavitati mancipatio filia-
miliais ainult diem gratia, s.t. fiktiivselt pojasta-
mise ja isa võim alt vabastamise (emancipatio) korral.
Furtim. õig-^s ette ritaotusite pole.

Capitis deminutio. Nägime, et r. kol. \bar{q} v-e ala-
tuse määravad 3 tunnemärgi: libertas, civitas, familia,
millist tunnust keegi muutustest R. kodaniku
caput ja 3-le staatusele vastavad 3 cap. dem. kujul

1) capitis deminutio maxima - vabaltse, r. kol. õig. ja perek. õig. kaotus.
Teeis: R. kodaniku vabaltangemisega - põgenes - sai
tagasi r. n. jns postliminii, b) varrete kumitegude
tagajärjel.

2) Cap. dem. media - R. kodaniku õiguste kaotus ^{nille tagajärjel ka} koos pere-
koosseisu kaotusega. Teeis: a) vabatahtlikke emig-
ratsiooni puhul või ülminesul labulacess, b) teatav
liiki kumitegudega.

3) Cap. dem. minima - keestlike jur. tehingute tagajär-
jel r. k-u perekosseisu muutmisel, näit:
pojestamisel, conventio uxoris in manum mariti
(abiellumisel cum manu), emantripatsiooni puhul.
Isa surm või kaasa sui juris, mitte cap. dem. minima,
sest sinu ta võim kaotus loomulikult, mitte kumitegude

14
Igaüks capitis deminutio tagajärjes oli \bar{q} v. õiguse
järgi sõdade võlgade ^{capitis deminutio} kustutamise. Preetor määras, et
kreditorid võivad ^{õiguste kaotamise} nõudega esineda ta enda kui ka
me perekohale vastu, paigutades nende formelise
fratrisoni: ac si capite deminutio non esset.
fratris õiguses e. d. minima kaotus praktilise tä-
htsuse, kuna teist 2 jääl. Kaasajates õiguses
on kaotunud jastus vabalt ja mitte vabalt isikud
õiguse kolimise tõttu, seepärast ei mõjutanud \bar{q} v-et
vahetegemise oma riigi kodanike ja välismaal. vahel;
Võimaluste laste õigused ku ka nendel veidi kitsendatud,
st. võivad suuda õiguse, kuid ka suhtes püüval teatav
õigused, seega suudab praktilise tähtsuse kaasaj-
ses R. õ-s. kaasa see õiguse õiguse.

Kodanline au - vähendab inna õigusevõimet. Eriteht.

- 1) täht au kaotust - exstimationis consumitur ja
- 2) au vähenemist - exstimationis minoritur, s. suuand
järgne, infamia iacturpitiuola või infamia iuris ja
infamia facti.

ku raskus oli seadus samase raskusega, millega
Mestres oli R. kol. õiguste raskus.

Infamia on seaduses või praetori edikti alusel
põhinenud au vähenemine. Pustaxe:

1) infamia immediata - teatud hukkamõistetavate te-
gevuste ja eksordade tagajärg; need juhtuvad alid riikliku
määratud ja ette laendatud seaduses.

2) infamia mediata - kaitse süüdimõistvate ettevõtte
tagajärg teatud liigi krim. ja tsiviil õigus.

Infamia oli ilmselt eluaegne raskus ja kõrvaldas in-
imult karatrimoni teel või kui keiser andis tagasi au-
ra nime (restitutio famae).

Infamia tagajärg seis selles, et infamius ei
võinud 1) pidada au ametit, 2) võimast arjades
esitajaks olla ja 3) ta pärijaks määramine
oli aluses testamenti vastu vaidlemises.

Turpitud - au vähenemine, mis seltskoona ol-
mis põlgesväärtuste eksiivide tagajärg. ^{Turpis personae} Sarnase
õiguse pärijaks määramine annab teatud riiklik
(i.e. praetori talenduse)

15.
õiguse vähenemine testamenti vastu. Kaarageus õiguse 14-
famaia on raskemal praetori talenduse, kuid üm. kol
juhul on talendatud krim. õigus (kolau. õig. raskus). Turpi-
tudo on oma talenduse alal koostunud.

Uutunimistuse talenduse Vabariigi ajal usk oma riikliku ri-
loomu, ju saarem moodustas osa juris publici. Kuid ühtlasi
oli võimalik raskus teiste uskude suhtes, sageli religiooside
ka tein jumalusi. Keisrite aegu sama kultus raskus, talenduse,
Caracalla ^{aegu} riiklikust usust ei võinud juttugi olla. puhtide
ja kristlaste tagasiandmine pole tingitud mitte üm. raski-
matuselt, vaid ületata poliitiliste kaalulastege üldise
rahu mõttes. Riiklikuliste seadite aegu suures mõttes
valitseva üm. uskude ja õigusealised (orthodoxi) ka-
sutand täit üm. t, mitte 1) paganad, 2) juudid, 3) usust ta-
ganejad ja 4) ^{haeretigi.} väärõpetuse pealtajad - nende üm. oli raskus.
Keskajal oli uutunimistusel üm. tähtsus. Eelise piirata-
vase alla kuulusid juudid. Præpuses 7. õiguses on need
õigused raskemal talenduse.

Täised juriidiliselt tähtsast inimeste suadusest ja kinnisvaraast.

Sugu. Muistres õiguses allusid naised erasoju suhte suhte paljudele riisestustele, nagu mehe või isa võim all. ehmetates persona sui juris (nt. Pa. surus korral), pidid olema kogu eluaja hooldamise all - tutela mulierum. Ajajooksul kaotas tutela mulierum ja meeste ning naiste erinevus vähenes tvt. õig. alal. Justiniani ja keisririigis õiguses soo erinevus ei olnud tähtsust erasoju suhte. R. õiguses ei tunnustanud reservat tähtsust hermafrodiitidele ja neid loeti selle soo hulka, qui in eo praevalet.

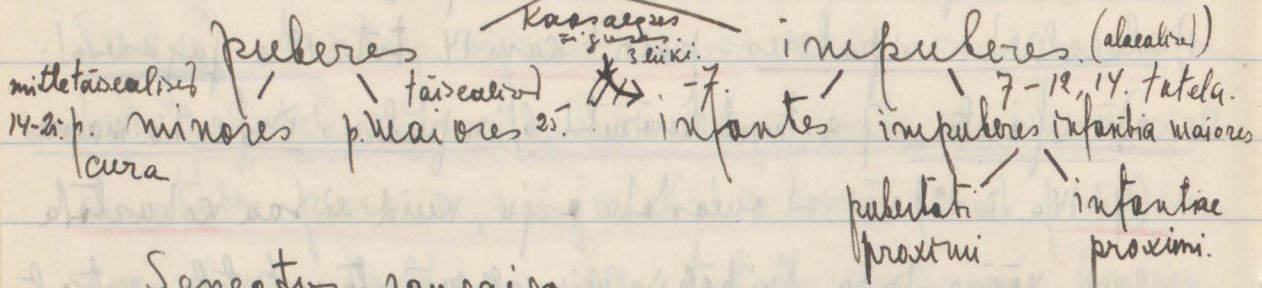
Vanus - määrab teovõime ja 2) olnud tähtsuse sündivuse suhte. R. õiguses olnud tähtsuse sugulise küpsuse saamiseni - pubertas - postule 14. a., tvt. 12. a. rät jastus puberes ja impuberes. Lex Plaetoria määras täielise teovõime saavutamise 25. a., millest tingitud jagamine (1) puberes minores ^{quiendeviginti} xxv annis ja (2) puberes maiores xxv annis. Puberes minoreste kohta ei olnud õiguse märkeid alul paljud, hiljem vastas seadus actus Germani aeg 16. d.

16.
Keisririigis õiguses eraldatakse ka järgi 3 liiki riisuid:

- 1) alaealised - impuberes - poisid kuni 14., tvt. 12. a. - jagunevad:
 - a) infantes - 7. a. täiesti teovõimetus, b) impuberes infantia maiores (7-14 a. või 12-) võivad omandada asju, kuid ei saa kohustada ega võimantada. Kui pole ise võim all, määratakse tutela - eestkostja.
- 2) nüüd täiskasvanud - puberes minores - 14-25. a. eelneid (imp. inf. maiores) vähe erides - määratakse eura - hooldamise ^{kompetentsete} ehitajavõimel põhjendatult või meesriigis 20. a. ja nart 18 a. kahtlusest täielises teovõimetus, n. n. venia aetatis, kuid not ei või kahtu loota kinnisvara müüa - võimantada.
- 3) täiskasvanud - puberes maiores - kes 25. a. vanol, on täiesti teovõimetus.

Peale seltsuud veel teisi jastusi. Impuberes infantia maiores sees eristatakse (1) pubertati proximi ja (2) infantia proximi - väitavate eriliisi piire. See on tähtsust seadistat, kui alaealine soostal deliktis ja raja teostada, kas teigi seba teostuskult või ei, mille üle otsustada kohes. Peale selle mõnel juhul arvestatakse ka raugaiiga - senectus, ka siin pole kahtlusest piire.

vanasti.
Pubertas (*12. p. 14. a.)

Seneectus - raugeiga.

Haipeud ja pillar eluvis. (Vaimu- ja fuus. haij. Pillajal)

1) Vaimuhaipeud: a) hullud (furiosi, de mentes) - neil
 võib olla selgeid hetki (diluenda intervalla) - siis on teo-
 võimeus. b) nõrumeelised, idiootid (mente capti, fatui)
 neil pole ühte teovõimet.

2) Fuusihaipeud (relaxat) haipeud: a) morbis - rütmis, mälles
 ja morbis santicus - järsk haipeud.

b) vitia corporis - alohes relaxat puukurel, nagu
pinne, kuutõmm (uennõõnnefi k uolobodny conuulseteefijju)
 Kõik momentid juur. tähendus on nutmeruugine - kuutõid
ja tammud ei või teha suulisi leppeid, kõhuhetku ei
 või abilluda ega pojestata tust inuuljee.

3) Pillajal (prodigi) - oli juba r. ts. õiguse järgi rit-
sestajad teovõime. Enialgu määrati ainult isa või

vanada käest saadud vara üle cura (hoolekannu),
kellele see oli läbemaot agnastid. Hiljem magistraat
määras hoolekannu terve pillaja vanaduse üle. Pillaja
kaotas oma ajate ja õiguste võimekannu õiguse,
 ei tohtinud kohustada võtta, kuid suure karulikk
tehingud võib sõlmida (kiru, lepaal) - see on üle võetud
se kasvageuse õigusele.

Sugulus ja hõimlus. Sugulus on tähtsuse
peresema ja pärastõiguse, vähemal määral ka hõimlus.
Peresugulus ehk sugulus rütmis mälles cognatio
naturalis - on isikute vaheline vastastikkune side,
mis tekib kas ühe isiku põlvnenemisel teisest või
mõlemate põlvnenemisel ühest esivanemast.

Sugulus võib olla: a) seaduslik ehk mitte seaduslik.
 Vallaslapsel on suguluse ainult ema ja teine sugu-
 lastega. b) ülenev, alanev või külgjoones sugulus,
 viimaste kas võivad olla täis- ja poolõed-vennad.

c) lihtne ja liidetud sugulus. Kõik isiku suguluse
 lähedus määratakse süstimurte arvuga, mis
 neil isikud lahutavad üksteist (gaat generations, tot grades,
 n. n. Computatio graduum)

Sugulussuhted võib luua ka kunstlikult, sajuriid. Febriga alustatakse pojastamine. P. õigus tuntuks veresuguluse korral veel agnaatilisest sugulusest - agnatio, mis põhineb pa võimul ühtlasele - teiste sõnadega: ag. sug. d. d. i. r. v. l., kes elab ühe pa. terfam. võimul all, n. n. suu, või oleks sellele allunud, kui oleks elanud elus - n. n. agnati kaitsemas mõttes.

Agn. sugulus erineb veresugulusest selles, et 1) veresug. ei ole ühesnes küllaldane agnaatilisest tunnustamisest, näit. emantipiiperitud poeg jääb agnaatilisest, kuid pole enam agnaat. vale, vastatele ju. 2) agn. sugulus võib tekkida ka veresugulusest (naine eme naine) ehustres õiguses ei agn. sugulus erikohal ja veresug. ei mänginud mingit rolli. Ajajooksul keisri ja pretori seaduseandluse tagajärjel muutus veresugul. suurema tähtsuse ja funkts. õigusest täht. tunnustust leidis. Sugulusest tuleb eraldada hõimlus-affinitas, s. o. side ühe abielupoole ja teise abielupoole sugulaste vahel.

18.
Suguluse presumptsioon (eelts). Isa võimulaste-
mine rasee, kui ta ei tunnustata. Edeldatuse, et laps, kes mitte enne 181 päeva sünnimisel pärast abielu või mitte hiljem kui 10 kuud pärast abielu lõppu sündinud, on seaduse laps. ku lubatud teatada vastu faktid, näit. kui mees polenud veel või on impotent jne.

Elukoht - domicilium - loetakse seba võtta, kes erub tema elu ja tegevuse keskus. Elukohta valitakse harkikult arauppus i. r. v. l. - domicilium voluntarium, kuid mõned on kohustatud seadusega elama teatud kohas - domicilium necessarium. Elukoha tähtsus - 1) määrab kohtualluvuse (forum domicilii) ja 2) kohalikule seadusele alluvuse - lex domicilii ning 3) kohustuse tähtsuse kohta.
3 pilet. Juriidilised idid.
Idee igaxülgsete tarviduste rahuldamiseks on vaja-
likud liitumiskujundid (-Tühid), milliseid võime vae-
delde ajaloost, kultuur-ajaloost, ökonoomilist

ja juuridelt külgert. Jur. seisusohast tuleb neid jaotada 1) avalik - (riik, suvarehtrunt, ^{haku} trumfrit, seerul) ja 2) eraiõiguskaitsetes (kaubanduslikud, teaduslikud, ^{kaantegevad} ^{ühingud, riik} riigi perekondlikud seadused). Tõtt. õig. unib neid peamiselt varanduslikust seisusohast.

Sellest seisusohast R. õ. tähts väga 2 iserugast tüüpi liitumiskujundit 1) seltsingud ja 2) juuridelt riik (universitas). Vahel nende vahel seab

1) selles, et seltsing maab tähtsuse ainult liikme te eneste sisemiste vahelkordade afääris, mitte aga 3-te riikude suhtes. 3-te riikude suhtes on ainult riikud olemas üksikuina, mitte seltsing kui ter vik. Seetõttu võib nõuet esitada ainult üksiku liikme vastu. Teiste sõnadega: R. seltsing on ühend, mis ei oma riikliku varandust aga kujuta enesest reservat majandusliku ühikut.

2) Juuridelt riik vastuvõtt, on arvane liitumis kujund, mis omab reservat varandusliku (majandusliku) üksuse õigusvõime ja tunnustatakse õiguste subjektiks.

19.
Teisest küljest ei saa neid võrdsees fiidade füünlite le riikudele, kuva nele ei saa suavõla talle ja teovõime olemasolu, nida vahet teharre. Pole mitte 2 kategooriat riikuid, vaid 2 kategooriat õigussubjektiga see pole üks ega sama. Õv-e ei ole riikide küljesuhted omolus, vaid so riaalne omolus, mis objektive õigusega võimalane, mis täiesti passiivne; seetõttu ta võib puududa ka füüs. riikidel (õigel), keid võib antud saada ka liitumiskujunditele. Teovõime aga eldab teovõist, nida jur. riikidel peab ja mitte hõlta not ei või omada teovõimet, vaid tegevusel enolejate kaudu.

Tähtsamat teovõist jur. riikude kalda.

1) R. õ-s jalnut jur. riik nõrte vel väjä kujunem, sa nutri al kujunemata ka sele kohane termin. Nähes, et väit. fiksus või hõnasmavõimused karutariil reservat õv-t, kol hõltsalt mentrid, et need er hised privatorum loco hahentur või et teatar

varanduse kompleks personae vice fungitur,
mitte omes lähemat reketust.

2) Kaarageses literatuuris vahetev vaade väidab, et
jur. isik on kunstlik õiguse subjekt, mis olemas
võib juridilises ettekujutuses, idees, kuid mitte tõel-
likes, kuna reaalses õiguse subjektis või-
vat olla ainult füüsilised isikud. jur. isik reserveer-
õiguse subjektina on fiktioon. See on asa vale
ettekujutus õr-e deloosust. Kuna õr-e ^{objektide õiguse pealt või-} ^{mat-} ^{del-} on viat-
aalne olekus ja mitte inimene külgi isik isik isik,
sis pole sagugi inimene, kui õr-e võib puududa
füüsiliselt ja võib antud olla lihtsuse
järdele. Viimane ei saa seetõttu küll õr-e,
kuid sellest ei järeldu ka, et isik ei jäänud real-
ises suures või et isik ei saaks võtta real-
ise õiguste subjektina, kui füüsiliselt. Ei saa
ka väita, et isik, korporatsioon, haisla, isik isik
on ainult ettekujutuses olemas.

20.
3) Boring (taktis teadlane) arvab, et jur. isik on fiktioon,
kuid õnne, et eristakse mitte 2-t lühike õiguse subjekt
(i.e. füüs. ja jur. isik), nagu teeb seda vahetev arvamine,
vaid 2-t kategooriat varanduse ja nimelt: 1) õr-e
varandus (Personenvermögen), mille subjektis teatud
füüs. isik (pertinet ad aliquem), ja 2) varandus, mis
määratub teatud õr-e, n.n. õr-e varandus (Person-
vermögen), kus puudub subjekt, kuid on objekt
teatud õr-e (pertinet ad aliquid). See teooria läpu-
vormis seostab jur. isikut varandusega, kuid
see pole õige, sest on olemas korporatsioon ja õr-e
õr-e, mis varandusega, kuid olemas õr-e õr-e
õr-e õr-e.

4) Therung (õr-e) õr-e õr-e õr-e õr-e, et iga
õiguse olemas õr-e õr-e õr-e õr-e õr-e
õr-e (Genus). Õr-e õr-e õr-e õr-e õr-e, kellele
õr-e õr-e õr-e õr-e (destinatsioon). õr-e
õr-e õr-e õr-e õr-e õr-e, tuleb, et
jur. isik on õr-e õr-e, õr-e õr-e
õr-e (Rechtsträger). õr-e õr-e õr-e õr-e õr-e

üksikud inimesed, kelle kasuks jur. õig. tegevused
(destinatsioonid), kuid mitte jur. õ. r. e. See teooria vii-
tab sellele, nagu oleks kaiged kaiglas selle varanduse
subjektiks (võrgi vaugla v.), mis ebapiis.

5) Teine äärmuse lähedal germanistid esitab
Otton Gierke'ga, kes tunnustab füüs. isikutest
erinevaid ühiskondlike organisme; kui sarnam
organism saab reservi õiguse subjekti tunnustuse,
mis nim. tla jur. õiguses, kes muudab mitte ainult
Gv-t, vaid ka reservi tahte ja Gv-e; sellega
tänuks esle need ja ajatol fiktsioonid.

Juridiliste isikute liigid.

Lühenimisjuurde, nimet. jur. õiguses, jaotame
2-ks tüüpi: 1) Korporatsioonid - 2) asutised.

Kahtluskult formuleeritakse erinevalt järgmiselt:

jur. õigused on ① kas isikute liit, mis taotleb luba-
tut rihet, või ② varanduste kompleks, mis määrab
tut mõnes üldkorralduses et tahtes, kui võid mõ-
lema muudat reservate õig. subjektide tähenduse.
Eri tüüpi on korporatsioonid, teised asutised.

See jastus pole õige. Varandus, kui niisugune, ei või olla
keegi subjekti, vaid alati ainult õig. objektiks. Õig.
subjekt pole val mõeldaja, kes peendub isikliku organi-
ratsoon. Seda tõestab tegelik elu: ei ole reservi Gv-ga
arutist, millel ei ole isikliku organisatsiooni. Sam-
nem on arutis, nagu kohtid, rahvaraamatukogu, vang-
lal jne. Tõestab seda vaadet. Mõned eritaval seetõttu
vaid arutis kitsamus mõttes (Anstalten) ja
arutistat fondid (Stiftungen); erinestes on vara
kõival ka isikliku organi, kuuva teisel on sicht va-
randused. Kuid ka see tüüp pole vestuvõetav.
Arutistat fond võib saada õig. sub-ks ainult isikli-
ku organisatsiooni abusaadul. Praktikas pole
see alati nii. Sageli arutistat fond juba abusa-
adavale organisatsioonile (stipendiumi komisjon) ja sel juhul
ei teki uus jur. õig., vaid abusaadavate varandust
murendatakse. Sarnaseid arutist ei saada ka-
sutata veel näenul (näit. reuõiguses), vaid peab
arutistatamis arutistajis soovis.

Seeja eritatakse 1) Reservat fondid ja 2) mitte-Reservat fondid - kui antakse juba olevale organi-
satsioonile. Arvult arvused võivad olla Reseva
jur. is. tähtsuse, taset on lihtsalt vaadatud.
Paremu on ühe veta terminoloogiat mitte tavi-
tola, kuna Reseva fond peasegu kokkub arutise
mõistega aga mitte-reservat fondid pole mingit üht
jur. mõtet.

Etü korporats. kui asutised on liitunud kujutid.
Vale seisab selles, et 1) Korporatsioon on sarnane liit/k.
mis on olemas ja tegutseb õiguste hures, kes on
sestul omavahel ja korporatsiooniga teema
liikmetena (A/s, trust, religious org) 2) arutis
on liit/k-d, mis on olemas ja tegutseb õiguste hures,
kes pole sestul ei omavahel ega ka arutisega
täieõiguslike liikmetena (ühikool, haiglat, vabrik, qum.)
Korporatsioon ei juhtimise ja kontrolli funktsi-
onid pole eraldatud karutamis funktsioonest
ühel ja samal viisil täieõiguslike liikmetena võ-
tavad osa korp. valitsemisest, kui mitte õiguskult, mis

23.
või delegaatiide
valitud liikmete (läbi, kontrollivad nende tegevust ja
karutavad korp.ile antud roostet. Asutistes on
aga karutamis funktsioonid täiesti eraldatud
teistest funktsioonest - destinatsioonid (is. korp., kes karu-
tavad arutist) ei oma kontrolli ega juhtimise õigust.
Rõõhtis neudega on olemas veel segarajuli-
sed vormid, nagu korp-id, ^{arutise elementidega ja mitl. õigustel} kes üksi ei tegutse
oma liikmete hures, vaid ka 3-te, näit. omava-
litsest, või arutised, mis algatud korp. i ajal
näit. usu-veenastus ühikool, abistat. ^{üh.} vaestele ju. Seeja-
kujuliste hulka kuulub ka fidus, mis harilikult
liidetak arutiste külge, kuid sageli omab ka korpo-
ratiivseid elemente.

shõnet teatakse laiendatav jur. is. hulka, arva-
tes nende seka hereditis jaeus, s. t. päranditamp
pärandi arvanemist kuni ^{pär. õigustel} pärijate kinnitamiseni.
Tugenedes R. juristi Florentinusele, arvatame,
et arvult sel teel võib pärandaja surmest
järeljäänud vara alalhoida teotkena või
desi suurendada, kui näit. õig. kuulust päritamisi hulka.

Tuleb tähele panna, et: 1) R. juristid pole üldse loonud
jur. võrre teooriat, millest võiks eeltootud järeldada,
2) võra, kui seevõrgune ei või kunagi olla õi-
guste subjektiks ja 3) erelik on arvamus,
nagu vajaks päritoupu jur. võra konstrueerimise
enda säilitamiseks, nagu ei võiks ta muudu-
sestare kahtel kasutada. Vertuorsa - võra
erelik kahte nõual, et oleks võra, kelle
jaoks teda kahtata ja päritoupu kahtatare
pärijate ja kreditoride huves. Õige on, et
hereditas jacens kahtatare mitte kui
reservat õig. subjektiks, vaid kui tulevasele
õig. subjektile (pärijale) kuuluvat võra. Cho-
ned teoloogid (Boecking) tõrjut veel kaugel-
male ja talitid jur. võrre tunnustata
Regi nõual, kuipalju neudega seotud on real-
servituutid, eesõigused jne. Sellega oleks jur. v.
tähtsust kahtatare täiesti vana mõiste, alle
kõlbe sõnaraies.

25.
Lõpptulemus kokkuvõtte oleks: jur. võra võib
tunnustata liitunud kujundit ainult niivõrd, kui-
võit neile on antud reservat Gv-e. Teles eris-
tota 2 peagruppi - korporatsioonid ja
arutised, ning peale selle sega kujulised.

Juridilised võrad Rooma õiguses
Riis onas reservat varanduse ku Gv-e; on teada,
et populus võis saata nimetatud pärijaks või
legataariks ning res publicae'it eraldati res pub-
licae, quae publico usui destinatae sunt ja res pub-
licae, quae in pecunia populi sunt, neist ainult eri-
murel loeti res extra commercium: huksa. Kuid
ei eritletud riiki kui poliitilist ühikut ja
reservat varanduse õiguste ^{ja kollektiivse} subjektiks. See ilm-
nes: 1) et res publicae n. n. aerarium populi Romani
või aerarium Saturni ^{ega organisatsioon} polnud reservat arutis v
ja 2) et magistraadid, kes poliitilisi funktsio-
ne tähtsust (teensid), sõlmisid ^{ka} lepinguid riigi nimel
erandituga ja et kõik neist tekkinud tülid la-

lendati administratiivsel teel (ituaa kahtata). Keisriüjil
alul, kui provintid jagati provinciae senatoriae
ja provinciae Caesaris (senati ja keisri provintid),
jagunes ka ülejäänud laegas. Aerarium Saturni kõn-
vale, kuhu läksid aruand senati provintide tulud,
tekis fiscus Caesaris - keisri laegas - kuhu läksid
sõjelaenu keisri provintidest ja maksud. Arvata-
vasti selle korra ette tagajärjel tulud fiskuse ja
erariumi vahel ei allunud enam administr. või-
nule vaid toot. koostule. Ajajooksul fiskus kuju-
nes ühise laegas reserva organica, kuna Aera-
rium Saturni muutus R. linna laegas. Saamati
sai jaotatud niikui varanduse vahetamine kei-
si niikui varanduse vahetamisest. Lõppes nähtub,
et nis varanduste õiguste reserva subjektina, fi-
skuse nime all, eraldatase täielikult niigist kui
poliitilisest liidust ja kas sellega fiskus on
allutatud üldisele triv. õigustele ^{koostöödele} (ja praesensile,
alalhoides mõningaid privileege.

24.
Rõõhiti niigiga keisriant kasutama reservaat üht
hinnakorrasid ja nida teisi korporatiivse, niit.
preestrite kollegiumid (collegia templorum, sodalitates),
tsunftid (võõru - collegia fabrorum, pictorum) jne.
Korporatiivse elu itreaaj ei valariigi ajal. Arvata-
se, et sel ajal nende arutamist üldse ei piira-
tud, peale aruand tingimuse, et nad peaks
aralikoigusega vastale - see vaade pole õigusta-
tud. Kuidas ka si oleud, kuid Caesari ajal
algas vastupidine liikumine, kes sulges sun-
ne hulga korp-e, exc. oberdajate (preestrite) kol-
legiumid ja vanud tsunftid, mis püüdnud iidsest
ajast juba. Lex Julia de collegiis põhjal vaidi
uus korp-e arutama aruand senati või keisri
loal, seega seati niikui kontrolli alla.

ohu puutub teise jur. d. liiki, s.t. arutisel, mis
R. õiguse neid ei tunnustanud. Valariigi ajal temp-
lid esmas reservaat varandust, neid peeti ülal ni-
ei pealt ja kõik vastavad annetud läksid
niisikandele.

Alles kehtis ajal templid said keset 9v-e ja
allegi eri soolusega kehtis või seati paast.

Kehtisid arutis iseseisvate õigussubjektina
ei elnud kuni kristianuse kehtimiseni. Neude riikide
sagatamises pidi käidama kõrvaldust (nagu

Trajanus, kes annetas sunniga ^{vaat laste heaks} jaastati dõnude ja

hel, kes arutis need loomana kehtidajate ja muh.

ka 9to riid aidati lapsi). Jur. 10ku õigust said

mal kristianuse kehtimise ajal. Sel ajal saadid jur. 10.

talevuse riikid, kloostid, vaeste koolid, kaiglad,

prigutid - vanode ja vaestelaste varjupaigad. Kaas-

aegses R. õ. v on korp-d ja arutised laialt

levinud. Rõõhiti poliitiliste, usuliste ja kehtes-

vate kõval on ka kaubanduslike, teaduslike,

esjaarmastajate ju. koolid ja arutised.

Ennkorporatsioonide ja arutislike tekkinine.

Ennkorporatsioonide ja arutislike tekkinine kahta on vaieldud:

- 1) üteldi arvatud (Savigny), et vähe on osavuse soovist, vaid on tavalis riigi võimude poolt spetsiaalset ju. õiguste annetust. Põhjalikult allikate, kes ütlevad, et ühine ühine või tehnikate ilma representatsioon või seaduse loata.

2) Teadeti arvatud, et kaasaegses R. õ-s on õigustest spetsiaal-

set luba riigi võimude poolt vaia ei ole, et lugeda korp. ju. õigust,

nõutakse vaid, et korp. taotles lubatut riike ja et ma-

rõhjal saavutatud arda jur. 10ku välismaal, mitte aga ka-

riikide riikidest - see on varituse vaade. Kui nõutakse

erilist kehtimist, siis mitte jur. 10. õiguste saamises,

vaid see annab teatud liidule ainult lubatud ühenduse

kuju - seega määrusel puht poliitiline välismaal.

Praktilisest küljest vaate mitte riikide seadetes, et

kõrvaldab tähtsa jur. õiguste erinevuse kehtimise

tehtist lubatut ühendust. Seepärast on kehtimise

pele lahkult kaasaegses R. õ-s loendatud. Kõr-

valituse avamine, et korp. arutamises peab

olema 3 õigust, (põhjusti Meratius'ee - tres faare

eksistimist collegium), niisid aga loetakse kül-

laldases 2+ õigust.

Arutislike tekkinine valituse avamine järgi

tekitab sellest momentist, kui on annetatud vaen-

des üldkaruliku representatibess - see peab õige.

Arvutus võib olla küll tekke põhjused, kuid
et see tõeliseks tekiks, on füüsi ja reaalse
Reserva organisatsiooni tegevus oluline.

Kuni vallaajani arvutus on kui varavõtte tulevaste
subjektide, s.o. asutuste. (Kirjandus lk. 50. all). Testamentifactor

Arvutise tekkimises on vajalik: (a) arutamise
akt (pitirini), mis peab sisaldama 1) sihi, mis tahes
faaktid, 2) varavõtte määramine sihts, 3) sooviga

luua just Reserwat arutist - võib ju arvutada
ka demooderale asutisele ja sel korral ei

tegi juur. rikut. ^(arvutaja) Harkkult arutaja näitab täp-
selt organisatsiooni kava (võib ka ilma sellest)

ja akti võib sõlmida arutaja elu ajal
(negotium inter vivos) või surma korral (ne-

gotium mortis causa) - mõlemil korral ühepool-
ne tehing, kava ei saa astuda vahetada tulevase

õiguse subjektiga. (b) Reserva mõeldise organi-
zatsiooni loomine mitte ainult projektis,

vaid tõeliseks ja kui asutise ~~se~~ arutaja
sele ne pole teinud, siis teeb seda riik, omavalitsus.

Ressurssi mõistmise kehtiva ajal see võtab arsti või
episkopale. (d) vahel ka selle, et saaks

karutada asutise seadust, nõudmise veel
täiendavate momentide demooderale, näit:

haja asutisele ruumid. Need täiendavad
momentid pole Meetingudata vajalikud. (e)

vaheldas on, kas asutise Reserwat juur.
õigus turnustamises on vaja riigi võime

organisatsiooni. Mõel nõuavad, tegel ei - valitsem
arvamise ei tal.

Erakorraliste ja asutise organisatsiooni ja õig.
õiguse juur. õigust (erand. loadi) karutava

õigust üldregistrina ainult varavõttest õig.
õig.

Arusa erandna õigustest õigustest arvata
nad õiguse erilise õig. peale (näit. Punane Rist)

Õigustest juur. is. varavõtteku õig. piirid pub-
tas R. õig. õig. erinevad: õig. iga juur. is. õig.

ei karutavud testamentifactis passiva, s.t.
pärast võtta vastu või ei, kui see jäetud. See

õig. erand õig. õig. ainult riik, õig.

hüva omaval. ja ristiku kesuste ajal riiklike
ja koostegemise omaduse, kuna vald korp-id
üldreale järele muut õiguse arvuda ainult
negatiivset riivas tehinguise, ainult pri-
vilegide põhjal. Kaasaegne R. õ. s fundamental
põhimõttele koigi jur. õiguse täht varanduse
ku Gr-t. Korpid omavad reservat varanduse
ja arvud tehinguise, nillega muutaval
õigusi ja võivad kokkuvõet enese. Korp-id
peavad riikliku koosseisu muutust aluse
riata, omavad liikmete varandusest lahus-
aluse reservat võivad mõne ta võlge ega
nõutusi ei tohi segada liikmete omalega.
(Allikas nägusid korp-i kahte universitatis)
Organisatsioon. Korp-ide organisatsioon
on võimalikud mitmesugused kombinatsioonid
üldisloome annal õigus, ütleks, et igal
korp-il on oma varandus, kassa ja usal-
datus riik esjaajamises.

27
Püütakse: (1) universitatis ordinatae - tegevusel
reservat statuudi või põhikirja järele, ja (2) uni-
versitatis inordinatae - pole reservat statuudi
või põhikirja.

Korpi kõrgema organ on ^{a)} liikmete
üldkoosseis (kui seaduse või põhikirjas pole teisiti),
kus ei ole abustatare liht koostevõimega
b) Koosseis kohta on neetud üks ai-
mu liik koostevõime - 2/3 dekur. üldarvust,
kuid see pole üldreegel.

Riikliku üldkoosseisuga on veel korraldus
komitee, valitud üldkoosseisul ja teile
valitud tegelik esjaajaja on ku kesi-
gestatud liikmeid - just riigilooma,
kellel võivad olla eriõigusi varanduse
deklaratsiooniga arjuse või ka korpi jühtimisel.
Mis puutub asutuse organisatsioon
sis saamisi üleehitatud mitmesugused
alused. Korraldus võivad võib anda

üle või mitme või ka corp.-il alusel.

Destinatariid (inim, kelle kasuks asutimil loobub) üldreegina on asutise asjaaja-
nisest kõrvaldatud ja abinõune ok-
nel korraldajate häast taltest ega pole
destinatariil õigust seda võtta. Riigil

on jur. võtute järelvalve õigus.

juridiliste võtute esindus.

jur. inim, kui liitumisühendus, ei oma teo-
õigust, vaid teostavad esindajate kaudu

kas üksikisiku või mitme näol. Joo-
tus on mõeldud töö vähenemises juhti-

misel, korraldamisel, kasutamisel ja kont-
rollimisel - need lahendatakse (ka ühis-

reis) võivad nim. esindajaks, st kes
teguvad jur. võtute nimel, huvides; kes sel-

les nimetatatakse, on kindlaks määrat-
itud kas poliitilises, asutamises või üld-

praktisil seaduses.

shulistes piirides jur. is. on vestutus oma enu-
dajate seadusevastases tegevuses, määras! puht

R. õigus, et vestutab ainult rikastumise
puhul ja rikastumise piires, kuid ainult olema-
oleva piires. See lahendus on võimalik ainult
R. õiguse esindajate hastitutsi puudulikkus-

ega. 2) Keskaegne teooria ja praktiline aru-
vastupidine seisukoht, et jur. is. oma
esindajate ehaõigete tegevusest kannavad
trivülvastutust, kui esindaja tegevuses taale
antud kompetentri - valituste piires.

3) Mis ajalooline koal Savignyga võttis riiki-
nuse ülesti üks. Paljud koal er. arvutavad füga-
siipõret puht R. õ-le. Teised (enamus) võivad
et see poliitiline on praktikas mündetud.

R. põhim. pealdajate arvates peab igal oma
dehsti est vestutamas, mitte 3-d inimil, est
jur. is. ke teguvad ei soa. See on õige kriitil-
naalvastutuse osas, mitte trivülvastutuse.

Kuna aega esitaja tekitab jmr. r. kasvas ja va-
 litusel, mis peab ta ka niisat kasvat ja ves-
 tatus juhul kui esitaja antud võimupiiristegut-
 24. Nait. vastukompani vastutab kahjate ast, mis
 elanike karmaluste või ametnike läbi tekkinud, või
 astia peaa Kuna aeguti kasletu tegevuse ast. See
 on praeguse Rooma õiguse saade

Kra korp-ide ja asutuste lõpetamine.
 Korp. lõpeb (1) kui kõik liikmed on surnud või
 väijaostunud, (2) kui riipõime rubele või ara kee-
 lab, (3) kui erutatul ajutult või teatult siki
 saarutamises, mis selle saarutamisel või
 tähtaja lõppemisel, (4) liikmete nõudel, mis
 peab olema ühekolmandik või enamik.
 Häätis või taval asutised lõpevad (1) kui siki saa-
 rutamine arutub võimatus või lubamatus,
 (2) tähtaja möödumisel või tingimuse saaku-
 misel, (3) kui varandus läbi ega pole loota
 nut.

Korp-i tegevuse läpul läheb varandus (1) kas kredi-
 toside nõude rahuldamises (kui need on), (2) jagaval
 liikmel soovahel (kui lubat), (3) varanduse saatu-
 politikaja järgi - (4) kui põhik. ei määrata - riipõ.
 (mõn. vahevaras). Vkercajal vahetus saade, et
 arutis politikaja mitteette nähtul varandus läheb fiksu-
 rale, kes peab vasa kasutamise analoogilistel
 shtidel.

H pilet. Õiguse objektidest. õiguse objekti mõiste
 ja kujul. Õiguse objektis võib olla kõik,
 mis on inimese ^{tarvete} tarviduste rahuldamises,
 kui võit see vahel loetakse lubatuse ja
 teema kasutamise tarvitab erist kahtet.
 elutte iga hüve ega abinõu ei või olla õi-
 guse objektis in. tarviduste rahuldamisel.
 Varanduse õiguste objektis võivad olla ai-
 nult saarand hüved, mida võimalik hüve-
 ta rahahel, mõrbutarad enesest n. n. rahalist
 huri - võiks nimetada majandusliket hüvedes.

hak. küse jagatakse: (1) arjades, s.o. resurda
materiaalsed asjad (erumelt) riiklike muuni-
liste piiriga, ja (2) riiklike tegevuses (tee-
neiks?). Sageli varanduseku küse asemel tar-
vitatakse termin "as laiemas mõttes". Laiemas
mõttes jagatakse^{ajaja} (1) kehalistes ehk asjad riiklises
mõttes, ja 2) kehastul ehk riiklike tegevuses. See
terminoloogia laevatab rooua juristelt, kes ka
jagavad res corporales ja res incorporales,
kuid neil puuand tere tähenduse. Nad mõist-
sid res corp. ja res. incorp. all mõtte varandus-
kuse õiguste objektid, vaid ükski varanduse
ori, s.t. varanduse ora võib ka olla õig. objektis
R. juristid vastastand asju (kehal) ja õigusi.
Asjad võivad õig. objektis olla, kuid õigus-
seene objektis olla ei või, millest ka R.
juristid ^{vaadeti saama} aru said, tähendab, et peab eristama
õigust teema objektist, seletab, et näitaks
jõu mise või usufructi õigus on R. ka res incorpor.
hereditatis

30.
les, kuna aga nende õiguste objektid võivad olla
res corporales. Kui see nii on, siis ei või R. juristide
justust res corp. ja res incorporales mõista (õigu-
se objektide) jagamisena. See jagatus puuab aga
riiklike tähenduse, kui vaadata (res corp. ja res. incorp.)
neile, kui varanduse osade peale, peab vaid
lõhtuma igapäevast ettekujutust varanduse.
Kõikides elus vaadeldakse varand (täpselt:
aktiivsele varale) / kui omandiõiguse alusel ri-
iklike muuni-ate asjade kogule ja 2) kui õiguse-
kule võraste asjade kohta kui ka kolmandate
riiklike tegevusele. Nii vaadati ka R. juristid.
täheleval analüüsil selgub selle vead ebaõiglus.
Kui n. n. aktiivse varanduse osade es legeta
mõtte ükski varanduseku küseid, vaid
riiklike varanduseku õigusi, siis peab nende
õiguste hulka arvama ka näit. omandiõigust,
mida veel saame nimetada res incorporales, nagu
jus hereditatis, usufructuse õigust. Kuid igapäev

elus suavõigus ^{alalt} (segatuse ära teema objektiga, samastades õigust obj-ga - ei ütelda, et "mul on uude raamatu peale suavõigus", vaid "seda minu raamat". Samane vaatlenu on nii sõjapendel, et teus aluses ei loogiline elatäpsus ei toiks ilma põhjale. Pole me, et R. juristid ei võinud vabaneda maksimaalset mõjust, sest roolamisel eriti võimul abstraktsioonid ei ole.

Seda näeme, et objektide jagamist ajades ja õiguste tegemises ei saa õigust pidada. Isegi tegemises on lahutamata õigust erist. Kui nii, siis tuleb õig. objektis lugeda õigust ^{kes kohustatud tegemise} erist, mitte selle tegemist; võib mõjutada ainult õigust, aga mitte vahetult ta tegemist. Sellele vastuvõide, et õig. (kui pole õig.) võib olla ainult subjektiivne, mitte ^{õiguse} objektive - pole õig. Õige on vaid see, et kaasaegse õiguse siisuskalt ükski õig. ei või olla ainult

objektive, vaid alati ka õig. subjektiivne või teiste mõnetega: õiguse kasutamise või korraldusi teha teie isiku kohta on isegi piiratud vastuse peale õigustega. Etis siis peab õiguse objektina eristama õig. ja õig., mitte õig. ja tegemist. On ka võimalik, et õig. obj. erinevat ulatustel ajal ja õig. tegemises alga alati kellegi poolt tehtud, nagu: teenustehing tööantja seisukohalt on õig. objekt teenustusse astuja õig. (astu-mõistatus õig. õig. õig. ja astuobj.)

Õig. mõiste ja liigid. Universitas facti et juris. Nagu tähendab, et õig. (täp. kohalike õig.) all tuleb mõista õig. materjalset erist, mis eraldab õig. piiridega õig. õig. ja õig. jagand õig. 1) lihtsaks - unitum, mis kujutavad orgaanist teinud (kivi, puu, loomad). 2) lihtsaks - connexum, millele osad on mehaaniliselt ühendatud (ehitised, laevad jne). Õig. vähest õig. määravad õig. piirid.

Liikumataste ajade juures (maa) tänuvõtte pii-
rid suurelti, kuna liikuvate ajade hulgas
telev erituda) kõva kehi) veheldest ja) gaasest.
Kõva aja piirides on ta väline kuju, teisel saa-
vat võrrelda aja tähtsuse, kui koostatud nõu-
duse ju. Kui kauda on hoiab alal seismise üht-
luse? Sa küsimus saab praktilise tähtsuse sel korral,
kui tema ühiskond koos selle osal on muutunud.

Rooma juristid ^{arvatakse} lalendavad seda küsimust es-
mõttes, et muutunud aja osale üldreegli järgi ei
võta tema seismist ühtlusest. Prof. G. Krummi arvates
üldlaldendust alla ei või, vaid küsimus atus-
tatakse igasordil moelaste kõike vaadete ka-
haselt.

3) Peale lihtsate- ja liitajate kolmanda kate-
goriana eritatakse ajade koost, ühendatud
üle mine alla, näit. kari, raamatukoost,
kaubalast, n. n. universitas facti. Küsimus
selle, kas sarnane ajade koost võib olla ei-

32
guste objektives või mitte - on väideldud ja suurem
osa uurijail vastab eitavalt, väites, et universitatis
facti (näit. kari) ei või olla valdusobjekt^{ess} ja kui
allikais kõeldakse näit. vindicatio gregis (karija
indignitas - emantõijuse näide), siis on sellel se-
tähtsuses, et mõtija ei taaritse koostus üleslugeda
ükskuid loomi, kellede väjandust nõuab, (kui ei os-
jaajandust selgus, et võetakse karija hulka kuuluvad
loomad ei kuulu talle) - kuid väidetakse, et ka-
ri ei ole õigusobjekt, vaid res cogi ükskuid loomad
(loomad mis talle ei kuuluval - siantsu väja.)

Vaadeldes ükskude ajade liike, peame mõnel-
sõnal tähtsustama ka varanduse, kui niisuguse, koost.
Varandust harktselt määratakse kui ko-
gu õigusühlest, mida võib rahaliselt hinnata
ja millel ühine karja.

*) Kogu varandusele ühtleid, mis koosneb
õigustest ja kohustustest, nime universitas juris.
universitas facti seostu ka lihtsalt ajade koost.

Varanduse koosseis eritletakse: aktiivne varandus

- kogu riiklike kuuluvaid õigusi ja 2) passiivne varandus - kogu riiklike laenual kohustused.

Allikaks on varanduse terminis bona, vahet patrimonium, facultates, pecunia, res.

Võlga varanduse hulka ei arvata - need väeti maha ja ülejäänud laeti.

Õiguskorral eraldakse varanduse üldkoosseisust teatav grupp varanduslike subjektid reservatsioonina, n. n. erivarandus (kaasavara, peculium, vahel ka pärantivara) - need on ka universitaalsed juri. s. t. õigussuhete kogu, mitte aktiivne kogu.

Kas varandus kui niisugune võib iseseisvalt õigust objektis olla - on vaieldav. Eriarvul põhjus selle kasus nägib usufructus omnium bonorum; hypotheca omnium bonorum; (kõne var. partimonia), päranti ülemineku abinõu, kuid lähemal analüüsil selgub, et usufructus ja partimonia on objektis isikliku isikliku hõred, milledest va-

randus koosneb, aga mitte varandus kui niisugune. Samuti päranti juures osantatakse mitte varandust kui niisugust, vaid isiklike hõredid uno actu (ühikorruga).

|| lõppers - varandus kui niisugune pole reserv õiguste objekt, vaid isiklike objektid.

Õiguste juriidil. faktead omadused.

Liikuvad ja liikumatad asjad. (Kinnis, valla)

Liikumata asjad - res immobiles - on maad, ^(õiguse objektid) fundi, praedia, vahel ohtu rühm, ^(kinnis) res soli. Praktiline tähtsus seisab selles, et õiguse loetakse isiklike real asjade hõred ja kaasava taimestiku omanduseks. Kõik teised asjad on liikuvad - res mobiles. Neie ajal sama jastu. Õiguse loetakse kõik liikuv, kõik liikumata varandus - ülejäägi, kas nende objektis on liikuv või liikumata varandus. Kohustuslikud nõrkused üldreeglina loetakse liikumata varanduse hulka.

Arentatavad ja arentamatud asjad.
Arentatavad asjad - res fungibiles - nim.
sarnaselt asjad, mis reevõrd sarnaselt, et
neid hõlpsalt eraldatavse asjult liigi,
mitte individuaalsele tunnustele järgi, sest
individ. erinevused on niivõrd tähtsusetud, et neid
ei arentatagi - tähtis on vaid arv ja omadus.
Näit. oli, jahu, viin, või, vill, eriti raha.

Arentamatud asjad - res non fungi-
biles ehk species - nim. sarnaselt asjad, mis
erinevad kindlate individuaalsete tunnustega,
millised käikes võetakse arvesse alles seeläbi,
et kindlatel või tahab tagant teataval konk.
reel asjal, aga mitte samal sorti teisel asjal.
Näit. hobune, põet, maja jne. Kuid igapäises
elus teatav kogusel juhul võivad arentata-
vad asjad omada arentamatute iseloomu
(alal hoida eriti rahal) ja ümberpöörduvalt
(osta 100 hobust lähemalt tähtsusetult või
osta lõnuks maja ükskõik kus)

34.
Praktiline tähtsus jagamisel on vaid see, et
asjult arentatavad asjad võivad olla väga
objektis (näit. mentuum).

Tarvitatavad asjad.
Tarvitatavad asjad - res non consumptibiles
(res, quae non consumuntur) - on niisug. asjad, millede
normaalne kasutamine on seotud keele substantiivi
hõlpsusega (leib, viin). Neile seatakse vastu
mitteararavitatavad (tarvitamatud) asjad
(raekivid, raekivid). Selle erituse prakti-
line tähtsus seisab selles, et tarvitatavad asjad
ei või olla usufraakti objektis. Tarvitatava-
te asjade hulka arvatakse ka raha ^(pabrooculno - ülejäänud) es
mitte, et kulutamise võndub tarvitamisele. Tar-
vitatavate asjade hulka loetakse ka kasu-
tamisel kuluvaid asjad, näit. riided.

Jagatavus.
Faktiliselt on kõik asjad lõpmatuks jagatavad,
kuid juurilõhust loetakse jagamatuks või

jaotamatus sarnasid arju, millele jagamine
on võrdne arja karmineeride või tema väärtuse
suurele kahaneeridele (kõhane, pilt jne). Kõik
reatare vastu jagatareid (grommeer või par-
grommeer) arju. Chaaturide jagatareus esab
piiride määratlemis; liikuvate arjale juures prak-
tikas eraldatavus (tükk liha). Praktiline
jagatareus tähendab seda, et kui jaga-
matu asi on mitme kogu suurus, ei
saa võtta ko jagatareid. Chaaturid kee-
lab ka reatas või esileping jagatare arja
jagatareus (in abstracto)

Iseseisva väärtusobjektina esab tähendus
ka arja matteline osa - (mil hõlmab väärtus-
partes pro indiviso - millega võidakse
toimida esial näengul (müüs, partida).
Seejärel on lubatud ka mattel. osade
suhete õigusi püstitada. - millest jagatareid
jagatavust tuleb ette mitte ainult suurti-

35
õiguse, vaid ka partitõiguse; - ~~map~~ emphyteusi,
superficies, usufructus, müüs, ka kaksikõigused
ja pärandõigused on kõik jagatareid õigused, kuna
reatareid seotud ja mõned kokkuvõttes
õigused on jagatavad.

Arjade päraltel.

Päraltõigused nim. arju, mis esab tere es-
ja, n.k. peasija alalised kasutamine ja millest
loetakse eritult peasija osas (aruaras, lüüs,
rõhi). Praktiline tähendus selle, et tehing, mis
puudutab peasija (müüs), laieneb ka päralt-
di arjale in dubio, kui vastupidist pole
tähtsust. Et asi oleks tere arja päralt-
dis, peab teda ka selle mõtte karmitama.
Päraltõigused võivad olla nii liikuvad kui
liikumatu arjad. Kehaõigused seost
arjade vahel, et üht neist tunnustata põ-
võttes, ei ole alati tervis (talve aruarasid
võivad olla põsõngul), teisalt - pole üht reostat
alati küllalt (maa peal olevat talle - ning pole maa
päraltõigused)

Viljad.

(1) Viljat (hr. coöf. hennose cum uero) si hanc mat. fructus naturales - on arja loomulikel saadused, deāranis, kui võid kot kujutavol nar-maalret inossuulit tulu arjast. Nii kama, kui viljat pole eraldatud viljavast arjast (fructus stantē, pendentes) - on kot arnuet arjast ja kot võivol jarid. Tehingute objektis alla arnuet kui tulevõid arjast. Alles pea-arjast eraldamust vili saab reserva arja tulerdne (fructus separati). Vilja eraldamisest (separatio) peab oit lema tema vallutamist (perceptio).

(2) Viljat, mis saadused elid, kuid siin kade-tare pärist saamata jäid, nim. fructus percipiendi. (3) Tulud, mis tarel teel arjast saadud, deāranis vastuborava teise-le siinle karutata entul arja est, nim. fructus civiles, näit. 9%, usurae.

36

Petraristroy on selle teomia vastu - mis õige vaade. Enters juhib tähelepanu n. mõistele fructus'ent. Ta ütleb, et arja fructus tunnustamine oleval meie subjektiveest suhtumisest arjale, kuid mitte arja objektiveest suhtumisest (Alacalme, kelle arja arjab est kostis, aastar 14 a-rs, est koste (tutele) läks üle curia'ks ja est kostija fidi arbuta üle kooldajale lafre kapitoli + selle 9%, mis omakorda moodustas kooldaja juures kapitali tervikaus - mitte kap. ja 9%. - näit. $1000 + 100 = 1100$, mille est peab vastutavus - tähendab, 9% muuval kapitalis). Edasi tähendab, et arja fructus-ees tunnustamises ei oia tahtmist, kes ei oli teise arja organisilone taade, est mitte koi organisilone taadet ei tunnustata fructus-ent jur. mõttes (nt. arja laps) ja¹ fructus-ent tunnustamine saamared isretulekuil, mis pole mitte arja organisilone taade (nt. 9%). Seega ei

tule mitte peasjale vastu seala vilja, vaid tuleb seala vastu kapital ja tulu.

Juriidiliselt usukohalt on tähtis, kas hüüda arja tulus või riiku kapitalis, aga mitte seala, kas ühel arjal erinevat teise viljans.

Sellelt usukohalt hoitakse tulus riik seesugusel hoitakse, millelede kalbriks on perioodiliselt korraldada, nii et tulus fructus on perioodiline hoitakse, mis riiku võra suurendab ^(müü, paist). Sellelt vaatekohalt

on arusaadav, miks ühel ja samal arjal ühe räs on hoitakse, teise räs kapital. (hooldaja käte all 90% pole enam fructus, vaid kapital.)

Res in commercio et extra commercium.

Res extra commercium. Suurem osa riiklik: arja on erajõud. Õigused arjade kategooriad on ei või kvantitatiivse alusel kellegile kuuluda, aga või teisi arijusi nende suhtes olla.

37.
Sarnased trivülselt vähem kõrvaldatud arja nimet. res extra commercium. R. õiguses ei neid 3 liiki:

1) Res divini iuris - s.a kuuluvad: a) res sacrae - jumalusele pühendatud arjad (templid, pühakojad) b) res religiosae - matmispaigad, d) res sanctae - mõned jumala kaitse alla antud arjad, ent lihvna müürid ja värsad. Need arjad kuuluvad res publicae. Kaasajades õiguses on kontroll res sanctae, kuid peetakse res sacrae ja res religiosae, kuuludes hõlpsalt juriid. hoiule (ent riiku- ja hõlpsalt gubernat), kuid ka eramaanduse erandi hoiule teatav kiht hoiule. (Surnuaed - üld, era - hoiule - või hoiule ^{Kaas hõlpsalt})

2) Res naturalis iure omnium communis. S.a kuulub õhk, joos vesi, meri ühe kõllestega. Need arjad ei kuulu ka kellegile, kuid hoiule eraldatult õig (paig rakk, tükk jäät, kogu liiv, kiv, mis mere kaldal asub) võivad olla res in commercio: õig õig on ka ajutised ehitised meres õig ja meres, mis võivad olla eramaand, kuid nende lagunemisega eristub õig.

3) Res publicae publico usui destinatae - arjad, mis kuuluvad riigi või linnale omandusse, kuid määratud üldtarviduseks, näit. avalikud teed, platin, sadamad, sillad. Sää kuuluvad ka flumina publica - suured jõed, kuid nende lähenes äramääramises täpsat üldreeglit pole; [allikas ütles riigist jõge eraldada ajast (riius) taset riigist võtta, et flumen perenne ut.] Jõe kaldad (variantus mere kaldale) võivad olla eracimantias, kuid peab olema avalik üldkasutuses. Choned teotlased (Keller) eitavad riigi omandiõigust res publicae p. u. d. peale, arvates, et need arjad pole kellegi omed ja et riigil on vaid ülendõim. Tere teotlased (Bijele) arvasid, et need de arjad peale riigil mitte era - vaid avalikõiguse quodis omandiõiguse on. Valides arvanus, et riigil või korporatsioonil on eracimantõiguse, sest nad võivad nendega talitada rahal näengul, s.t. võivad korraldusi teha (ntda ämrius ju), mis ainult omandikule lubatud. Kui sarnased arjad ole

38
määratud avalikus kasutuses, siis pidi olema ka kaarte kasutajale kasutamises. R. õiguse oli see korraldatud rea interdiktidega, milleid võisid paluda korraldajad riigile nende vastu, kes nt. 1) harustand avaliku tee või platin kasutamist (Hona peale ehitades), 2) (tane interdikt) oli igasuguste ehitiste vastu ^{avalikel} jões ja ^{peale} nende veel, 3) riigile vastu, kes meelga kasutamist teinud kasutada rebus publicis, eli actio iniuriarum, millest kugi kasutati siis, kui 2- te eelneid ei saadud kasutada. Teatol juhtudel magist- raatid de (edilid, curatores viarum ju), kelle ülesan- des oli valvata avaliku teede, jões ja üle, neid korras hoida, kasutamist ahinõuvt katsete vastu kasutada nende objektide rahelise kasutamist. Kaasajes R. õis on see (halduse) administratiiv ja poliitise ülesanne ja üsna laialdard kujul. Sar- vareid (tehingu) toiminguid administratiiv on võid erineda suval algatusel - ex officio - mõttes sageli kasutatud riigile palvest ka riigile palvel, kes võivad ka kohtuse päris, kui olemas tingimust, mille pu- nul Rooma tekstid interdiktid ja actio iniuriarum.

Res in commercio on asjad, mis pole kõrvaldatud trivülist käibest. Kuni Justinianusem

liigitati neid res mancipi ja res mancipi.
1) Res mancipi hulka loeti: a) maad, b) maaservitüübid, c) orjad, d) veesõnad (käjad, hobused, eesli). 2)

2) Res mancipi olid kõik (ülejäätud) tered asjad, nagu: privatne maad, veesõnad, sulgesõnad jne. [Enalgu see jaotus käis valdajate asjade (res corporales) kohta, millest hulka arvati nende ka maaservitüübid, kuna [määrtes õiguses samastati servitüübi objektid loeti ites, mis ju iseseisvate asjadena, näit. õigus tunde maast läbi käis oli raud, nagu maad] õigused samastati objektiga - ites, kui keset asi. [Hiljemal juriidil, ühendades maaservitüübi tere te servitüübiga ühtse kategooriana jura in re aliena, arvati neid res incorporales te alla ja loeti res mancipi te. Sellega kaas

29.
ka kõik tered res incorporales, mis üldse polevad seini jaotatud res mancipi ja res mancipi, loeti need res mancipi te. [Jaganud res mancipi ja res mancipi käis siis nii res corporales kui ka res incorporales kohta - varem käis ainult res corporales asjade kohta. Selle jaotuse praktiline tähtsus seisab selles, et quiritiline omastõiguse üleandmine res mancipi te kohta võib toimuda ainult mancipatio teel (s.t. pidalike fiktiivne manipatio teel (s.t. manipatio ja manipatio kaalumehe läbipäevi juuresolekul) või in iure cessio teel (võrreandmine fakti protsessi põhjal õiguse üle asja kohta). [Määrtes, mitte-formaalne asja üleandmine (traditio) trivüüõiguse järgi ei omanud jõudu, kuna res mancipi te kohta sellest küllalt oli. (Rõhiti oli võimalik res mancipi te üle anda ka in iure cessio teel, kuna mancipatio oli tarvilikuks) [Määrtes selle jaotuse res mancipi te, kuid valdajate arvamine on, et res mancipi on need

objektid, mis eiid jõlleuajantures tähtsamat
esemeid ja sellepärast eiigi üleantmine pidulik.
Justinianus raskes ära selle jaotuse.

Pravaliduse ^{kuulu} alvot aial võivad antul kor-
ret juhul olla peroneketul - res nullius (nt.
ärarvat. aial - res derelictae, metsloomad vabotuse jü)
ja need aial allurad - res nullius primo oc-
cupati cedat, s.t. läherat erumere vallutaja oman-
duse. Praktikatel kaalutlustel on mõnede
res in commercio vaba liikumise püraatul
nt. eriti mürgid R.õ.s. ja keelatud kaamatul,
(kuulust hävitamisel) - mõned teadlased legerid
meid stre res extra commercium'is. Teised
väärtul, et liikumise püraatust ei või äis
regata extracommercialiteediga, sest
see, kes salaja näppab üle lubamatul eseme
teema omanikult, söütul vaiguse, kurea
res extra commerciumi näppamine nona
seisakohalt ei loetul furtum'is.

Blunckse keha ei või olla õiguse objektis, sest
eraldatul keha ei saa võrardata, pantida ju
sama massel ka kureterse, t. h. l. v. või kaule
kahts, nulliseid ei saa arestida ega võrardata. Kuid
organismid juba eraldatul on, nagu loigatul
juuseid ju. võidarse legeta õiguse objektis.
Laika üle on vaielused, kas legeta aial,
mida võib võrardata teiste aial alusel. Ma-
tul laipa marvõlõselt väljasaevats ei tohi;
(nt. müia anatsomumini). Kas õiguse tulevast
laipa võib eluajal müia, on vaieldas prak-
tikas ja alõikais pole midagi tähtsatul, kuid
valitser erumine on jaatal - ainet
püraat ei tohi laipa tasu est võrardata,
sest see oleks contra bonos mores.

5 pilet. Õiguste omandamine ja kaatus.
Objektisse ja subjektisse õiguse müiste ja liigiel.
Tule ke kujutab regleid, mis reguleerivad
inimete ultel ühiskonnaga ja eneste vahel
kui tervõusa. Neude normide koru ressortul õigustel

objektive õiguse, mida võib defineerida, kui
def. Objektive õigus on normide kogum, mis riigivõimude organite poolt tunnustatud kohustuslikkuses selle tõttu, et need on tekkinud nende organite poolt tunnustatud kohustuslike normide tekkimisvormis. Tähtsamat vormid: seadusandlus, tavaõigus ja kohtupraktika.

def. Juriidilistes suhetes n-ö. objektive õiguse poolt reguleeritud õigusuhteid inimeste eneste vahel ja välisilmsa hüvede ja seaduse vastu juriidiliselt tähtsusetul ja õigusega reguleerimatu suhtel, mis aga sünnitavad n-ö. elulisi suhteid ehk kombelisi suhteid.

def. Eluline või kombeline suhe on koosolevise suhe antud isiku või isikute ja antud objekti või objektide vahel.

41.
Eluline suhe annab subjektile võimaluse kasutada objekti ja teha kahta korraga teha. Kui objektis on teine isik, või asi on mitmele subjektile objektis, siis tekivad vastastikusel suhtel ja iga subjekt võib nõuda, et teisi ei tarvitata kasutamises ja korralduste tegemises.

Kui elulises suhtes osavõtjaks on 2 või rohkem isikut, siis peame eristama: 1) vastastikusel põhisuhteid, mis on objektis kasutamise ja korraldamise aktid, ja 2) vastastikusel abisuhteid, s.o. isikute teatud vastastikusel võtmisel, (et neid ei tarvitata kasutamises ja korraldamises teatud ajal jne) näit. valdaja suhe asjaga, mille vastu keegi ei vaidle, on lihtne põhisuhe, mis annab valdajale õiguse nii ehk teisti asja kasutada või korraldada. Oletame, et asi on 2-ile isikule valduses, siis pole meil lihtne põhisuhe, vaid 1) 2 vastastikusel põhisuhet,

Kuna kumbki valdajaist tahab lugeda end õigustat-
kus võlvida teatud ~~aste~~ korraldamise ja ka-
rutanud aste võrre asja üle, ja (2) sellele vastas-
tixen põhisuhetele on lisaks 2 vastastixen abi-
suhet, kuna kumbki nõuab teiselt, et see
ei segaks teda teatud piires (nt. teat ajal või territo-
oriumil) rahkem seaduseid määratajaid riikid, seda
rahkem on põhi- ja abisuheteid juriidiliste nor-
miga, ja ta suudab juriidilise suhte välismaa
juriidilisi suhteid eristada: 1) ühiskondli-
selt otsustatavateid suhteid ja need määrata-
vane subjektiveid õiguseid, 2) ühiskondli-
selt rahjulike suhteid ja need nim. delik-
tides ehk õigusevõtetes. Sellele viies
määratare korraldus eristab ^{vast. abisuhetel} taieendavate suh-
teid huvitatud riikide ja rahkemaguste otu-
nistratiiv- ja rahku organite vahel, kes peavad
kaituma ühiskondlusest otsustatavateid suhteid
või subjektiveid õigusi ja peavad võitlemas

92.
üldrahjulike ja rahkemaguste suhteid. Kõik subjek-
tiveid õigused on juriidiliste suhte eristat, s. o. suh-
teid, mis tunnustatakse ühiskondlusest otsustatavate
ja kaitstava vastavate taieendavate suhte kaitse
otumise ja rahku organite poolt. Eristatavate
re veel subjektiveid õigused riikide või rahkem-
meeste - neid kaitseb ainult rahkem ja ainult
huvitatud riikide algatusel.

Objektiveid õigus jaguneb avalik- ja era-
õiguseks, jms publicum ja jms privatum.
1) Ulpianus formuleerib vahet: publicum jms est, quod
ad statum Rei Romanae spectat, privatum, quod
ad singulorum utilitatem, s. t. avaliõiguse
normid on need, milleste tähtsusest ühiskond
kui terava huvitatud on; eraiõiguse normides
on need, mis erariikide huuse puudutavad.
2) Thou esitab teise kriteeriumi ja ütleb, et eraiõiguse
normide hulka kuuluvad need, mis territoraal era-
nõude teatud riikide vastu ja mis teostatakse trivik
prohessi korras. Selle kriteeriumi väärtus seadab

elles (võrreldes enimaga), et on täpsam ja konkreetsem; näiline puudus, et tõstab esle puht välise formaalse külg. ehk siis, kui sealne puhtkõne kuse tähtu ei ilune, kas võib arja trivüil protsessi korras arutada? Thomi formul ei võimalda selgest selle kohta.

3) Dernburg arvab, (leides vajaliku alerat neid 2-t kriteeriumi koostata), et eraõigusesse kuuluvuse välises kriteeriumis on võimalus teostata õigust trivüilprotsessi korras. Suurema hulga juuste juures teist kriteeriumi pole vajagi. Teisib aga kahtlus võimaluses pöörduda triv. kahtu poole, sis kohes ise otsustab kas kaalul on avalik- või eraõiguse ja kumb esmajärgulise tähtsusega ja oleneb sellest nõutmine allub triv. või era õigusele. Kohes aga toimub sel puhul analoogiate põhjal. Samavõlt vaieldavate normide olemasole ei näaigi Thomi teooria vastu.

Võrreldes objektive õiguse jaastavale, era- ja avalikõiguses, eritletakse ka:

- 1) avalikere subjek. õigusi (valimisõigus)
- 2) erarakjentiivid õigusi - omandiõigusi. Need omakord jaastavate: isiklikest ja varanduslikes õig. -st.

Isiklike õiguste jagunemine:

- 1) puht isiklike õigused, nt. õiguse nimel või firmal.
- 2) pererõnnaõigused, ssa kuuluvad ka estkaste ja hooldusõig.
- 3) liikmeks oleuse õigused.

Varanduslike õiguste jagunemine:

- 1) asi õigused, 2) kohustuslike õigused.

Vahel nende vahel seadab selles, et eriõigused võimaldaval kahtel igatüpe vastu, kes neid õigusi rääb, kuna kohustuslike õigused võimaldaval seda ainult teatavate isikute vastu, s.t. väljavõtte vastu. Lõppes tuleb tähendada, et näidatult mõttes subjektive õigusi pole leidnud üldtunnustust. Hoolikuse mõttes defineeritakse subjektive

def. õigust: subjektivne õigus on objektivse õiguse
pealt tunnustatud inimese tegevusvabadus
teatud suunas ja teatud piires. See tõstab
siiplaanile puht formaalse elementi, põo-
ramata tähtsuse õiguse võrre subjekt. mõtte
Thuring defin., et õigus on juuridilekselt
kaitsitud huvi. Huvi mõiste on galaiakirjalikult
ja piiritlematu.

Õiguste tekkinune ja lõppenuine

Selles, et teatud üksikjuhul tekib kon-
reetne subjektivne õigus, on tarvilik teatud
tingimused või rida fakte. Nii on, näit., pärandi-
õiguse tekkinuses vajalik: pärandusjätja surm, va-
randus, rida pärandusjätja ja pärijate vahel, mis
määratub riiklase seaduses või testamendis, päran-
di vastuvõtt jne. Objektivne õigus määrab, misu-
guseid fakte on tarvis teatud õiguse olema-
tunnustamiseks.

94.
Peab eristama fakte, millede juures õigus tekitab, muutab
või lõpetab. I. Õigus tekitab kui ta on omandatav
teatud inimese pealt, s.o. kui on olemas võin faktid,
millede juures seadus tunnustab ^{antud} (õiguste sub-
^(st. rühma-eeskõrge)jektivsus. II. Õigus lõpetab ^{antud} kui antud
inimene on ta kaotanud, s.o. kui on saadunud fakteid,
millede juures seadus tunnustab õigust ei tunnusta
enam ^{antud} (õiguste subjektivsus. Kui õiguste
objektivsus on materiaalne huvi, siis võib juhtuda, et
huvi kestab edasi, kuna õigus ise on lõppenuin, s.o.
siis, kui endine subjekt kaotas ehk arsti etasi
õigused. Sel juhul on võimalik, et veel huvi, ^{õiguse} omanda-
nut subjektif tekitab õigus, mis on võrdne I-se sub-
jektif õigusega. Kõnime, kas võib anda etasi mu-
nevat õigusi, kui ise omatakse, eristatakse 2
juhtu: 1) teatud tingimustel, faktid, võib tekkida
uuel subjektif suurem õigus kui eelkäijal, ja sel ju-
hul nimelt huvi omandamise momentist peale (nt.
1) võõra aja ^{õiguse} omandamine korral fiktiivselt - arsti saab omada
diõiguse; 2) kui keegi antud võõra aja kaotab, siis üldreegli järgi, peale
tähtaja möödumist, saab täielikult omandada, vaatamata sellele, et eelmine
peale omadust) s.t.

2) tekit suurem õigus teatud aja möödumisel (nt. võõra aja aumale-
mire iganevuse teel).

Üldreegli järgi uus omandaja võib saavutada ai-
melt need õigused, mis olid eelkäijal - nemo plus
juris transferre potest, quam ipse habet. Nii-
sugust omandamist nim. tuleb tähtselt omandamises

Successio ~~õiguspäraselt~~ ~~õiguste~~ ~~suhte~~ ~~suhte~~

~~õiguste~~ ~~suhte~~ ~~suhte~~ (1) Omandaja ja eelkäi-
jate subjekti suhe nim. õiguspärasus-
successio; omandaja on successor, eelkäi-
jate auctor. (2) Successio objektis, võivad

olla üksikud asjad, üksikud varaühikud hüvel
n.a. successio in rem, või varaühikute kompleks-
id - sel juhul ütleme successio per universitatem
(täieline pärandamine)

(3) R. õiguse järgi võib omandata ka ainult varan-
duslikke active - ainult õigusi - acquisitio per uni-
versitatem (nt. arrogatio personae sui juris puhul), või
aga kõige üldmõttel, nii aktiiv, kui ka passiiv
varanduse puhul, s.t. kõik õigused ja kohustused,
millest koosneb teatud varaühikute kompleks
antud viisil - successio in universum ius, nt.
defuncti.

45
Kaasõiguse õiguses iga successio per universi-
tatem on successio in universum ius.

(III) Õiguste tingimuste mõjutusel võib
õigus muutuda sisuliselt ja arvuliselt.
~~Sisuliselt~~ õigus võib alluda kitsetendetele.
Tähtselt, mis kitsetendust või varaühikute
õiguste lõppemist põhjustavad, eristatakse
erikordselt võrandamist ja lahkiütlemist
(leolumist).

Def Võrandamine - alienatio all laiemas mõttes
ütleme igasugust õiguse subjekti tegevust,
mis viitab kas täielisele või osalisele õiguse
lõpetamisele, või õiguse kitsendamisele 3-dal vii-
su õigusega. Tõepoolest sarnase koostise ühendamise,
nüüd või õigeaegselt üks hoida (kuigi see seisab
võrre taht vastuvalt), kuulub siis. Kitsamine
mõttes ütleme võrandamine all õiguse
lõpetamist õiguse ülekanne teel teisele viisil
le või uue õiguse tekkimist, mis endist õigust
kitsetal.

Loobumine
def Lahtiüleand - ^{ne} renuntiatio - nim. liht õigusest loobumist või õige avaldust, et ta ei saagi õigesti omandada, mida värs omandada juridilistest faktidest.

def. Positiivsed ja negatiivsed faktid, kas üks või enese teste faktidega, milledega on seotud teataval juridilisel tagajärgel, nim. juridilistes faktides. Kui teatud juridilise effecti saavutamises, nt. õiguse tekkinuses, nõutakse mitmete faktide ühinemist, siis võivad eri faktid saabuda eriaegadel ja sellest võib kujuneda elamaarane akord, mida nim. õiguse teo nature aluskorras negotium ehk dominium pendet, in pendenti, in suspensio est, s.o. kas antud õiguse teo, muutub jne. või mitte. (M. legaadi tekkes on vajalik testament või kohustus, pärandaja surm, pärandi varuvõtt pärija poolt, legatari nõusolek. Kõik need (juhul) momentid tulevat ajajalt - kas see kehtib, pole varem teada. Ühel momentid võivad juba olla, teisi veel pole)

See akord võib tekitada regi juriidilisi tagajärgi. Kui juudutatakse on mitmete õiguste kehtid, tekitab küsimus, mis ajast peale muutunud akord mõjutaval nende õiguste vastastikkusel suhtel? õiguse järgi - õiguse tekkinuse lõppmoment, s.t. momentid, kui saadud kõik tarvilikud faktid ühines juhul saadetakse aja nii, nagu peetis õiguse tekkinud ^{mitte} (kõigi vajalike faktide ühtlase moodel, vaid varem, kui olid näha mõned õigused need faktid - siis nägitsakse õiguse retro retraktsioonist. Jur. faktid jagatakse (1) õiguste juridilisel tegevusel ja (2) teist liiki faktid, nt. sünd, õiguse surm, tähtaja möödumine jne.

Tegevuse (toimuse) mõiste ja liigid.
Tõimused, kui võid nad teostatult jälgida üht või teist õigust, igal antud juhul võivad valida suurema või väikema hulga abinõude vahel - nende kogumisel vaataval meile, milliseid meelt. Teadlik psüühiline tegevus, mis seisab teatud abinõu (või abinõude)

valikus ja püüdes teda saavutada, nim. taktis,
aga tema ^{st. taktis} väline vormi, lühimene on tegevus. Seega,
tegevus on taktis väline vormi, kuju.
tegevus on teatlik ast. Seega tegevus erineb takt-
matust (reflektsist ja instructiivset) liigitust.
Takt, kui teatlik tegevus, igal antud juhul elldab:
(1) ettekujutust lõppsiht, mida ~~is~~ tahab saavu-
tada (nt. eksam), (2) ettekujutust võimalikest ^{vahendest} sihi saavu-
tause abinõudest ja abinõust, mille valik ^{valitud abinõust} või mille
püüdis, (3) ettekujutust tegevustest, mis võlbulikult
antud juhul ja enti tegevusest, mida ~~is~~ ^{lõppes} valis.
Esimene ettekujutus - lõppsiht - on taktis asti
tõrke motivis; teine osutab objektivele
resultaatele, millele see ast sihtul; kolmas -
sihtul vormile, milles tegevus asub. Seega
igal antud juhul peab eristama: (1) tegevust enda,
kui taktis väline vormi, (2) tõrke motivis ^{tegevuses} ehk
lõppsiht; (3) objektivele resultaati, millele see siht-
ul ^(eksam) ja mis abinõus lõppsiht saavutamises.

47.
(Näit. kuul kuulake taktis mingi spetsiaal kuni-
nusega (nt. puugi), sellest huvist aktalt katus saavutata
siht, s.t. on tõrke motivis, mille tagajärjel kat-
sun saava mõel juurid. raamatul, s.t. objektivele
resultaati, ka laenu või ortu teel. fooris astu
juurde, pean selle vait väline taktis, s.t. saavutata
tegevus (aste raamat), mis koostöös ku taktis
See on üldisem, kui tegevus elus võib olla
peagu keeruline, kui vajatare juhutat, kuu-
neel on etervõimustar saavutata, milledees osavad
vaja tõrke motivis ja sihtul teatlik objekt real-
taade, kusjuures siht tegevuste vahel väl-
jubub selles, et ettekujutus igast järgnevat tege-
vusest osutab tõrke motivis järgnevat elnevat,
kuid resultaati, saavutamata elnevat, osutab
järgneva saavutamata tingimuses.)
Tegevuste (trimeste) pealiigid: (1) positiivne
igta negatiivne ehk tegevus kitse
mõtte ja minetus (kõnet õis õis õis õis)

Parat meeleksus, et ka meeleksus on viidud te-
gevuse hulka, sest meeleksus vihjab viia tegev-
setule. Kuid viinudes ajas, näeme, et see vahe
on kergelt kõrvaldatav. Tähtsaks, et tegevus
on tahtsavaltsu kuju. Igapäevt kogemust näi-
tarab, et inimesel oma taht ei arvesta alati
aktiivselt, vaid sageli väikse protestiga neid
näetava vastu, st. teles mitte seda, mis neilt
võiks oodata teatud tegevuses. Seda meeleksus
ei ole täielik tegevus, vaid viia ülalpidamine,
mis annab põhjust otsustada, et vii teatud
tegevust toimie panna ei taha, - seega on meele-
ksus ka tahtsavaltsu teatav väikse kuju sama-
ti nagu aktiivne tegevus. II. Peale selle on
vaja eritleda tegevust: 1) jurüidilist üks-
kõikset (ropugureerüü - despassuur) ja
2) mis võivad muuta teatud jurüidilise täht-
se või lütsaualt, jurüidilise tegevuse^{toimust.}

98.
def. Jur. ükskõiksus (jur. tähtsusetu toimust) nim.
need, mis väenerent ei ousa jurüidilist tagajän-
ge (nt. kutsu lõnaroog, söpursenne).

def. Jur. tegevuses (toimuses) nim. need, milledega
normaalaludes seotakse täiesti kindlat jurüidi-
list tagajänget. Need muarand jagunevad
1) lubatuks ja 2) lubamatuks tegevuseks.

Jur. tegevuste (toimuste) tingimused. Üld karakter.
Selles, et antud korand juhaks jur. tegevus
toos enerega kaasa jurüid. tagajärgi, mis selle te-
gevusega tavahelst teatud, peab ta teatud tin-
gimustele vastama. 1) viik peab olema teovõime,
st. objektivne viikus peab tunnustama tema kõlbu-
hokust jurüid. toiminguks. 2) peab olema ves-
tarus tahte ja toimuse vahel, st. nõutakse,
et viik sooviks saarnast tegevust toimida ja ni-
melt selle objektivse resultaat saavutamises,
mille tähta kindlult seda liiki tegevuse püütakse.
Kui see side puudub (kui viik ei tahtnud toimida)

teat. tegevust või ei soorinud (resolvaatio saad-
mud) siis üldreegli järgi tema tegevus ei
oma juriidilist tagajärge (nt. kirjutata alla
võlakirjale arvutava kirja asemel, s.t. oli
erksid. ettekujutus tegevusest ja kui ära ei
erksid. teostata, pole jur. tagajärge
ja kaarta ei tule. Sama ka vargus näitelaval-
osa: nähi ära võtta - pole süüdi, kui asi tuli kaasa)
(софноменис) (смыслу факт или не факт)
Vastavuse puudus toimuse ja tõrke motiivi
vahel üldreegli järgi ei oma jur. tähevdust,
(näit. ortes saamata soovija leida teemas midagi
muid huvitavat ja need asutused ei tähts, seega akt,
mille kohta on saamata ortuga ja mis oli tõrke
motiiviks, mitte tähts ei anna võimalust saamata
tüürijale tagasi viia). ekõnõrd omab ka tõrke-
motiivis jur. tähevduse, näit. kui tehing tehtud
älvanduse mõjul.

Teovõime puudumise juhul ja kihtentusel.
Isiku t/v-e on esimene tingimus, et tegevus
omaks juriidilise tähevduse. Objektivne õigus ei
ole kõigi isikuid teovõime saas, ühel on sellist täiesti
ilms, teistel vaid kihtentusel.

Teovõime puudub täielikelt: (1) juriidilistel isikutel
toimivad esindajate kaudu. (2) lastel (infantes)
kuni 7. a. (3) furiosi ja dementes, ecc. dilucida
intervalla, s.t. selgetel momentel), (4) isikuid, kes
ajutiselt meelemõistuseks kas kaigun, jomuse
või hüpnosij tagajärjel. eluide, sarnane seis-
kord ei kaotab täielist vastutamatust, kui
isik selles re süüdi on.

Teovõime on piiratud: (1) impubes infantis
majoris, s.t. lastel 7-14. a. Need võivad re-
visvalt ainult esimestele karulise tehinguid teha,
nt. vastuvõtte võtta, kuid toiminguid, mis ühenda-
tub õiguste kaotuse või kihtentusega - ainult
estkõrja (tutor auctore) osavõtul.

2) puberes minores, s.t. - 25. a. - võivad enesetel
karmelise tehinguid teha (nt. kinni võtta või
leebata), testamenti teha, kuid nad ei või
rõlvuda võrastavalt arste ilusa hooldajate
nõusolekuga.

3) maiores (senatusconsultum Vellejanum alusel),
kes ei või enese peale võtta kaheksa võras-
tes kurides (intercessio), nt. üksi alla käentajaks.

4) inimici, kellelt võetakse võimalik avaldada ilusa
taht nii või teisiti, nt. pimedad, kurtumad ja
kurdid ja pimedad ei või rõlvuda stipulatsioonide

5) prodigi - ei või tehinguid rõlvuda
ilusa raastamise vähenemises ega või teha kes-
kalduse summa korras.

Exsensus ja teotmatus

Exsensus error - on eharise ettekujutus
millestki. (Exsensus - sobelugenie)

Teotmatus ignorantia - on millegi kohta
ettekujutuse täielik puudumine.
(teotmatus - sobelugenie).

Praktiline tähtsus on üleüldine ja R. juristid
ei teinud nende vahel vahet (efforatio passivaria) ja
nad ei olnud alati ka juriidilist tähtsust. 2-
^{grupp} juhul aga exsensus suuab jur. tähtsuse (1) exsi-
mus suuab positiivse teguri tähtsuse, s.t. ta on
üks teatava jur. tagajärje saamisen tingim-
useks, nt. kui see teotmatus tõus olema võla
(solutio indebiti) võib tagasi võtta - kui ta aga
tehti ^{et võlga ei ole, kuid meenutatakse} siis nõudeijast ei ole, või bona fidesi korral
võraste arjale suunatud. (võraste devalvaja ei ole meenutatakse)

2) teotmatus juhul exsensus suuab teatava faktori
tähtsuse, s.t. ta on üks tingimuseks, mis
tähistab teatava juriid. tagajärje saamist,
s.o. kui üks või teine jur. tagajärje saamisen
nõude mingi all korra teotmatus, nt. selles,
et kaupmehed veritavad ^{kaupmehed täielikult} arjast - kaubas peituvate
nõudematute puuduste eest, peab ta neid puudus-
tes olema teotmatus olema ja mõistlikult (dolore,
yellumens) võraste meele üle. Kui ta ei teotmatus,
siis ei veritavata täielikult ja peab nõustuma arjast
suurest, kas lõpetata leping või alustada lõpetada.

Kui võrd eksimus omab ühte juriidilist talendit, ta üldreeglikult järgi loob rasu eksijale. Nal juhtudel, kus ta ^{eksimus} eksimus positiivse tegurina, annab positiivse rasu, arvesse kavatsetud riski võimalust saavutada midagi või veedetud eesest vastutust, (nt. ekslikult maksitud või tagasi võtta - solutio indebiti). Teisest küljest, kus eks. mängib etaras faktusit, annab kavatsetud isikule teatav etaras rasu, hoides talt teatav ebaregulaarset tagajärjel (nt. ei saa kaupmehelt võtta kahtluse, kui ta asja puudustest ei teadnud).

Selles, et eksimus saavutata tähtsamatul positiivse või etaras rasu eksijale, ta üldreeglikult järgi peab olema vabandatus - (error probabilis). Kuna ta on vabandatus?

Põhinõuetelt R. juustel tegid vahet error iuris ja error facti vahel.

Error iuris on eksimus seaduse või normide vastu.

57.
Error facti on eksimus teatav faktides. Error iuris pole vabandatus, sest igalis peab seadust täitma. Error facti on vabandatus, kui ta pole teatav eärmisest hoolitusest. Kui eksimus teatav muud peetuse tagajärjel teie pool poolt, siis on ta vabandatus igal juhul. Erandina error iuris on vabandatus: 1) naistele, 2) alaealistele ja 3) ööduritele. Ka arenemata isikud.

Lõpprelektat: ainult vabandata eksimused võivad anda kavatsetud riski teatav positiivse või etaras rasul. Vabandata võivad olla mitte iuris faktid, vaid ka juriidilised eksimused. Faktid eksimus üldreeglikult loetakse vabandata rasu, kui ta ei ole eärmise hoolituse tagajärjel eksija poolt. Juriid. eksimus pole vabandatus, kui isik oma aremiskult ja osavalt või täielikult tutvuda teatav puuduvate õigusnormidega või võis pöörata teatav riski poolt nõukõnimega. Jur. eks. on aga vabandatus, kui isik arenemata, eriti alaealised, öödurid, aga ka propter aetatem infirmitatem ja naist.

6 pelet. Juridilistest tehingutest. sõrste ja liigid

Roma juristid ei töötanud väga juridilise tehingu üldmõistet (mil erisid terminid: negotium, actus, actum, gestum ei oma erilist tehnilist tähendust),

vaid seda tuleb lugeda kaasajaga süstemaatiline teinud. Kõikvõtt on jur. tehingu definitsiooni

def. järgmine: juridiline tehing on era tahtavale
mis sihtolüüsi püstitamisele, muutmisele
või lõpetamisele. Mõttel teadlased arvustavad
 seda def-i, tuues ette: 1) Bringy, et ainult riik
tahab ei tee toimust jur. tehingus, vaid on
tarvis objektive õiguse taht, tegevus ei oma
jur. tehingu jätku ainult sellepärast, et era tahab
on sihtolüüsi jur. järeldele vältesaamis.

Ta ei eita ka, et riik tahab näitama on, kuid see pole struktureeritud tähendusega, teiste sõnadega, ta võib ainult üle osa jur. tehingute koostamine on tähendus. 2) Schlossmann ütleb, et riik tahab ei oma tehingu kohta mingit tähendust, sest

jur. jagajatel saakaval olemeata riik soovist. Selles mõttes pole mingit vahet tehingu ja delikti vahel ja sellepärast on parem loobuda sellest terminist, kui riskest. Kunneapi vastega ei saa
olla nõus. Pole õige keel, kes väidavad, et tehing
on talte autonoomne osa, sest kui keel, kes
loobal seda objektive õiguse produktis.

Teine kujundab teatavaid tüüpilisi üksikolukohasid ja ka nende suhte püstitamise, muutmise ja lõpetamise vorme. Siis kuuluvad igasugused lepingud, ühesülgelised lubadused, testamendid - kõik need mõne üldmõttega juridilises tehingus. Teatud konkreetsed juhud võib lepingu või korralduse mitte vastata kõikidele seaduslikele tingimustele või suhe ise on teinud või osaliselt vastab üksikolukohasid. Sel juhul räägime korralduse ja temast välist (järges) suhe kas üle ei leia kohtu otsuse kaitset (nt. kui antud lubadus vedagi tappa) või kasutab seda teatud modifikatsiooniga. Kui võib juh-

Tunda, et riikude tahtel lähevat lahku õiguse
ettekirjutust ja tehing kaetakse järe ja teha
ei tunnustata jurid. tehinguna tehnilises mõt-
tes. Siit järgneb, et termin "juridiline tehing"
tarkustakse 2 mõttes: 1) laiemas mõttes:

Def jurid. tehing on erainimise korraldus
akt, mis sõltub juridiliselt tahtsatele isi-
kute sehetele püstitamisele, muutmisele või
lõpetamisele, olenemata sellest, kas ta vastab
kõigile seaduslikele tingimustele või ei.

2) kitsamas ^{ehk tehnilises} mõttes: jur. tehing on seerufone
erainimise korraldus akt, mis ise kui
ka teinud järgneb ühel vastab seaduse
nõudele. Seejuures on (tähtsusetu) ükskõik,
kas hõlmatud riikude arvat omale aru selles,
kuidas kvalifitseerida nende vahelst jurid.
uhet, vaid küllastane on, et üldiselt saaru-
tatakse praktiline tapajäre mille peale püstit.
M. tahtel sõlmuks reudilepingut, kuid lehtkult
min. ostu-müügi lepingud. Leping sõltub

jõu reudilepinguna, kuna reudivahend osutub
uues praktilises resultaats, mida peale
tahtel saadakse. või - püüja võib püüda
vasta teadmatuse, et tulevat tasuda ka võib
vastutades ka oma varaga. Kui ta ei taht,
püüda vastuvõtu akt jätab teragi järe
ja kui teknist ühel pele koostöös püüja
sooviga, kuid atsene praktiline resultaat,
mida riik püüab saadakse, s.t. püüdi saadakse
püüda, jätjalt, jätab maximo.

jurid. tehingud jagunevad:

- 1) ühenkülgsed (negotia unilateralia) - tekitab ühel
riikude tahtel (testament, res nullius occupatio)
- 2) kahenkülgsed (negotia bilateralia) - mille tekes
on vaja 2 või rohkem riikude nõusolekut; nimet.
lepinguteks, pactio, conventio.

- Peale selle eristatakse: 1) tasulised (negotia one-
rosa) mis on seotud kuludega riikude, ja
- 2) tasutud (negotia lucrativa), mis annavad ainult
tulu.

3) Lõppedes eustase reed: 1) tehingul elavate vahel (negotia inter vivos) ja 2) tehingul surnea korras (mortis causa).

Jur. tehingute tingimused. Üldine ülevaade.

Kuna jur. tehingud moodustavad ühe liigi jurüidilisi toiminguid (tegevusi), siis peab ta ka rühmade üldistele tingimustele vastama,

s.t. ta aldab: 1) riku või riikute teovõimet, kelledest võltub tehingu sõlmimine, ja

2) (peale selle üldreeglina) vastavus tahte väljenduse ja tahte sõlme ~~õiguse~~ vahel (s.t. tahteväljendus peab vastama tahtele).

Peale selle jur. tehing peab rahuldama veel spetsiaal tingimusi, näntakse:

3) et sisu peab olema lubatud ja

4) vahel ka, et peab vorminõue olema täidetud, sest peale alati ükskõik, millisel kujul tahe tehingus tehil.

Vastavus tahte ja tahte välise väljenduse vahel.

Selles, et tahtul jur. tehing omal jõul ja tahtsul omal, pole küllaltane, et sõlmimise arastaja

riik või riikud omastid vast teovõimet, vaid üldreeglina nõutakse veel vastavust tahte ja tahte välise väljenduse vahel tehingus. Sarnane

vastavus kahesülgsete tehingute juures omal koha vaid siis, kui riik sõlmib just selle tehingu, mida ta teheskult tahtis sõlmida ja nõuelt selle

resultaadi saavutamises, millele antud korra reetne tehing normaalsel juhul pidi viima. Sel-

datame, et riik peab olema 1) õige ettekujutus tehingust ja selle tagajärjest ja 2) tõeline

soov tehingut sõlmida. Kahesülgsete tehingute juures (peale eeltoodu) on tarvilik reed, et kõiki- del (pooltel) oleks üks ja sama sugune ette- kujutus, sest ainult sarnasel tingimustel on võimalik kokkulepe. On 2 gruppi juhtumid, kus õiget ettekujutust tehingust ja ta resultaatist

ei omanda, s.o. ka (1) talit ja tahterajenduse mitte-
vastavus on väga kahjulik ^{negatiivne} kavatselt või
2) mitte kavatselt. I. Kavatselt mitte vastav-
juhtumid: a) Isik võib teha teinud töise talit
anta talu velle tähtsuse, mis talu antakse
käibes, kuid ilma kavatsusest redagi viis
eksituse ja ilma pettuse ohita (nt. naivaridus
tehtud tehing, näitleja oma osas või õpi ohija)
b) Isik astub teinud tehinguni ainult väi-
selt, et 3-6 kuule ajala püre ilma ajala
ja vajata tõuseil loore - need on simuleeritud
tehingud. Poolal on teinud oma tegevuses
ja eksituse viirase ainult 3-d isik; - sün-
juures on võimalik (1) et poolal ei soovi üdre
tehingule mingit tähtsust anda (nt. varan-
duse fiktiivne müüs võlgalest kõvalehõlmuses), või
(2) et poolal avalisult teevad ühe tehingu,
kuid vajavad velle all text, s.t. kol tahavad
soovutata teatud resultati, kuid ei taha

57
leta viisi, mida valit velle soovutades; nt.
keegi tahab võtuda arja, kuid ilma teste teinud
ta ja sõlmub viis ostu - müügi lepingu korras.
Peidetud tehing nim. dissimuleeritud. (Kõige sage-
damini simuleeritud ja dissimuleeritud tehingud
sõlmutakse in fraudem legis, s.t. sellas, et hoida
da mõnest keelata seotuse raevutusest, kuigi see pole
hõlarajalik;) d) n. reservatio mentalis juhul,
kui isik, astub tehingusse tõuseil ei soovi eta
teha, kuid mitte millegiga ei anna eta võõrta,
ka oma kontragentile mitte - nii siis, mitte isik
3-dol isik, vaid ka ^{vahetu} strene kontragent viirase ex-
situse.

II. Ohitte kavatselt talit ja tahterajenduse mitte-
vastavuse juhul: a) Isik teinud oma talit ves-
tarelit välise mehaanilise jõe meijul - vis ab-
soluta nt. sunnitud lepingule allarijutama
allarij. näit jõeja vedades. b) Isik, tehingut
tehes ei oma ningisidest ettekujutust

sellist, mis ta teeb, nt. kajameelruss, amertus, kogemata "ei aremel" ja või "müüge" aremel ostke jne. d) DOK sõlmib tehingu omades esiriku ettekujutus tehingut või selle resultaatid. Kuid mitte igarugune teadmatus või eksimus ühe või teise lepingu punktis, s.o. kas lepingu ilmsõnu, tees objektis või kontrahenti DOK, kohta ei ole juriidilist tähtsust, vaid ainult aluline eksimus, s.t. kui saab kontrollida teha, et õigel ettekujutusel arjast poleks sarnast eksimust ette tulevat ja DOK oleks tehingut loobunud. Kõik need tähtsust omavad, kuigi mitte alati:

1) error in negotio - eksimine tehingu liigis, nt. arvas, et riiutas alla o.-m. lepingule, tegelikult aga rentlepingule;

2) error in personae - eksimine eeldatava kontrahendi DOK. nt. tahab sõlmida lepingu A-ga, kuid tegelikult sõlmib B-ga.

3) error in corpore - eksimine arvata ja tegeliku tehingu objekti vahel, nt. tahab osta krunn I, mis areb linnas, kuid tegelikult ostab krunn II, mis areb väljas. Kuid on ka sarnast juht, kus eksimusel pole eelist tähtsust isiklike vastepunktilt, nt. soovides osta saamata kaupmees A-lt, ostis aga B-lt keda eksimusest pidas A-ks. — sis ei saa tehingut tühistada, sest kontrahentil pole tähtsust. (sama ka kui ostol pees teatud saamata, kuid sooduse siiski teine, kuigi sama sort).

4) error in substantia - eksimine asja omadustes (ja nimelt sarnastes, millestest tekitab asja eri kategooriaisse arvamine; nt. marmor kivi aremel gipskivi või terrakotta.) Ka teiste faktide kohta võib eksimus omada alulise tähtsuse, nagu error in jure, error in tempore, error in loco, error in conditione ja tahte tahteväljendusele mitte vastavuse ju

viidiline tähendus seisab selles, et kahtluse
korral - in dubio - ikka eeldatakse, et
in, kes ostus tehingusse, omas ka õige ette-
kujutuse sellest, mis teeb ja et see oli ta tõnne
soov. Kes ei tal, peab seda ka tõestama.

Tähelepanu meel ka see erijadu, kas tehing on
tasuline (tehing rühmas mõttes) või tasuta
(tg. laenu mõttes). (1) on tehing tasuta (nii saamis
ka testamenti puhul), siis on ta tühine, kui
puudub vastavus tahte ja tahterärgenduse
vahel. Erandi moodustab reservatio men-
talis (värgas tõelst tahtet, kuid ei annud nõusti), siis
on tehing mõnes, sest seda ei saa tõestada peale
14ku eelse keegi teine. (2) Tasuliste tehingute
juures (kõik m.) (nagu ost-müüme, üüri-renti lg.) võib tah-
tevärgenduse mitte vastavus tahtele tehingus maks-
võetule ainult sel juhul, kui see, kes tekitab
mitte vastavuse, ei süüdi ei ole selles, et ta tegevus
vastavale esotunde viis.

Sellest järeldame, et naivne või õppetige
jõe tehtud tehingut on maximatus, kui selge
on igale terve mõistusega inimesele, et ei ol-
nud tõst saavi (ette kujutus võis õige olla). Simul-
leeritud tehingut on maximatus, kui viisemele
peale simulatsioonil selge oli. Kui aga simulat-
nitud tehing all peitus teine (disimuleeritud),
siis viimane jääb maximatus, kui tal pole kee-
latud välisoma ja kui lepingu liigi sedakirjal
tingimused on täidetud. Alled on karval juht-
kandiselt disim. tehinguid sõlmutakse keelatud
tehingutest mõistatühimuses, nt. Roomlastel oli
abieluraha vahel kindel keelatud - tehti siis prak-
tiline ostu-m. leping, mille all peitus kind. Sarnasid
tehingut on sanuiti maximatus.
Tehingut, sõlmutud sub reservatio mentalis
on alati maximatus. Tehingut, mis sõlmutud
tahteta, füüsilise surmi mõjul, on alati max-
võetud.

oleks juhtul, kus üks tegevus teo ettekajaja
kuuseta või vahel ettekajuturul tehingut
või selle resultaatist, on maesvõetud või,
kui esstmus oli eluline ja taruliste teh-
gute juures ka rahantatal, s. o. mitte tänni-
est ettevõtmata ting. tul. allikas viimane
näme pole täpselt väjendul, kuid seda relets-
torse sellega, et ^{resepua} teadlased mitte vastavust talte
ja talteväjenduse vahel üldse kantsil ainult
üldjoontes ja tööline väjendustuse sai veel
meie ajal. etõnes juustid (Sarigny)
arvavad, et rahantatavest tauris pole,
tõentades, et talte teing pole kujutellus.
(Pole õigustatult objekt. õiguses mitte tõi püüblas-
gival kaalutellus, vaid peab arvestama kärke hura).
Kalendõlgete tehingute juures peab ette-
kujutus pealt olema mitte ainult õige,
vaid ka ühesugune - vastand korral ante-
ing Fühne.

58.
Vahel peale ei targa, et neil on loomis erinev
vaote arja rehto - seda nim. arusaamatu
ress, s. t. kui peale pole teot loet, et kõneleva
koopis eriajust (nt. üks mütleb kõiada, teine
arval laenus). Eluline arusaamatus (kui pün-
dub vastavus talte ja talteväj. vahel) teel tehingu
tühises. Arusaamatus võib kaia lepingu
liigi (kõne, laen), objekt kui ka üks rehto.

ehatõvide mõju tehingule!

Iga tehing on shtitult ^{teotõ} objektive resultaat
saarutamises, mis ^{õiguse} kohases valentõs ^{õis või tõe} sht sa-
vutamisel. Seda peab õutõus: 1) tehingut ennast,
2) objektive resultaat, millele ta shtitult ja
3) lõppõht, mille saarutamist tehingune as-
tões esitakse. Seda seda shtit. saarutamata
on tõrkenõstõvõs tehingune ^(tehingu teesõures) õutõmõel.
Shtit saarutamises võib olla mitmeid valentõs,
peab valima neist ühe ja seda valentõ võivad
määrata ka õpetõasõel õutõvõid, mi

et peab eristama 1) üldmotiv ja 2) spetsiaalseid motive. (nt. teatud käitumisega tek-
vuses võib pöörata mitmele raamatule. Kui
aga kõiki raam. ei jäes, tuleb valida ja va-
lida teha spetsiaal motiiv, s.t. arvatakse
üks neist kõige paremaks või saarutavaks. Sel
juhul rääbiti üld tõusemotiivide - tehingu tegevuse-
konkurentina erineb üha spets. motiiv, mis
mõjutavad tegevust.) Kõik need tõusemo-
tiivid, mis üld kui ka spetsiaal, üldreeglis
ei mõjuta tehingu jätku. (nt. inim tahab
sõbrustada A-ga ja selle ohiga kindel mine-
aja; kas tal õnnestub pealehõlgu saarutala-
tegevuse üldmotiiv) ja kas talle meeldib kind-
gitud asi - spetsiaal motiiv, mis päris vald just
selle - või ei, on täiesti ükskõik) või 3) kas
ma arvatud raamatust vastust leiab inim-
sele, pole aluline).

59.
Sellest üldreeglis on erandid:

I. Õrimume mõjuvaldi. Õrimum pole alati mõjuvaldi, vaid on
tavaliselt ja talle vajaliku vahel
Aluline esimus on niisugune, mis nõuab
vastavalt talte ja talte vahetuse vahel. Selles
peab esitama käinus lepingu aluse punkti
kõhta kas käibe ehk positiivset otsust vähen-
datul talte seisukohalt. Esimus lepingu
liigi, õhku, objekti ja asja suhtes on
aluline ja võib tehingu massuvestule (Täna-
kord esimus tekitab inimesi soovi teha tegevuse
ostuda, parandusevõimata õhku talte - sarnane
esimus n.m. esimus motiividega ja loe-
tase mittealuline esimus pole jur. tähtsust.) Iga nime
esimus loetakse samuti esimuseks motiiv-
videga mingi on mittealuline esimus.
Ohu aluline esimus. Õrimum motiiv-
vides pole aluline, ei vii tehingut massuvestu-
le ja ei ole juriid. tähtsust, kuid teatud
tingimust annab võimaluse vaielda tehingu

vastu (1) shütteeluline eksimuse väetamine arvemu,
kui ix reaktiivvastuvalt ix vastus teise arvemu
(nt. eksimuse arvemu, et välgnok ja tann väla -
seta muuuga küll ei juhtu!!!), eksimuse
peab olema sel juhul vabandata (2) shütte-
eluline eksimuse väetamine arvemu doluse
(pettuse) juhul, mis eeldab shütteeluse va-
lendamete avaldamist või õigete väjandust
või muutandust. Pettus arvemu pettuse
õigete alati õiguse vaheldada tehingu vastu,
olevata sellest, kas pettuse eksimuse
on vabandata või mitte. shütteeluse, mitte iga
vaheldamine õigete kohta või ehaõigete õigete
õigete pole alati pettuse. Ka õigete õigete
õigete näit, nt. kui kaupmeh ülistab kaupa-
m reklaam, sest iga on õigete, et sarnane
küidega ei saa õigete.

II. shütteeluse pettuse tagajärgene, siis pett-

60.
tul mu õiguse nõuda: (1) lepingu (tehingu) õigete
ja õigete (actio redhibitoria) või (2) õigete
õigete (actio quanti minoris).

Selle õiguse kannatamine võib esitada actio
ex contractu, õigete, mis põhineb lepingule,
või actio dolus - kui õigete õigete õigete
da ei õigete - õigete vastu. Kui kannatamine
ei jätnud veel õigete õigete, õigete õigete
võidul teise õigete õigete ja õigete õigete
nõue õigete õigete, siis võib nõuda vastu
sesta exceptio dolus. õigete ex dolus võib
esitada õigete õigete või õigete õigete vastu,
mitte õigete õigete vastu.

III. Psühhilise surve mõju (äbrardus).

Tuleb eraldada (1) psühhilise õigete (vis absoluta) ja

(2) psühhilise õigete ehk äbrardus (vis compulsiva)

õigete. õigete õigete õigete ilma oma teh-
teta ja sarnane tehing on õigete. õigete
õigete õigete mõjul õigete õigete õigete
teid tegevusi võrdselt õigete, mida ta teistel tingi-

muutel peales toimud. Siin on teurematius ja
arvult hirm (metus) ja ta astub tehingu-
arvult seepärast, et ei järgnes veel kullemat.
Ärwarduse all silmutel tehingu vastu võib vaielda
eri preetori poolt seatud nõude acti quod
metus causa abil, mida võib entola mitte
üksi ärwardaja, vaid ka 3-te isikute vastu, kes
reelabi olid midagi saanud. Chōnel juhul, nt.
manumissio (vabastamine) puhul loetakse
tehing maximatus. Chitte iga ärwardus
pole vaieldav, vaid ärwardus peab olema
tõeline, täideviidav, seadusevastane ja kahju,
millega ärwardatane tehingu tegevatajatuks,
peab olema eluline (nt. ärwardus tappa, vab-
lust võtta - ^{võtta} on vaieldav, teratavata jätmine äh-
pole jur. tähtsust.)

Võrmi tähtsus tehinguile.

Vähemst küljest eritatakse: vormaalseid ja
mittevormaalseid tehinguid.

Vormaalsetes nim. niisug. tehingut, kus nõutakse
^{nõude maxime} (teatud vorminõude täitmist, kuna mittevormaal-
setel on see ükskõhka, kui aga saadakse ^{väljendata} arata
õige talet. Venus r. õigus olid ülekaalus vor-
mitud tehingut, milledest tähtsamad: manci-
patis ja in iure cessio.

I) Mancipatio oli pidulike, fiktiivne müük
5 tunnustaja ja libripensio (kaalumeeli) juures
olekul. ^{al. võr. vumbol / peab kohal olema} Isialgu kasutati seda abinõuna oman-
diõiguse saamiseks res mancipi suhtes, siis
tarnitati maa servituutide kohta; hiljem
tekkis terve rida mancipatio tüüpi tehinguid,
nagu: noxum - pidulike laen 5 tunn. ja libripensio juures
testamentum per aes et libram - testa-
mendi tegevuse 5 tunn. ja kaalumeeli juuresolekul.

II) In iure cessio - silmutakse magistraati
juuresolekul ja tema osavõtul ja entab
enerest fiktiivset tüli õiguste üle. Alul oli
mõeldud omanõiguse saavutamiseks nii
res mancipi kui ka res nec mancipi suhtes.

Pöytäkirja
Pöytäkirja

Pöytäkirja lähtö magistraati juure, kus suurlähe
fiktivse nõutja näol tõendas, et teatud asi
kuulub temale, kuna vöonõutaja fiktivse
vastus ^{kestja} poolle osas ei vaieldud vastaja magist-
raat tunnustas asja nõutjale - suurlähejal.
Hiljem karutati etta vormi ka servituutide
õnnesõnades. Lõppes tekstid uued in
iure essio tüüpi tehingul: (1) manumissio
vindicta - orja vabastuskirine magistraadi
ees, ja (2) in iure essio hereditatis - pärandi
üleandmine magistraadi ees.

III. Kohustuslike viete areenusega tekki kus vorm
stipulatio - s.o. suuline art (verbaal), mis
sõlmuti kindlalt määratud pidulike sõnadega:
spondense? - sponses; promissio? - promissio;

Käibe areenusega nõuti nende vormaali-
te tehingutega tekstid ka muthevormaalset,
millede massivuses ei nõutud mingit ritua-
ali (mille taktuata jätmise tühistas tehingu), vaid

nõuti, et take oleks avaldatud ükskõik missuguse
välises vormis, kui ta aga oleks 3-le või rohkem selges-
ti arusaadav; kas take avaldatud sõnas, kirjas
või muu tegevuse läbi, on ükskõik. Kuid
justinianuse õiguse massiv õnna veel vorminõude
põhimõte, nagu mortis causa puhul samuti
kui tehingute juures elavate vahel. Keskaajal
tunnustati põhimõtteliselt kõikide muthevormaal-
sete lepete massivust ja see printsiip läks
üle ka koosajeguse r. õigusesse. Tõldeleglona
varanduslike õiguste alal ei nõuti kindlat
vormist kirjapildamist, kuid on erandeid:

(1) kingid - teatud piirini (üle 500 solidi) ja (2) testa-
mentaarsel korraalsetel, s.t. testament ja
codicill.

chis puutus muthevormilistesse tehingutesse,
mis võib takeb väjendata muthevormiselt, kirjalikult
või teatarate märkidega (pearsõnaga) ja lõppes ka
tegevustega.

Eraldamine veel otsust ja kaudset tahte-
avaldust. Kaudne tahteavaldus on niisug.
mida loetakse väga pikku ülalpeost ja tegevust
milledes laulvalt tahe avaldub. Neid tegevusi
nim. facta concludentia (concludentol tegevused)
nt. kui väliseltaja saabub veerü tagasi - presumeeritakse,
et ta on küll vältis kustumist, või kui püüja ajab
pärantitombu arja, siis järeldatakse, et ta soovib
pärantust vältida - need juhul nim. pro-
derede gestio. Kuid sarnane oleks ka
alasti õige, nt. väliseltaja võis veerü saata kum-
duses, või pärantitombu arjus võidakse talts
aimult hoida vara terveks alles, mitte püü-
jaks saata - sel puhul võib nt. et karit
protestidega või väidelda nende olemuse vastu.
Vaikimust üldreeglinas nõuatakse märgis
ei loeta; erandina - kui rikkalt ajasluks
järele avaliku keldumust võib otsustada, nt.
väliseltaja juuresolekul näitas laenuaja teisele
rikkale, et see on käesoleja - kui viimane vastab,
on nõus ja tuleb vastutada.

63.
Periidolite tehingute causa.
Iga tehing, nagu üldse iga tegevus, soovitakse teatud
objektive resultati saavutamises, mis on rikkale
abimõõks või teise subjektive riki saavutamisel.
nt. kui nt. ostab mõne arja, siis on see rikkale objektive
resultaat, mille pärast ta üldse ostas tehinguse ja
observed teatud summa, kuid subjektive riki, mis
uleega tahteti saata, võib olla mitmesugune, nt.
et arja kasutada, etasi müüa, kinnitada jne. Tehin-
gute, milledes juures nt. objektive resultati sa-
vutamises observed osa oma varandusest või
võtab enese peale kohustusi, nim. etta soodustavat
objektive resultati tehingu causa'ks. See
objekt. resultaat sageli on vastavast ekstra-
lehti saavutamises, täpsemalt, r. juristide vaate järgi
credendi causa (see objektive resultati) õiges
õiges observeduse puhul saata vastutamine ekstra-
lehti olemasoleva kohustuse kustumise eest solvendi causa
või kas vastavast tasuta tule arvutuse eest donandi causa

Need 3 kategooriat pole aruandel ette tulnud
kombinatsioonid. nt.) andes üle teisele mõne aja,
võides teha seda sel kujul, et see asi alles teema. püüdi-
le kaasarauna - tehing on tehtud: dati consti-
tuenda causa; 2) saades väljamaa su tingimuse-
ga püüdes, mässab selles, et saata si püüdes
teh. silm. conditionis implenda causa.

Kaasrauni dootriini (süsteemi) causa mõiste
eraldatakse 2 hki, mille alusel tehing-
kassa (sageli ka samastatakse) Causa on
tehingu objektivne resultaat, 2 hki aga
see subjektivne 2 hki, mida causa kaudu tahame
saavutada. Mis puutub tehingusse, mis kaasa
toob energia teatud materjalset kulutusi üle
või mõlemale poolele, siis need 2 juures see objekt.
resultaat on alati kahepoolne. Tahame arata aja,
kuid selles on vaja ohverdada teatud summa,
tahame kustutada vaha - jälle kulutusi; kaasarauna
arvata - samana. Aruandel seetõttu, et on kahepoolne
võib jätta objekt. resultaat kahepoolne samastades tehingu
aluse hulga ehk oisile ofonegeefbucisio causa qmru e u rano es.

See objektivne resultaat, mis saavutatakse varanduse
ohverdamise teel, ongi tehingu causa. Mõnikord
causa mitte saavutamise arvab võimaluse tehingu
vastu vaielda, nt. on kellegi en üle antud dati consti-
tuenda causa, kuid kaasarauna saajaga ei abiellata,
sis üle kellega soostas objekt. resultaat, s.t. kaasarauna
korraltamine, tuleb lugeda saavutamatuks, sest
kui pole abiellu, ei saa olla ka kaasarauna. Võib
antud aja tagasi nõuda. Iht mitte saavuta-
mine vastu vaielduse võimalust ei arva.

Ohvide, causa ei oma tehingus mitte alati
ühesugust jur. tähendust. See suhtes tuleb eris-
tada 2 gruppi: materiaalsel ja abstraktsel tehingul
materiaalses tehingus nim. Tehingul, mis
kohustab mõne seerakohalt nõudava energi
vihtet (võle tehingu) causa, nt. laenu leping.
Sarnastes tehingus causa saavutamatuks teeb ka
tehingu tekkimise võimaluse - testi sõnadega, et väi-
data tehingu aluse olemasolu, peab näitama, et tehingu cau-
sa, objekt. resultaat, mille tõttu mõne võetis enesele teat. ko-
sustusi, on saavutatud.

Mt. kui kreditor nõuab võlalepingu täitmist, peab näitama, et raha on omal ajal võlgniku poolest saadud, st. et obj. result., mille tõttu võlg on astus lepingusse, on olemas.

2) Abstractses tehingus nim. tehingul, mis kohustatud isiku seisusest ei sõlalda eneses vihtjet oma causale. (pole causat näidatud) Mt. nõuab stipulatsioon lahkisult oli abstractse seltsusega, väljenedes vormelis spondesne dare? spondes. See vormel, nähtavasti, ei näita enesest, mis ^{saadus} resultatsioon saavutamiseks isik enesele kohustusi võttis. Ta võis seda teha credendi causa, donandi causa jne. Samare tähtsuse muud ka mancipatio ja in iure cessio - või olla mitmesuguseid causa'rid.

Abstractsete tehingute deäralises seisab selles, et tehingu causa saavutamise pole vajalikus tingimuses tehingu järele astumises. See pärast kreditor pole kohustatud näitama, et tehingu causa on saavutatud. Mt. antud result. st. l. ja a nõuab tasumist, siis pole kohustatud näitama, mis põhjusel see antud.

65.
Kuid see ei võta abstractse kohustuse antjal võimalust näidata, et tehingu obj. result. jäi saavutamata. Seega erinevus: 1) materjaalsete tehingute juures tüüli puhul nõudja peab tõestama, et obj. resultaat - causa - oli kostja poolest saavutatud; 2) abstractsete tehingute juures kostja peab tõestama, et tehingu causa jäi saavutamata.

Jur. tehingute peassad (coefabur raris spondesne) jur. tehingus eristatakse 3 peassa: essentialia, naturalia ja accidentalia.

I. Essentialia - olulised osad, mis tehingu teko mu kindlaks määravad ja ilma milleta ei või tehingut olla. nt. astu-m. lepingus hõb, objekt.

II. Naturalia - on mitmesuguse jur. tehingu omadused ja taajajad, mis harilikult teemale omased või sellega seotud, kuid antud juhul val võimal puududa või teistega asenduda, nt. üldreegline kaupmehes vertutab kauba peidetud vigade eest, kuid antud juhul võib see erikokkuleppel jääda ära.

III) Accidentalia - on mingused punktid, millele tehinguse siserõhk on oleb antud juhul poolte näengust. Tähtsamat: conditio, Tempus, modus. Peale nende on veel täiendavaid (lisa) punkte, näidakega clausulae, mis võib olla praktilise ka tähtsaim, kuid üldiselt võivad praktilises reis tehingus tähtsatel punktidel olla olulised.

7. pilet.

Tingimuse mõiste (nouveau juridique)
ref. Tingimus - conditions - nim. misuguseid tehinguse vabatahtlikult sisendatud lisakorraldusi, millised teatud juridilise efekti saabumise sõltuvaks teevad mingisuguse asjale saabumisest või mittesaabumisest. Sageli sõnaga conditio täiendatakse mitte ainult korraldust ennast, vaid ka teatud tehingu osa, kui ka ajalu, mille saabumisest sõltuvaks tehakse tehingu juridilise efekti. Iga tehing, mis sõltub sarnaste kitsendustega, muutatakse tingitud tehingus - negotium conditionale. verobona comerau.

Negotium conditionale

Tingitud tehingu all ritsames mõttes mõeldakse ainult sarnaseid tehinguid, millede juures võs või Teine tehingu jur. effect on sõltuv teadmatus tulevarest asjast. Vaidluse, mis võs sarnasel juhul tingitud on: 1) kas take (Vindideid) 2) tehing või 3) tagajärg (Regelsberg). Oige on viimane, s.o. tingitud teadmatus tuleb luge tagajärg. Tingitud tehingu seatsse vastu vai liselt tingitud tehingu (commun. verobona comerau), millised mitu kategooriat. ku tehingu mõttes

1. Tehingu effect on tehtud sõltuvaks asjast, mis, kui ta üldiselt on saabunud, siis mitte olevikus või teataval olevikus (conditio in praesens vel in praeteritum relata) (ut si nemo in portu stat, si Titus consul fuit). [Sel juhul tehing ilenesest juba alul on saabunud või mitte saabunud.] 2) kui pole; kui aga mitte ei teadnud, kas oli teat. asjale saabunud või ei, sest olust ta tähtsusega on see fact, mis tuleb muutuda õigetes, kas ta on saabunud või ei.]

Tehing on algselt peale määratud, kui see ajaolu on hõlpsalt saadaval (nt. kihlveetu, et laes ei jää ühtse pärale, kuid valepeal on jäetud), ja tehing on määratud kui seda sünt. pool pole; tuleb arvet viies neurehata, kas ajaolu on saadaval.

2. Tehingu effect on sõltuvas tehtul tulevast ajaolest, mis tingimata saadaval, n. n. mõõdapärase tingimus (conditio quae omnimodo extitura est) kujaulub tulevat

3. Tehingu effect on sõltuvas tehtul ajaolest, mis nõngil juhul saaduda ei või, s. o. võimatu tingimus (conditio impossibilis). Sel juhul on tehing määratud, kuid erandina mõnikord loetakse tingimus (- pro non scripto (nt. korrald. sama korras).

4. Tehingu effect on sõltuvas tehtul ajaolest, mis iseenerest määratud, s. o. millela tehing üldse tekkida ei või (conditio facta või conditio juris - vaidis või ütlemata tingimus (nt. teen

teenustolepingu - loomulik, et pae tuleb määrata), ka sel juhul ei või juttugi olla tingimata tehingut tehnikes mõttes.

oleed 4 lüki tingimusi n. n. nähtes tingimata

Tingimuste liigid

Tingimused võivad olla positiivsed ja negatiivsed, selle järgi kas tehingu jur. effect sõltuvas tehase teatava ajaolu saadavusest või mitte saadavusest.

Edasi jaotatakse 1) vahatahtlikul (amoralisel), 2) juhuslikul ja 3) sepatingimusel - potestatiivsel, causaal ja mixtal.

1) Conditiones potestatiivae - vahatahtlikul, amoralisel, sin sõltub tingimuste täitmine ainult tingimisi õigustatud isikust,

2) con. causaal - juhuslikul - ei olene isiku tahtest,

3) con. mixtae - sepatingimusel - õigustatud isikust, osalt välistest asjadest (nt. 3-te isikute nõusolek)

Sis veel: 1) suspensiivsel või edasilükkaval - tingimus on saarane, millest sõltub, kas tehing üldse artub järele või ei.

2) resolutiivset või (muutavat) (tähtsavat) on sam, mille saabumisel juba järele astunud tehing tühistub. Ta rääkitab iieti 2 tehingut: üks ⁹⁾ peatihing - mis rüüritamata astub järele ja teine -

1) Kõrwaltihing - ^(negatiivne) negatiivset erinevusega tühistab selle (s.t. endistub status quo) kui tingimus saabub. Seega kõrwaltihing rääkitab suspensiivset tingimust, sest tingimuse täitumisel aleneb, ka peatihing tuleb tühistada, või ei. Kui et resolutiivne tingimus muutub suspensiivseks (st. muutavaks, tähtsaks, ebahälvaks)

Tingimuste lubatavuse piirid.

1) On tehinguid, milleid ei või üldse tingimusi sõlmida: nt. pärandi vastuvõtmine, pojestamine, abiellumine - nende tingimuste sõlmimine tehingusse teeb ta maximatus.

2) On ka tehinguid, mis ei luba teatud (kirjeldatud) määratuid) tingimusi. Üldreegli järgi sarnase tingimuse sõlmimine tehingusse teeb ta maximatus.

68.
3) Ei lubata esse vältis ka tingimusi, mis antud tehinguga rääkumise vastaselt. Seda rääkumist valitsemise arvamuse järgi tingimused, mis kohustuste teostamist alenevaks teevad ainult kohustataval isikul näengust. Selle üle rääkumisel r. õiguses erineva Kauf auf Probe turumise rühmas (arja rühma tingimusi si placuerit).

Tingimuste täitumine.

Positiivne tingimus täitus, conditio existit, kui astatu asjaolu tõelisel saabus. Kui aga, kui asjaolu ei saabunud, kuid on saabumise võimalus aleneb, üteldakse conditio pendet. Kui aga on selge, et asjaolu saabuda ei või, üteldakse conditio deficit. Positiivne (negatiivne) tingimus on täitunud, kui mitte tohtiva asjaolu saabumine sai võimatuks.

4) Õhnel juhul tingimusi rääkumise täitumena, kui ei ta sympassio ei täitunud. Seda rääkumise: kui see, kellele täitumise jäamine rääkumise arvab, tahhikult tähtsabat täitumist. (Täitumise fiktsioon.)

5) mõnel juhul järele, kui tingimus ei ole selles, et tingimusi ei juurstatatud isik peab teatud teo sooritamise ja kui ta selles võiks olla teinud, mis ta võiks ole, kuid tege sueti teinud ole nemata põhjusel faktikult ei õnnestunud, siis loetakse tingimus täitenuks, s.t. mõnikord valmisolek tegevuses loetakse tegevuses. Selle väite kohta vaielda - ta ei oma ka võimalik võimalust, vaid eeldab vaid presumptsiooni, s.t. presumeeritakse tingimusi täitma isiku tahet ja nt. kui isik, kes selles tingimuse leppesse paigutas, on dis peab hõlpsalt just tegevuse sooritamises, siis see presumptsioon ei määra, kui jäi tegevuse, et leppida täitenuks. Valitseva arvamuse järgi on, et presumptsioon määras ainult mõnel juhul, kus juht on korraestest surmas korras - mortis causa, aga mitte tehingus inter vivos (elavate vahel).

Tingimuse mõju tehingule.

I. Pendente conditione - tingimuse täitumise võimalus.

- a) Suspensivne tingimus. Kui pole teada, kas tingimus täitub või ei, tehing on in pendent, s.t. pole teada, kas astub jõusse või ei. See olukorras on tingimuselult ei juurstatatud isikul loodus, et vastas jur. efekt saadab, nt. loodus ajal, pärandusele jne. Kuigi see loodus võib puruneda, ta siiski pole kaotanud teatud jur. tähtsust, s.t. ta võib kaasa tuua teatud jur. tagajärjed. See on seletatav sellega, et tingimusi ei juurstatatud isikule juba üksi teatud varalise jur. tagajärje võimalus on hüves ja seda suuremas hüves, mida rohkem loodus tingimuse täitumisele.
- 1) Tehing astub jõusse, kui tingimusi kohustatud isik täitab tingimuse täitumist. 2) Tehing
- 3) Tingimusi ei juurstatatud isik võib mõnikord võtta rahalist või muud võimalust - cautio't, nt. kui tingimusi kohustatud isik ei või usaldada.

3) Tingitud tehing, mis sõlmitud inter vivos, võib mõnikord ülemena ka ^(mõlemi poole) tingimusi kohustada kui ka tingimusi viigustatud riiki pänjaile ju.

b) Resolutive tingimus. Niikaua, kui kehtas tradimatu olukord (kas saadud või võib saadud) on tehing jões. Vastasel juhul ainult loata tehingu katkestades - teatud juhtel võib nõuda kindlustust tingimusi kohustatud isikult.

II. Deficiente conditione - võimatu ting. täitumise

a) Kui on selgitatud, et suspensiivne tingimus ei saanud, siis selle otsene resultaat on, et tehing loetakse nullekorraläinuks.

b) Kui resolutive tingimus pole saanud, on selge, et tehing jäät jõesse.

III. Existente conditione. Kui suspensiivne tingimus saabus, siis tehing, mis seni oli tingiva seloomuga, astub täs jõesse negotium perfectum, nagu alvical tähtsustat. Selle juures eldatakse, et võib teisel ajal on eolisel, nt. kui sõlmitud tingimusi ostu- v. lep., siis üel neglions

nõutakse, et ostetud on pole kärsinud, või kui keegi suspensiivne tingimusega määratud pänjas, nõutakse, et ta oleks tingimuste saadumisel elus.

Varideley i l'olult, vira vasti teer arvutuse.

Kui tingimusi kohustatud riiki vahel ajal (st. tehingu sõlmimise tingimuste saadumiseni) kohustatud riiki jäätis objekt ^{3. teid kate kaus} koormata (või fast teatud kaus saadud), siis saanud korraldusel kaastatal jõe, kui tingimuste täitmine võib ^{asi} ~~saadud~~ ^{omastõiguse} ~~taimise~~ (nt. omastõigus) ja kui pole teist korraldatud.

Kui aga tingimuste täitumise tagajärjel tekitab ainult kohustuslik õigus (nt. mitte omastõigus ajale, vaid ainult õigus nõuda aja ülevõtmist omastõiguse), siis ting. kohustatud riiki vahel ajal korraldusel (nt. arja pant) igal juhul jäät jõesse, kuid ta peab õigustatud riiki kohjutesse massues. Teisest küljest õigustatud riiki ülbreegi järgi ei või aga nõuda taru vahel ajal jõesse aja korraldusest saadud tulede eest. Kui saabus resolutive tingimus, siis tehing kaastatal jõe ja endistakse status quo, mis mass tehingu sõlmimiseni.

ka sin tekitab küsimus, mis tähtsust muudat valepealu
korra tasat asetil tingimusid kohustatub rikkuda ja
kas ta on kohustatub tingim. õigustatub rikkuda maks-
ma tasu aja kasutamise eest. Õiguse vaade, et
korra tasat asetil kohustatub, mis kohust. rikk. vale-
peal ajal tege, on maksvat samat reeglid, mis
suspensivsete tingimuste juures. chis puütub
kasutamist saadud tuludesse ja viigalene,
sis on õigustatub rikkul armet rikk. kagi, .o.
õigus näida aja väljaastumist või kahju tekkimist,
kui pole lepitub korra vastupidiselt, teisiti.

Võimatud tingimused:

Def. Võimatud tingimused on sellised, millede kätt
juba tingimuste püstitamise momentil on teada,
et ta tähtsust ei või. Põhjused võivad olla füü-
siline ja juridiline, vastavalt sellele füüsiliselt
ja juridiliselt võimatud tingimused.

Üdasi eristatakse (1) absoluutselt võimatud tingimused
millede ühegi juhul ei või saavutada ja (2) suhteliselt
võimatud tingimused, millede saavutamist takistavad julkusõn-
eriastid.

Sis (1) kõndlalt võimatud (positiivelt vt) ti tingimused
kui nõutakse ajaalole saavutamist, mis saavutada ei või, ja
(2) aitaselt võimatud tingimused (negatiivelt vt), kui nõu-
takse ajaalole mitte saavutamist, mis aga tingimata
saavutata peab. Tehing, mis sõlmutub võimatud suspen-
siivset tingimustel, on lepingu tehingute puhul
maksuseta, aga sarnast tingimust korra tasat
puhul summa korras loetakse pro non scripta, st.
korra tasat jääb jäässe, nagu poleks mõrgisest tingi-
musest rääkimist, kusjuures ükskõik on, kas korra tasat
tege rikk teadis või ei, et see tingimus ei või saavutada.

Tehing, mis tehtub võimatud resolutiivset tingimustel,
jätab üldreegli järgi jäässe.

Võimatute tingimuste võrdress loetakse kõlluse
vastav conditiones turpes (Sesupabefkenus), mis
vahel nim. ka kõlluse võimatud. Nende hulka ütlet
kõlluse loetakse tingimused, mis eeldavad kõlluse vastav
tegevust (nt. sia rino divortium), teisest küljest aga niisugust tingimust
kui nõutakse tegevust, kui si mitte hukkumisele, kuid mille nõuet-
nude viigal halvamaigubile rikkumise, nt. kas maksat 1000 kr., kui sa-
mita ei abiellu. Sarnast tingimust teevad lepingu tegev-
kõlluse

lepped maasvusetus, aga testamentaarete korralduste

peetud veoleht pro non scriptis (jaab jüune, nagu ^{elundri} palu kirj)

chätetures tingimustes (Sesovicaenus yachia) nim.

niisuguseid, mis on stenuises vastolus tehniga

steno; onab ta surpenuise seloonu, on tehniga

maasvusetu.

72

~~Salve Rosale.~~

II.

R. org. Fortem

Tähtaja tehinguse sissevõtmine.

Tähtaja tehinguse paigutamisel on viies kas
kõiklas määrata 1) vahercona järsse artumise mo-
menti, või 2) selle kestust, s. t. kuna saab va-
hercord lõppema. Vastavalt sellele eristakse tähti-
aja algust, dies a quo ehk ex quo, ja tähtaja
lõppu, dies ad quem. Tähtaja võib täpsalt as-
talendata, kas kalentri järgi või vihtjega mõne-
le sümbolile, mis kätte jõulnud või mille kohta
teada, millal ta jõual kätte nt. Püskivi 1000. ur-
mapäevas, kharätters aasta päevad ja. Neil juhtel
näegitakse dies certus üle. Vastavalt mõiste
dies incertus, mille saabumise sätul tule-
verest arjastust. Sün mitmeid kombinatsioone:

- a) on teada, et astolu saabub, kuid teadmata
millal - dies certus an, incertus quando, nt. X. kuu
päeval.
- b) teadmata, kas arjastu saabub, kuid
on teada, millal ta saabuda võib - dies incertus an,

certus quando, nt. sime täisealises saanise päeval,
d) on teotmata, kas ^{teatst saadatus} on üldse saakub ja
nillal si, dies incertus an et quando, nt. sime
abiellumise päeval, esimese poja ristisel. Viimane
tähtaeg haldab alati rööbiti tähtajaga ka
tingimust: tehnigu tekkinine kui ka õigusem
hete katkemine (lõpp) on teotmata. Dies in-
certus an, certus quando, hantlikult rööbiti täht-
ajaga haldab ka tingimust, kuigi see pole
hõravajaline. Dies certus an, incertus quando
ja puhos dies certus an et quando üldreeg-
lra episaldole tingimusi, kuigi nad ~~on~~ sees-
teiste tähtajatut asjaoludega võivad saada sar-
nose tähtsuse.

Tähtajaks kirjutas mõttes nim. ainult sar-
nast tähtaega, mis ei haldale tingimust.

Lihtsa tähtaja enures tingimusega täht
ajast seisab selles, et i juhul ei ole teotmatust

74
õigusehete tekkinise või lõppemise kohta; alg-
tähtaeg ainult lihtsa õigusehete jämes-
tenise edasi, lõpptähtaeg lõpetab rult.
chitte rööbitise tehinguise pole lubatud
võtta sime tähtaega, nt. abiellumisel, poja-
tenisel, pärandi vastuvõtul jne.

chodus ehk määrus. (maks)

choduse ehk määruse all mõistetakse eritisi
rõvalisi korraldusi, mis esmesele spetsiaalset
kingi ja korralduste puhul summa korras.
chodus tuum seisab selles, et rikastumisel
peale panna see kohustus midagi tähta;
kõige sagedamini i rikast kohustatakse au-
tahtama kõike või osa saadust või raha-
summa mõnes otstarbes, (nt. määratakse pä-
riks ja peab võtma ka pärandaja nime
chodusel on sarnasus potestativite (vaba-
falt liht) tingimustega, s.t. määruste tingimustega,
millede tähtsuse tingimusi õigustatud rike tahkest ripus,
kuid lahcu läheb modes tingimustest sellega, et

moderul pole kunagi asitajuseks deloome
ja ta loob ainult riikide nõutuse ja riikide
kohustuse (seega riikide deloome). Teiste sõnadega:

Modere mitte täitmine erinevalt respektsiivset
tingimusest ei pane tehnogu jur. effecti si-
ma ja resolutsiivset külast ei läpeta ipro
jure tehnogu jur. tagajärgi, vaid annab
riikide hagijuse täituse kohta ^{või} koostide
ja legaaside pehul alternatiivse riikide
hagi riigi tagajärjuse kohta. Näidust
täituse kohta (täitnõuet) võivad esitada:

- 1) Kingstuse või hüve antja se ja ta pärijal,
 - 2) 3-as riik, kelle kasus kohustatud riik
motust täituse pidi ja
 - 3) üjivõime organid.
- Modere eraldamiseks liht nõuanne või soov,
mille ei oma jur. tähendust.

Vindšeid asendab modere ühem üldise
eelduse nõistega. Tõttel, et eeldus on arene-
mata tingimus (unentvickelte Bedingung). See, kes

15
sihul tehnogu teatud eeldusega, soorit saamati, et
tehnogu jur. effect täituse ainult ajade teatud
alusel, kuid eeldus erineb tingimusest es
mates, et eeldus ei sea jur. effecti saabumist
ajade sooritatud alusel käte jäl ku erit sõ-
tuses. Seega, tehnog jaab jõuse ja kestab, elgu
et eeldus ei saabumist. Eelduse mitte saabumise
ku aga vastu alus ku ritatud, riik tahtega, s. t.
tehnogul peendub mater ja eselt (riikide) ti-
gure pärase alus. Seetõttu tehnogut kahjusaaja
riik võib erit teatud nõude vastu end ku ritada
vastu võiluste (koostamine - exceptions) läbi või

- 2) te esitada nõuet tehnogut kasusaaja
riik vastu, nõudes tehnogu jur. tagajärgede
ku ritamist. Vindšeid järgi on modus ainult
üks liik eeldusi. Sellele vastu lehel (pea ajaja)
kes ütleb, et eeldus ei erine mille ga ku ritivest,

mis riik tehnogule ta kasul ja üldreeglina ku riti-
vel pole mu ku rit tähtsust tehnogu jäu kohta. Seega
eeldus ku ritab iseses jur. tähenduse ja jaab järele temat
vaid loobuda.

8. põlet jur. tehingute tõlgendamise.
Tehingu formuleerimine võib rutsata esle kaht-
luse teema sse kahta. Sel juhul on tingimata
raja püüda poalte tõelise tahte selgitamiseks.
On võimalik autentne tõlgendamise, s.t.
tehing võib tõlgendatult saada kuskalt si-
kete eneste poolt - sarnane tõlgendamise peab
olema kahepoolne, ei või võruda üht suutla
ja ei saa tehingune ltruda ka olemasolevatut.
Kui autentne tõlgendamise võimalik, siis
tehingu sse tõlgendamise lähel kahtluse.
Kahes peab algama grammatilise tõlgen-
damisega ja peab sellejuures tähtsuse põ-
ruma sõnade üldisele ja kohalikele tähendusele.
Kui sellega kõiki kahtlusi kõrvaldada ei
saa, siis tuleb võtta tõlgendus, mis leiab alal
tehingu järe või mis kõige rohkem vastab ta lo-
musle. Kahtluse korral - in dubio - tuleb
pehmemalt tõlgendada: ühepoolsete tehingute

juures kohustatult sisse kasvas ja vähen koosma-
valt, kahepoolsete juures aga selle poole kahjus,
kes tehingu sõlmimisel juhtivam oli ja sellest
järelkult oleks võimalik punkti täpsam formu-
leerimine. On olema sse soostatult suhteid
n.n. causae favorabiles, millede kasvas peab
väljendama in dubio (kahtluse) korral; sse kuulub
dos, korraldusel sse korvas, soostate juures
ka sisse vahetus. Poalad võivad ennast juure
tehingu sõlmimisel kahtluse ebarahvate tõl-
genduste vastu protestidega ja hramärustega,
kuid sel teel ei saa vältida sarnasid taga-
järgi, mis soostate tegutses sisse tahte-
ta ja ^{poolt soostatult} neudega ei või ktruda ka 3-te
iirikute tõigusi.

Psindusest jur. tehingu sõlmimisel.
See kes tahab sõlmida jur. tehingut, eriti le-
pingut, võib cautata kolmandate sisse
leeneid mitmesuguseid korvas, kas abilistena või
aindajana.

Abilixes loetakse niisuguse vahetahitaja liik, kellele oma initsiatiivi tehingu sõlmimisel peab antud, nt. saadik, nuntius, maanik.

Esindajaks, vastusena, loetakse ne, kellele antud uue maal või vähemaal määratud sõlmida tehingut oma initsiatiivil.

Esindus võib olla: 1) otse, kus esindaja sõlmib tehingu teise osaku arvel ja nimel, nii et jur. tehingute tagajärgel lähevad üle vahenditult esitatajale, kas printsiपालile või "herrile". Esindaja peab olema: teovõimeline, st. võime tehingusse astuda, kuna esindataja peab omaoma tauvõime õiguvõime, sest talle, kui printsiपालile, lähevad üle tehingu jur. tagajärged. Kui oli sõlmitud leping, siis seelab küsimus selles, kas on saadikut kokkulepe või on vähe mitte vastavus talte ja ta väliste ilmuvuste vahel ning küsimus lo. lepitamise sellelt seisukohalt, kas tehing sõlmitud esindaja poolt. Seepärast, nt. printsiपालi esinud enesest ei oma tähtsust.

77
Igal juhul selles, et saadusid näis need tagajärged, nõutakse, et esindaja teatas, et ta sõlmib tehingu teise nimel, et tal on verto volitus või et läppers tehing peab kuumtatamis printsiपालi poolt.

2) Kaudne esindaja sõlmib tehingu teise arvel, kuid oma nimel. Sel juhul esindaja mitte väri ei sõlmi lepingut, vaid omantab õigused ja kausmal kohustus, mis tehingust tekivad, st. jur. tagajärged vahenditult kom- rof tal ental, nagu oleks ta tegutsenud kausmal arvel. Sellepärast, nt. kui keegi ostis arja kaudse esindaja vihas, siis ainult viimasele võib nõuda maksimust ja see võib mõista arja üleantud. See fact, et tehing sõlmitud teise arvel, omal praktisest täht- sult vaid läpuarvete tegemisel esindaja ja esitatajaga vahel, kelle arvel tehti.

Vahe otsese ja kaudse esinduse vahel on ajaloolise tähtsuse ehistuse r. õigus ei luba otsust esindajat, kuid maximo maas, et kõik, mis võimalusel võiks esindant, sai reotuselt varda esinduses, ka reži vastu varda tahet. Hiljem see printsiip võimaluste laste suhte sai kätendat, kuid ülevõttes sellega on alati võinud toimida ka otsuste esindajana. Ajajooksul r. õigus lubas mõnel juhul otsust esindust, eriti valduse ja suandi suantamise puhul, kuid reži justiti. õiguses on need juhul erandena. Kaasajades r. õiguses põhimõtteliselt lubatakse nii otsust kui kaubast esindust. Vahe nende vahel oleval kerkitatul riku tallet. Ohude, on ka nüüd tehtud, kus ei sa toimida esindajate kaudu, nt. emancipation, partamire, testament jne.

78
ehis puutub esinduse juridilise konstruktsiooni, siin on vaieldud. Ühes nu. esinduses arvult otsust esindust (Theory), teisel aga igal juhul, kus üks üks teise asemel teotab, s.o. kui üks tekitab ka lihtsa abileenu. Nii nimetab viindseid abihit Stellvertreter in der Erklärung, esindajat aga Stellvertreter im Willen. Viiten erastab esindaja mõistet kiitamas mõtte juhul kaudu esinduse juhul.

Otsese esinduse alused.

- Otsust esindust saab antud riku poole:
- 1) juridilise riku põhikirja alusel; põhikirjas võib olla näidatud, kes peab jur. riku. esindajas olema.
 - 2) valituse, mis antud vastasalt võimult või riku ameti tõttu kohustatud, siia kuulub eest-kaasja kohustus.
 - 3) esindatava poolt antud valituse (või valikirja poolt). Sel juhul esindajat nimetatakse

procurator, esindatastat - dominus.

Esindaja kompetentsi kindlaks määramine
oleb esindatava tahtest, ent volikirja
ulatuselt, mis võib olla üldine ja spetsi-
aalne ja sellest tulebki eristada procura-
tor generalis ja procurator specialis
vahel; mis võib esindajale usaldada terve
võõra valitsemist (procurator omnium bono-
rum) või teatud osa vara ~~valitsemist~~ valit-
se valitsemist, nt. printsiipi kaubanduslike
asjade ajamises, teatud tehingu sõlmimises
jms. Procurator omnium bonorum
võib nimetatul saada kas ainult võõra
alalhoidjaks (custodiae causa) või kas selle-
ga teha või anda ka võõra valitsemist
(administratio) teatud kitsendustega (nt.
ei tohi võtta müüki) või ilmsa neuteta, n. n.
libera administratio, kuid ka viimasel
juhul peab esindaja arvestama esinda-
tava tahtesega.

Ratihabitio

79.
Valitust võib arendata järgneva kindlusega mõne pealt,
kelle mõnel tehingul sõlmiti — see on ratihabitio, st.
on sõlmitud tehingule järgneva kindlusega ratihabitio, st.
mõnel ta sõlmiti. Tehingut vaadeldakse nii, nagu
ta juba algusest peale on sõlmitud vastava mõne
tahtest, sel juhul ratihabitio on tagasiulatav
jääd. Ratihabitio ei või aga kindlusega 3-
kümnepäev. Järgneva kindlusega tagasiulatav
rat jääd mõnel teisel juhul ja mõnel, kui tehin-
gu maksuses või täpselt järgneva astuures
nõutakse 3-ku nõusolekut ja ku nõusle-
ku arvatus antakse nõusolekut ajalokel, ku
tehing võib võel järgneva astu. Siis kuuluvad ka
need juhul, kus keegi, sõlmides tehingu, mis vastu-
vaidel, pärast vaieldute kõrvaldamist, kindluse
selle tehingu vastu. Kui aga ajaslu kõrvaldamine
ei võlgu mõne tahtest, siis tehingu tagantjärele
kindlusega ei ole tagasiulatav jääd.

Jur. tehingute maksusetus ja vaieldarus.

Maksusetus ja vaieldaruse mõiste.

def. 1) Maksusetus ehk tühiseks -negatiivne nullum-
nim. jur. tehingut, mis ei vii sellele objektiivsele resultaa-
dile, milline on normaal tingimuste seadl seda tüüpi
tehingutele. Nt. maksusetu leping ei loo nõudeõigust
kontrahendi üle, maksusetu testament ei anna õigust
selles nimetatud pärijale pärimisõigust jne.

def. 2) Vaieldaruss nim. tehingut, mis deeenesert küll
viib selle tehinguga seoses esivatele seda tüüpi
õiguslikele resultatele, kuid mille juures see re-
sultaat üle või teise poole nõudel või ka 3-da isi-
ku nõudel võib isikapi tühistatud seada. Kui
sarnast nõuet ei esitata, kui kantatud isik
tühisriinust ei tõsta või oma õigustest esultes
loobub, siis tehing jääb järese. Seega, vaieldar te-
hing (nt. ost-müük, millene müüja veelub pettusega) deeenesert
omab õiguse nõuda lepingu täitumist mõeldud poolelt.
Kuid müüja võib tõsta nõude ostja vastu exceptio
doli ja sel juhul viimase õigust ajkarsano & uenra.

Kui vaieldar tehing on juba täidetud, siis omanikule
lähevad üle kõik õigused, mis ülese selle järgi võis omandada
nt. kui müüja vaieldara müügi korral anti üle müügi
objekt ^{ostjale} (enne, kui tead pettusest, siis ostjale omandab
kõik omandiõiguse objektile, kui armet müüja te ei
sija omanik. Järelevalt kannatava üldreeglina
hoiab alal vaid ostjale nõudeõiguse kas lepingu
tühistamises või kahjude tasumise vahetult kont-
rahentilt, kuid ei oma ^{nõude} õigust 3-te isikute vastu.

Nt. kui ostetud on juba 3-le isikule etari antud,
sis kannatamun võib esimest ostjalt nõuda ainult
kahjutasu, mitte aga arja tagariantust 3-elt.
Pravd. Annet survel sõlmutud tehingute puhul
võib kannatamun actio quod metus causa
abil ka 3-te isikute vastu esineda arja ta-
gari nõudmisega. Nt. kui teisel juhul aga, kui ku-
ritatud isik pole soovimul seda kün must üle
tõsta, jääb tehing järese.

absoluutselt ja ^{suhteliselt} võrdlevisi massvõetute tehing

choosvõetute tehingute hulgas tuleb eraldada absoluutselt ja võrdlevisi massvõetute tehingut.

1) Absoluutselt massvõetute on niisug. tehingud, mille ^{+võetav} tühistatus võib vaidatult olla iga huvitatud isiku poolt; veel raskem, kui kohus peab koostööd oma algatusel selle tühises tunnistama. Nt. teovõimata isikute poolt sõlmutud tehingud ilma vastava seadusliku varumta.

2) Suhteliselt (võrdlevisi) massvõetute tehing on sarnane, mille tühistamine kestumist võib üks ainult teatud isik. Kui need isikud küsimusest üks ei tõista, siis ei kohus ega keegi teine ei sa sesta teha ja tehing jäab jäme. Nt. massvõetuse juhul, erile tulnud alalise eksistents läbi - kui sõlmutud eksistentsil teine leping või kui mitte selle isikuga, kellega taheti ju. siis ainult esija võib tõista üks küsimuse tühistamises. Suhteliselt massvõetute tehingud on mõningasid sarnasusi

8.
vaideldavate tehingute seas, et siin ja seal massvõetute või vaideluse küsimus oleb vaid teatud isik poolt alustatud, kelles oleb selle õiguse karutamine või mitte. Kuid on ka põhi erinevus, mis seeb selles, et printsiipsel huvitatud isiku nõudel massvõetuse tunnetatud tehing ei tehta mõningasest õiguse ja selle pä rast, kui võranda kuni tehingu sõlmimiseni omast eritõiguse teema poolt loovutatud ajale, sis üldreeglina ta hoiab alal oma õiguse ja võib selle nõuda tagasi 3-lt isikult, kelledele see üle läis. Vastupidiselt aga vaideldav tehing veenerest aga viib alati sellesse õiguse rule resultaatsile, mis sõlmimisel oli sõlmes; huvit isik võib paluda ainult tehingu tühis tamist ja sedagi ainult üldreeglina vastos poolt, mitte aga 3-lt isikult. Seega, jurid. tagajärjek poolt suhteliselt massvõetute tehingud peavad võrdlevat absoluutselt massvõetutele

ja erinevat tervalt vaieldarast.

Osaline maxsvetus ja vaieldarus. Tehing võib olla maxsvetus ja vaieldar ainult mõnes osas. Sel juhul ta üldreeglina ülejäänd osades jääb järele: utile non debet per inutile vitari.

1) Maxsvetus ja vaieldaruse parandamine (Convalescentia). Üldreeglina absoluuts. maxsvetus tehingul juba algusest peale ei või muutuda maxsvetus. On erandid: 1) negotium convalescitur juhul, nt. kinnisabielluste vahel on maxsvetus, kui aga kinnisaja peal sureb kinnis taganvõtmata, siis Imperatorite Severuse ja Karacalla kehtestatud järele jääb kinnisjärele, järelkult kinnisaja pärilased peaksid suu puhtas. Mis puhtub mutuelt maxsvetus ja vaieldaruse tehingute kohta, siis hoiavad alal oma järe, kui hovit. ise neid tunnistab või oma õigust maxsvetus tunnistamine kinnisuse kohta ei tarvits.

82.
2) conversio negotii - maxsvetus tehingu muutmine ^{teises} maxsvetus tehingus. On juht, kus tehing muutub juba maxsvetus, sisaldab eneses kinnis tehinguid, mis tarvilikud teise liigi tehingute maxsvetus. Kas sarnane tehing võib maxsvetus jätta tarvilikul? Sellele in dubio küsimusele tuleb vastata jätkavalt kui objektiivne resultaat on saavutatud ka teisel teel. Nt. verek, väljastatuna liberalis palerit, on maxsvetus, kuid muud järe libit völkijana. Kehtivad niisuguse muutamine on võimalik ainult siis, kui hovit. ise otseselt teatas, et kui tehing esialgsel kujul järele ei või jätta, siis maxsvetus teisel kujul. Nt. testament, mis allkirjutatud ainult satunnistajalt, r. õiguse järgi on maxsvetus (näht. 7 tunnist.), kuid ta võib muuta kadi tolli järe, s.t. mitte testamentaarsel korraldusel mille puhul muutatakse pärilased vaid ainult ^{legaatid} arvutlennel (ofkasi), sest kadi tolli maxsvetus aitab 5-st tunnistajast. Et aga sarnane testament (5 tunnist.)

codicillina järs mässas, nõuti, et tes-
tamentõega pidi kätma nise vastava
viendure, n. n. clausula codicillaris.

Õpetus kuningstest.

Kõrines kuning õpetuse paigutamise kohta
r. õiguse süsteemis pole ühesugune - ühes õpet-
lased kantsarab teda üldjass, teisel kohustus-
likes õigustes. Kõndel on, et õpetus kuningst
on üldtähtsusega kõrines, et mitmesugusel
jur. tehingut võivad alla abinõus selle saa-
misel, et kuuks arnuks pole lubales kin-
gas vaid vahendite kuning kätteandmine
ühelt teisele, mis kinnitamine ei esine üksi
mitte inter vivos, vaid ka mortis causa,
ja on täiesti õigustatud tema nõuet
jur. tehingute üldõpetuse.

Kuning mõiste ja tema pea liigid. Vaja entella
kuningid kinnitamine ja laiemas mõttes.

1) Kuning laiemas mõttes n. n. igasugust teisele
õiguse taruta hüve andmist, kui see sünnil
vabatahtlikult ilma igaõiguse kohustusest, kui-
gi kinnija varustus veelgi ei vähene. (nt.
loobub pärandusest testamenti järel seotusejäre
pärija kasus).

2) Kinnis kinnitamine mõttes n. n. ainult niisugust
vabatahtlikult teisele õiguse taruta hüve and-
mist, mis eeldab kinnija vara vähendamist.
Üldreeglina nõutakse peale selle kinni vastu-
võtte kinnisaaja poolt. Vahe laiem. ja kinn. kinni
vahel seisab selles, s. t. on praktilist loodi,
s.t. r. õiguses on kinnisvabotus piiratud
vaid kinnis kinnitamine mõttes. nt. kui mees
loobub naise kasus pärandusest - on mässas,
s.t. ta naise vara ei vähene, kuna kinnis mehe ja
naise vahel on mässas. Etaspiiti väajme
ainult kinnist kinnitamine mõttes.

Kingid võivad olla: 1) elavate vahel - donatio inter vivos ja 2) surma juures - donatio mortis causa - viimane kaotab igal juhul järe, kui kingisaaja suri varem.

Kingi kättemõeld elavate vahel. King võib teha saada:

- 1) dando - kingija annab vahetult arja või asitajale edasi (nt. usufructus kingisaaja kasuks)
- 2) promittendo - kingija lubab endale tulevikus mõni asi või asitajale kingisaaja kasuks,
- 3) liberando - kingija kustutab võla või loobub asitajast.

Kingi nende artikide kohta inter vivos te vahel on määratud järgmised määrused.

Abieluliste vahel sõlmitud kingeas on määratud; kui aga kingija pool surub kingi tagasi, siotumata, jääb järe. Teistel juhtudel kingeas kehtetus allub mõningaile kättemõeld.

84
Kui lex Rancia de donis et muneribus aastast 204. e. Kr. määras, et kingid üldreeglina ei tohi ületada teatud määri ja olid teatud teatud vormi nõudele täitnud. See seob ka kingi järe ja tema erivõtte astus määras, et kingid üle 500 solidi (sol. $\frac{1}{2}$ = 1000) vajamul kehtetu hõlma insinuatiooni (insinuatio), s.t. kingija pidi kohut teatama ettevõtjast kingist, mis kehtetu. Selle formaalsuse mitte täitmisel üle määruse ulatati kinge loeti maas. Vähema ulatusega kingid kehtetu. jäi ei vajamul formaalsust. Neis piirides kehtetu kehtetu maas kingi kehtetu - factum donationis, kuna te maas maas stipulatsioonidest kehtetu - promissio donationis. King, mis tehtud kehtetu nõudeid kehtetu (s.t. formaalselt) üldreeglina ei kuulu tagasiandmisele. Kehtetu: kingi

saaja töramature, varasid kahtu teita-
mise, järele ülekäimise tõttu võib kiriki-
ja nõuda kiriki tagasi - revocatio donationis
propter ingratitudinem. Kiriki tagasi nõude
õigus oli ka patroon-kirikjal libertuselt,
kui tal enesel sündis valeridant lapsel.
Hilise practica laienes selle õiguse ka
kiriki nõude kirikirjate kohta, kel sündis lap-
sed ja kui nad võisid töendata, et nad
kirikesi rõhuniid laste olemasolul
olevat loobunud. Kiriki tagasi nõude
propter ingratitudinem võib nõuda
ainult kirikirja poolt kirikirja vastu,
mitte pärijate poolt ega vastu. Seesuga
te nõude puhul vastutas kirikirja ainult
võrstmise piires, s.t. kui palju tegelikult
jäi või jäänud nõude esitamise moment.
Kirik ei kuulunud üldse tagasi nõudele

remuneratoria? (saadud 2 viisi)
remuneratoria ja remuneratoria f. r.
donatio remuneratoria puhul, s.t. kirik taht-
sa terve eel - naga elupaistusel.
Kiriki vi hügd elavate vahel - donationes inter viva
vahel. (a) donatio remuneratoria - pole tagasi nõude õigust
(b) donatio sub modo - kirikirjale mõne reakti-
vi pealepanemisega, selle määruse pealepanes
annab kirikirjale alternatiivse õiguse, s.t. nõuda
täitmist või astuda kiriki tagasi.
(d) pactum donationis - lubas kirikirja
(seda vastulehele lähemalt reaktiivis õiguse,
sarnuti kui terve või osade vara kiriki).
9. pilet. lubamatust tegevust (toimust)
üld redukord. Tuleb eristada 2 liiki lubama-
tuid või õigusevastast tegevusi:
(1) absoluutselt lubamatul tegevusel, mis ette
seadusega keelatud - neid nim. crimitegestus
või eadusevastas - delicta. Kirivõrd neudega
võrstmise eravõrgu, nim. delicta privata ja

need teavad eri kohustusel, n. n. obligationes ex delicto.

2) Subjektsest lubamatul tegevusel - on re-enerest lubatud, kuid teatud tingimuste olemasole korral muutuvad lubamatute re-loomu, sest et need võivad tekkida.

Täpne õigusevastane tegevus tsiviilõiguse seis- kohalt eeldab objektsest küljest teatud kahju, aga subjektsest küljest teatud isiku süüdi - culpa laienus mõttes, mille tõttu tegu isikule võib süüdi arvata.

Ute isiku poolt teisele tehtud juhusliku kahju puhul üldreeglina vastutust pole - ^{on} erandi.

Süü mõiste ja liigid.

Süü, culpa laienus mõttes on isiku tah- te õiguseparatu suund. Süü võib seista sel- les, et isik teadlikult teeb teatud teo, teades ta õigusevastasust. Sel juhul räägitakse dolus või dolus malus mõttes, s. t. tahliku.

2) Kui isik toimib küllaltare ettevaatuse ja tähelepanuta, kuid otsese soovita surja teha, siis on meil culpa laienus mõttes ehk hooletus. Kui tahtlikus kui ka hooletus võivad avalduda tegevuses - culpa in faci- endo, kui ka tegevusetuses - culpa in non faciendos. Vastutavus mitte väsi doluse, kui ka culpa eest võib tekkida eest- kätt neil juhtel, kus maares eri õigussule, mis kohustab eritule ettevaatusele, kuid ka väljaspool lepingulisi vahetuid teatud tingimustel vastutatakse culpa ja doluse eest. (Täpse sõnastega: vastutus doluse e kui ka culpa eest on maares nii lepinguliste vahetuid puhul, mis isikule teat. ettevaatuse kohustuslikus teesal, kui ka väljaspool neid.) Mis puutub väsi arja hantamise või nakkumise, siis ex lege Aquilia järgi isik ei vastuta mitte väsi tahliku, vaid ka isik väiksema ettevaatuse

juhul - neid juhte nim. culpa Aquilina - vastutus piirduv peaaegu juhtega - casus.
Juhuslike vahju tegemist suurs ei arvata.
Dolus ja culpa võib suurs arvata ainult teadvõimuse pike sulles.

Culpa astmed.

dex Aquilia järgi võrs aja rikkumise korral ei entleta mingisuguseid culpa astmeid - vähemgi ettevaatamatus võrdub tahtlikkusele.

Kui mõtte vahel on eri õigusaktid, mis nõuavad testavat ettevaatust (diligentia), siis ettevaatuse puudumine (negligentia), mis võib ilmneda küllaltase koole puudumises või puhtas tegevusetuses, moodustab culpa, #
kõrte iga õigusakte juures ei nõuta ühemugust ettevaatuse staadiumi ja vastavalt sellele eristatakse ka culpa astmed, s. t.
ihel juhul ei arvata suurs seda, mis teisel arvatakse - kuid mõlemal allusel teatav ettevaatuse

hildisens abstractus kriteeriumis ettevaatuse hõlmasel loetakse diligentia diligentis patris familias, s. o. kaaperemeheleku ettevaatuse aste. Selle ettevaatamatus puudumine moodustabki kerge koole
culpa levis. (kõrrib peaaegu juhtega - peale süü).
kõrrib juhul loetakse küllaltases vähemgi ettevaatuse, nimelt sarnane, mis eluliste elementaarreeglite pooll ette rüütatub. Selle puudumisel annab funktsioonist kerge meelsumist ja täielikust võõrõrsumist teatle mõrte keride vastu - moodustab jämeda (toone, rpydse) koole culpa lata. ^{puudub välist ettevaatust} Ta piirduv tahtlikkusega, culpa dolu proxima, ja kohustuslikes suhetes võrnutase tahtlikkusele.
Vanas dootriinis eristati veel culpa levis, mis saibi culpa levis ja culpa lata vastu, kuid niit pale masser - on rõvaidat. Täppes on juhul, kus nõutakse ainult niisugust ettevaatuse astit, nagu mõr karihult näitab sua esjate juures diligentia in concreto või

diligentia, quam suis rebus adhibere solet;
selle puudumise moodustab Culpa in con-
creto. Need juhtudel culpa hõlmab teha see konk-
reetse vastabi järgi. Assistitud Need piirs
vastutab culpa est seltsinglast (socii), mees
naine est ja hooldaja hoolealuse est.

Aja mõju õiguse tekkimisele ja lõppemisele.

Üldvaade. See mõjutab mitmeti õiguse suhteid.
Teatud tegevuste kategooria, eriti kohtulikul tegevusel,
ei või alati toimuda, nt. pühane puhul. Teatud
tegevuste juridiline tähendus on tingitud nende
sotsiaalselt teatud ajal või aja vältel (tähtajal)
jur. tinguste ilmumisel võib tähtaega nise võtta.
Teatud ajade olukorras kehtes võidak täht-
aja jooksul võib selle tähtaja mõistumisel taga-
järges olla teatavate jur. tagajärgede saa-
mine. Ent tähts, tähendus onab õiguste
muutumisel nende õiguste lühema ehk pikema
aja kestel teostamise või mitte teostamise.

88.
Esimene, teatud tingimustel, võib viia õiguse amort-
isele, teine - õiguse lõpetamisele. Vastavalt selle-
le eristatakse. (1) omavalvõtte aegumise - praescrip-
tio acquisitiva ja (2) kustutat aegumise -
praescriptio extinctiva. Tähtajal ja aegumise
tingimused on mitmesugused. Tähtajal onab
arvult mälestamata aegumise (resonachij ja
gabrooj)

Aja jaotus.

Tähtsamat aja jaotust on aastal, kuud
päeval. Alalises korras määratud seda
liiki jaotust esitab kalender. Kalendri järgi
määratud tähtajal on liikumise ajal alg- ja lõpp-
momentid ja seda n. n. trivüles või Kalen-
daarres tähtajas, nii eteldakse annus ci-
vilis, mens civilis, die civilis. Kalendri päev
jaotatud 24 tunnis, kestab keskest kes-
köni. Harilikult on aastas 365 päeva, liig-
aastas 366. Liigpäevaks (bucorococcus) loe-
dies intercalaris

1899
89.
Täht 24 veebruar, mitte 29.-s. Liigpäev loetakse
se tähtaegade arvamisel järgmise päevaga
üks päevaks. Rõõhiti kalendaaride tähtaega-
dega tuleb ette tähtaegi liikumate alg- ja
lõppmomentega. Kalendriaastale säätakse
vastu loomuliku või liiker aasta, s. t. täht-
aeg, mis kaarab 365 päeva, kesjuures aja-
arvamine algab vabalt valitavast momen-
dist; samaselt kalendripäevale säätakse
vastu loomuliku päev; kahtlus tekib aga
kuude juures, sest need pole ühefikseerit-
sel juhul in dubio kuu loetakse 30 päeva.

loomuliku ja tsiviilse ajaarvamise, computatio civilis et naturalis.

Neil juhtel, kus teatud sündmuse saabumine (nt.
sünn, valduse omandamine) teatud tähtaja moodumi-
sel toob enesega kaasa jnr. Tähtajärgi, tekib
küsimus, kuidas määrata ^{tähtaja} (alg- ja lõppmo-
mente.

Algmoment neil juhtel peab ühtuma päeva
üle momentiga, mil fart saabus, kuna
lõppmoment - viimase tähtaja vastava mo-
mentiga. Kõige suurem täpsus aja arvutamisel on
loomuliku ajaarvamise - computatio
naturalis või momento on momentum. Tä-
leial rõõhitud arvutust arvutatakse, nt.
tähtajalise väljaarvamisel. Praktiline aru-
samatuse tähtsuse juures üldreegla ar-
vatuse aeg teevate päevade viisi, n. n. tsiviil-
ne ajaarvamine - computatio civilis või ad
dies. Erijuures tähtaja päevade loetelu sünt-
muse saabumise päev (mitte moment) ja
viimase määratare kiitlaks lihtsa ar-
vustega. Selle juures on tarvilik erutada,
kui räägitakse niinigi figure omandamist
või selle lõpetamist. Erijuures juhul järgmise
päeva saabumist küllalt, teisel juhul mitte
päeva möödumist.

Tempus continuum ja utile.

Üldreegline aja arvamine on katkevatu (pidev)
tempus continuum. kõnitsaid juhtel, kes juht
on teatud kohtulikest tegevusest, mis teatud
võivad, aosta ainult teatud aja jooksul - mitte
üle ühe aasta, lubatakse väjavõtteid selles mõt-
les, et üldarvust arvatakse maha need päeval,
milledel need tegevusi sooritata ei saa, s.t.

arvestatakse ainult kasulike päevi - dies utili-
les. Samast tähtaega nim. tempus utile, nt.
annus utilis, sex menses utiles, centum dies uti-
les. Arvane vietatav taxitaval on järgmised:

- 1) kohus on teatud päevil kättesaamatu,
- 2) puudub tegevuse juures vajalik kohus ixix,
- 3) huvitatud ixix enese taxitaval laiguse või inade-
ku läbi, mõnel juhul ka teatud ^{factiliste} asjakohtu teotmatus.

Üidne algumine - praescriptio inmemorialis ^{gobruviti} ^(HESONA MEFNA)

Kui õigest teostati nii pika aja jooksul, et
keegi ei mäleta enam teostamise algust,

mis elolotasse, et teatud õigus on muudatub
eriseaduse (lex specialis) või mõnel muul õigusi-
kul alusel, teiste seadega, õiguse teostamise fakt
iidrel (muistul, põhilal) ajal vahestab teostamise ko-
hustusest, mil viisil see õigus on muudatub, s.o.
n.nim. üidne algumine, praescriptio inmemorialis
või indefinita. R. õigus tunnustas seda mõnel
juhul vetustas'e mõneall, kuna kasuõiguse
õigus laiendas ta tarvitanust kõikide niisuguste
õiguste liividele, milliseid ühte katkestamata
teostata võib mäletamata ajast, ja juhtudele
kus pole määratud lätenuaid algumise täht-
aeju (praescriptio definitiva).

Et tunnustata factilist aluorda mäletama-
ta algusest alvacs, on tarvilik (nõutav), et keegi
ei saaks väidatav, nullal see aluord saabus,
ei oma vahtheste ega esivanemate juhtu järgi.
Tõendustena esinevad peamiselt inikute väjenu-
dust, kellede mälestust küünivad vahenualt viimasele
40 aastale, kuid ka dokumentid võivad tõestata.

Nende tõenduste järel on Tuhine, kui kindlas
võib teha mitteõigusepärist elukorra algust.

Privileegiumid.

Mõiste, liigid, tekkinud ja läppumine.

Tuleb eristada privileege laenuas ja kitsa-
mas mõttes // Privil. laenuas mõtte (jus sin-

gulare) on õiguslik hüve, mis antud ter-
vete riikute, asjade või juriidiliste suhete

klassile // Privil. kitsamas mõttes on õigus-
lik hüve, mis antud teatud riikule, asjale

või juriid. suhtele. Vaatleme viimaseid, mis

võivad olla: (1) erisõiguslikud, (2) avalikõis-
guslikud, (3) positiivsed, (4) negatiivsed,

(5) alalised ja (6) ajutised. Edasi eristada

(7) privilegia personae - riiku erisõigusel,

(8) privilegia rei - teatud teatud objektid või
jur. suhtega.

Privileegid teataval: (1) aruetusega ni-

grünvalt, (2) taravõiguse alusel (vaidelbar) ja (3)
aregumise (näetamati-üde) alusel.

Privileegid lõpetal: (1) üle objektive alduse
aralangenusel, (2) õigustatud riiku poolt loobu-
mise ja (3) seotusega - tühistamise korral.

Õiguste teostamine ja kaitsmine.

Õiguste teostamine (maksimaalselt) ^{õigus, esitamine}

Õiguse teostamine subjektive õigus erial võimaline tea-
tul tegevustes, teatud kasutamise ja korraldamise
aktides. Õiguste teostamine sisal nende tegevus-
te soostamises, millistest kasuõigust.

Õiguse teostamine oleb suuremal või vähemal
määral õigustatud riiku vaenust; kestes õiguse
teostamata jätmise võib sageli õiguse kaotada.
Üldreeglina võib õigust teostada ka esitajate
kaudu. ehkide, on ka sarnaselt õigusi, millistel
esitajate kaudu teostada ei saa, nt. mõnel
peresõigustel.

Üldreegel, mis määrab õiguse teostamise piirid,
kõlab: qui suo jure utitur, nemini faciat
injuriam, s.t. kes oma õigust kasutab, ei
tee kellegile kahju; kuid on keelatud oma õi-
gust kasutada teisele kahju teemises.

Sageli leiab aset sarnane mitme õiguse
ühesattumine, mille juures õiguse teostamine
üle ühe poolt teeb võimetaks või kitsendab
teise ühe õiguse teostamist, n.n. õiguste
kollisjon. Üldreegiona sel juhul võib iga
üks teostada oma õigust sel määral, kui
see tal faktiliselt võimalik. Faktiliselt, kui
üks jändis ette, siis teine omi õigusi teostata
ei saa - occupantis või possidentis melior
est conditio. Etõnel sisesugul juhul on lu-
hatud arvult proratsioon üksikute õiguste
teostus, eriti konkursi puhul; vahel lei-
detakse liisku.

92.
causynpabejts
Õiguste kindlustamine, enesekaitse ja puuarel.
Õiguste kindlustamine.

Õiguste rikumise võimalus annab põhjuse eri abi-
nõude taaritusele võttes, mis on kõlbunud tulevase
nõude teostamise ja vastava kohustuse kindlusta-
mises. Need garantii abinõud n.n. cautiones
laemus mitte. Sarnase tähtsuse võivad muuta
era (raejuure) tehingud, cautiones kitsamus mitte
õristuse: (I) cautiones verbales (et reales) õri-
neste juures kuulub (a) cautio promissoria, s.t. eri
kõrvalduse hõivatud nõude vahel, mis nõuete
juures võlvuti stipulatsiooni vormis, (b) cautio
iuratoria - kohustatud nõude vandeline lubalus.
(II) Cautiones reales: (a) käendus - cautio fideiussoria
mis annab õigestatud nõude võimaluse pära-
ta nõudega ka 3. te nõude poole, peale kohustati.
(b) pant - cautio pignoratitia ja (d) eri
jätakse 3. data nõude, mitte hõivatud nõude kätte-
sequestrario.

Selle järel, kas sarnane tehing on vabatahtlik või sealuse peelt ette kirjutatud, eris-

toised) cautio voluntaria (vabatahtlik) ja

4) cautio ~~voluntaria~~ necessaria (seal. ettekirj.)

Sarnast ^{kirjalikult} tähtsust või vahet seal. ka kaitse koost korraldusel, ja nimelt: missio in possessionem - valdusse asetamine kohtu dekreediga, ja seal. ~~in re~~ või ~~in rem~~ liig arest, s.o. kohtu korraldus, mille järel keel kohustatud isik ajutiselt jäetakse ilma vahetusest või allub oma varavõtte kuuluvate objektide korraldamise õiguse kättesaamisele.

Inesekaitse ja omavoli.

4) Inesekaitse on omavoliline viivra õigusepäratu pealetung tagasi tõrje, kus pealetung isik ei maandate suhete muutumise. Vajadusel ja juhul on lubatud koogi tarvitada vägivalda - vim vi repellere licet.

4) Omavoli on omavoliline pealetung isikuga ilma sarnast erijate dekorda, mis vastas tähtsuse või arvatakse pealetungija isiku õigusele. Üldreegline on omavoli lubamatu. Ent, creditori le kelatare oma nõude rahuldamiseks võlgniku erijate vallutamise ilma tema või kahtvõtmu loata; Sarnane omavoli lõpetab Decretum Divi tharci alusel nõude õiguse ühe. üksugused, jahtsust, saaluseal ^{tegaajajel} il juhul, kui creditor el viinil suunil võlgniku nidagi võlja avtuse või vital võlgniku laful või 3-da õrku erija.

Edasi 389. a. sealuse alusel isik, kes omavoliliselt valdab erija, mis ei teise isiku valdusel, peab erija tagasi avtuse ja el juhul, kui tal ei õigus erijale - kastab sele õiguse üle, kui tal aga õigust pole niis peab avtuse erija tagasi ja peale sele tarumise ka erija vaartuse. Erandina omavoli on lubatud

vait siis, kui teisel teel ei saa loida üs
älvandavat, parandamatut kaotust.

10. pilet. Õiguste kohtulike teostus.
Üldine ülevaade.

Normaalne võit või vaieldavate õiguste
jaluletoomises on pööramine kohtu poole.
Kohus ei otsusta kas vaieldav õigus
on olemas ja siis võtab vajaduse korral
käntu eelne sunnab nõud õiguse teostamises.
Kohus ei otsusta triviilariju ex officio -
rellen nõutakse asjast heritatu võitu
nõude esitamist ja annab vastaspoolele
võimaluse vastuvaieldada jne. Püs tuleb
töestada neid vaieldavaid fakte, mis tun-
nustavad poole õigusi või mitteõigusi, ja
selle järel kohus teeb otsuse. Kohu selle prot-
seduuri käntamises kuulub triviilprotsessi
valdkonda. ehk teab vastel vaid seda küpe,
mis õiguse vaieldavas näitab.

Õigused ja vastuvaidlustest.
Õiguse mõiste.

Õigustatakse õiguse protsessis ja materjaalse
mõtte ja mõlemad tähtsustatakse sõnaga actio.
Õiguse protsessual mõtte on ^{koole} võitu protsessu-
aalne tegemine, millega alustatakse kohtuliku
toimetust teie võitu vastu.

def

def

Õiguse materjaalse mõtte ehk õiguse
on antud materjaalse õigusega ühenduses
olev võime kohtu poole pöörata, arles talle
võimaluse kaotata materjaalselt õigust kohtu
korras. Armett seesugust õigust loetakse
täielikuks, mis ühendatult õigusega.

Õigused ja õigused õigused.

Rooma juristik eritleb õigusi na uenu heus-
duse ja uenu ehk uenu - actiones on uenu ja õigused

I. Actiones in rem - asisõigused õigused
on õigused, mis teevad kolustustest nõudust.
Õigused nimetatakse in rem - personam - see

pärast, et kohustuslik nõue, millele alusel nõue tekitab, näitab võlgniku samasest, kelle vastu nõue esitatakse. Siiä kuulu-
Kuid on ka sarnaselt koost, kus korty on teatav teadmata
vol (1) actio quod metus causa - mille puhul korty on isane, kelle kätte on sattu surve all tehtud tehinguga.

(2) actiones noxales - mille järele vertutab valitav (võimulaks) tema võimulaksesse võtte süütes puhul, kuigi sel ajal, mil korty tehti, ta veel polevat süütlase peremees (beasfitees) (nt. vi A varast B-lt ja pärast selle aja osts C - actio furti noxalis pöörata C vastu). Need kazid, eraldamisess harilikest ja klistest kazidest, mis actiones in rem scriptae.

(1) Actiones in rem scriptae ainojuurikas kazid mõtte mõ. kaunist juurtes (1) kazi suandi kahta - rei vindicatio, ja (2) kazid servituumite kahta - actio negatoria ja confessoria.

Actio in rem locum mõttes nim. i) at kazi, mis pole teinimal kohustuslikest vaherast. Siiä kuulu-
vol. (1) hereditatis petitio - päranduse kazi, (2) actio hypothecaria - kazi parti õigusele, (3) actio Publiciana - usukaaplite valduse kahtes, et (4) personaaõigustatud kazid (nt. vindicatio filii). Nende kazide määratus seisab selles, et alul on korty m. teadmata.

Sageli asikazideks arvatakse ka actiones praeiudiciales, s. t. kazid, mis rihitud konkreetse õigussuhete olemasole või mitteolemasole tunnustamisele aga mitte kortyalt mõistma midagi kazeja karus. Siiä kuuluval nt. kazid seure kohta (uska o caeporniu) - õige valduse üle, valutruundimise ja perekonnavere kohta. Pajul teadlased pole ülls mõis ja ure kaasaegses literatuuris jur. kvalifikatsioon preiuditsiaalkazide kohta tekitab vaicheri.

Kas korty on teatav teadmata mõne õiguse tõenäoja olemasole või puudumise (nt. kas m. on kaze ka - teise kuni m. kaalutamise.)

Tasuvõrrele viitavad kaht, trakvi- ja segahagid.
Vaasuvõrrele viitavad kaht sama objekti jäule jagunemisel

3-2 katetamine:

1) Tasuvõrrele viitavad kaht - actiones rei persequendae (või actiones persequendae causa comparatae) - neude vihes on arde mõtjale seda, mis vor-
(saama pidi)
maalohutuse pidi teema varanduse hulka minema,
või millert ta ilua ei pidanud jääma; üldreg-
lina neude hulka arvatare asivõrrele ka-
gid ja kagid lepinguliste kohustite järgi.

2) Trakvihaigid - actiones poenales (või poenae persequendae causa comparatae) - aruavad
mõtjale õiguse võtta rahaline trakvi maks-
must, mis üldreglina ületab ta kahju suuruse.
Akad kaigid eeldavad õigusevihet kostja poolt,
s.t. järgnevat ex delicto, nt. actio furti.

3) Segahaigid - actiones mixtae - (a.m. id est, tam rei, quam poenas causa comparatae) - on haigid, mis

mis taotleval mõlemal eeltalendatud vihel. Iis
kuuluvad: actio vi bonorum raptorum, actio legis
Aquiliae ju. chonikord trakvi element segunel
neude vaid juhul, kui astub juurde mingi eri aluskond,
nt. kostja ei rahulda haigejat kuni koltsuatsuse täit-
miseni, või eitab haigeja nõuet.

Kaasaregus r. õiguses on suurene osa trakvi- ja
segahaigeid lantgenud välja. Kostja seisukohalt
võib trakvihaigeid nim. kõiki neid haigeid,
milledel järgi ta üksnes ei pea väljaartma eta-
õigelt saadud, vaid peale selle vastutab ka muu
ma varandusega, kuigi mõtja seisukohalt kaigi
omas liht tasuvõrrele kaigi velosum. Savigny
minetab neid haigeid ^{käpsetele} ühepoolsetele trakvihaigeid.

Ühe- ja kalepoolele (kätjel) haigid <sup>(oguoio-
pohnie)</sup>
Quamvis haigedest on ühesülgel - actiones
simplices, s.t. mõtja ja kostja osad on ette
vastu pidised, mõtja nõuab oma õiguse tunnusta-
mist, kostja nõuab neude rahuldamata jätmist.

Kuid teatud juhtudel mõlemad pooled arutavad üheaegselt nõutjaks ja vastjaks (uterque actor est, et rei et actoris partes sustinet) - nõutja erineb vastjast vaid selles, et ta esimesena pöördus kohtule - need nim. kaherkülgsed hagi - actiones duplices. Suis kuulub 3 jagamiskategooria:

- 1) judicia divitoria - need on: 1) actio communis dividendo, 2) actio familiae eriscundae ja 3) actio finium regundorum. Alivast ar. varal nende hulka ka interdicta retinendae possessionis, kuid viimane ei ole alati kaherkülgsed hagi deloosum.

Ajalooliselt tähtsate hagi jagatused.

- 1) Actiones civiles - hagi mis põhinevad triv. õigusele (triv. õigusele hagi).
- 2) Actiones honorariae - võrrevalt magistratelt, eriti preetorilt, kumult-ediililt (actiones praetoriae ja actiones aediliciae).

3) Actiones in ius ja actiones in factum conceptae. Rooma nõueteormel teatavasti kasnes 2-st peaosast: intentio ja condemnatio. Preetori ütles reis: kui nõutja tõestab nürujust tippust või fakti... (intentio), siis tuleb kondemneerida vastjat (condemnatio), vastasel korral tuleb teda vastutusest vabastada. Kui oli intentio condemnatio kultes jaatavaks tingimuseks.

Intentsioon näidati kas seda tippust, millele nõutja põhjendas oma hagi (intentio in ius concepta) või faktide rida, mille alusel tuleb vastjal kondemneerida (intentio in factum concepta). Esimest liiki intentsioon peab leidema kõigis triv. hagi, nt. krim. õiguse või mõni erivõttes õigus ju. Teise rühma, kõik triv. hagi on actiones in ius conceptae.

Preetori hagi 2 kombinatsiooni:

- 1) preetori loi uue hagi, koostas täiesti uue

normeli antud juhul, üles lugedes intentiooni
kõik need faktid, millede alusel tuli at
sustala nõu ja kasus. Samas intentiooni
n.m. intentio in factum concepta, aga
vastas nõue - actio in factum concepta
või lihtsalt actio in factum. Tervel juh

2) töel preetori kasutas valmisolevat tri-
vüil vormelit, (^{alms} vaevalt) muuts teda fiit-
sioonide või teiste viendeste (paranduste) nõu-
tsioonidega. Seega neil juhtudel intentio jäi
in ius concepta. Separats ka vastaval
lagid olid actiones in ius conceptae.

Kü olid trivüilhagid alati actiones in ius
conceptae, aga preetori hagid võisid olla
kas in ius conceptae või in factum
conceptae.

5) actiones directae ja utiles - see jaotus on
tihedas seoses ehk actiones in ius ja
in factum conceptae ga. Ja nimelt kõi

gil neil juhtudel, kus preetori kasutas juba
valmisolevat vormelit teataval muudatustega
uutes juhtudes (mis vana püüdnud), n.m. erialg-
set nõuet actio directa ja selle esikuul
leabul - actio utilis. Ent, kõik preetori
actiones in ius conceptae tingimata ka olid
actiones utiles võrreldes nende triv. hagidega,
milledest nad kasvasid, tänu viimaste vormeli-
tere väetl mõningate märkuste läbi. Sellega
üks ei püüdnud ja erines ka utilis in fac-
tum actiones. Nimelt võis preetori alusel
ole hagi võrdse uue hagi võtta proto-
tüübis mitte ainult trivüil hagi, vaid juba
varem teemalt antud preetorilise hagi in-
tentio in factum concepta, jällegi muuts
intentiooni mõningate lisandite ja mär-
kuste läbi. Siis saadi uus hagi, kontripetri-
tult in factum ja ilmusid uua prototüübi mitte
utiles in factum actio.

6) Actiones ordinariae olid koigid, mis pä-
rast erialget läbi vaatust inure magistrati
ees, läksid üle vanumatul kohtumise või
kohtu kolleegiumi läbi vaatamise. See teine
stadium nim. arutamiseks in iudicio.

7) Actiones extraordinariae nim. koigid,
mis lõpuks olid otsustati magistratilt.
See jastus, mis oli tähtis formulaar prot-
sessides, langes väga koos viimasega, kuna
hilisemas keiser õiguse omnia iudicia extraor-
dinaria facta sunt.

8) Interdictio - olid alul preetori poolt
tingimusi antud käskud üle poole poole.
(Bouf. tingitud käskud, s.t. millele pool peab kuulutama
kui alles kärsus väjendatud tingimustel on õigel,
ja mis rühtul otsustati poolele). Kui kohtija
ei allunud kärsule, siis teda ei saanud vale-
tult alles suruda vaid interdictum oli prot-
sessi aluseks.

99.
Ajajastul see ad hoc poole koord preetori kärsus
kodus tarvitusest ja teema asemel tulid
otsestult entatast koigid (põhineb üld inter-
dictide vormuletele), n.n. interdicti actiones, s.o.
koigid, mis põhinevad interdiktidele.

9) Actiones stricti iuris et bonae fidei - koigid,
mis tekkisid lepingulistest vaherõidest. See jastus
on reletatav sellega, et ühel juhtel kohtumisel
arjandusest pidid täpselt (synchrono) kärsi
pidama lepingu mõtet, kuna teisel lubati
võttem vahemalt lepingu vaherõidi hõlmas
arvestades õigusemõtetega. Kaasajates õi-
guses on see jastus koostanud praktilise
faktiduse, kuna igal juhul tuleb hõlmas
ex fide bona (õiguse mõtetel võttes pidada).

10) Ühise koigide liigi mõtetes on actiones ar-
bitrariae. Need koigide hulka kuulub hõlmas
eri- ja võldekoige koigid, mis rühtul ad

tagasiandmisele üleandmisele.
restitutio ja ad exhibendum. Põh-
miks need kaks erand actiones arbit-
rariae välisnu, sead selles, et klassika-
likes r. õiguses valitakse printsiip: omnis
2. condemnatio pecuniaria esse debet.

See printsiip nõudjale oli seotud teatavate
halbustega, kui nõue oli pööratud mitte
rahakohumisele, vaid nt. mõne arja välja-
või üleandmisele või esitamisele (väitamis-
le).

Sel juhul taaritud kultuuril järgmist
korda: enne lõpuotsuse tegemist kattu-
mis, kui oli veendumus nõutja õiguses, teji
ettepaneku koostajale (pronuntiatio)
tähta nõutja nõudmisel ja kui koost-
leida ei teinud (või alla esitajaga teha
või rahakohumise), siis määrati välja
rahakohumise, kusjuures (nõutja või oma
kahju de nõudlase määrata, misjuures
koostajale esitatav määrata. (at. kell 100 r.
nõudab 300).

Actiones arbitrarie meie ajal on samuti kas-
tanud oma praktilise tähtsuse, sest nüüd
iga kattu otsus kohustab koostajat vahetult
tähts nõutja koost ja allub võimaluse pii-
res summaarile tähtsusele.

1) Actiones privatae ja populares on
kaks, mida iga rooma kodanik (teatud
ultrakonna esitajana) võib esitada nõud isiku
vasta, kes ultrakonna huvides esitab nõud
või edusti üksus - need olid nt. actiones
populares, kuna kõik teisel kattu olid
actiones privatae. Meie ajal ac. populares
enam ette ei tule.

Vastuvaielused ja tagandused
(o. koostajate ja nõudjate vahel).
Vastuvaieluse mõiste Koostaja võib esitama vastu
tõetud hagi puhul kattu kohul viim.

1) ei tal nõudja poolt ette tõetud fakte - sel korral
peab nõutja need fakte tõestama.

2) entab on tein faktid, millest elgab, vaatamata nõutja poolt erile toetatud faktide, et pidi ^{se} õigus lagi entab ajans lõppema või ei võinud üldse tekkida; onus probandi neil juhtudel langeb koostjale.

3) olli te ei tules nõudja õigust, koostja entab on ohul, mis paralüüserival nõudja õiguse teosta- nise kas ajutiselt või alaliselt, st. omandi õiguse pändile või vartu uuspruuti õiguse vaieldava arja kohta, või lepingu täitmises vihiab nõutja pethusele lepingu rõlumisel; esimesel juhul koostja toetub reservale eilekuvri- nul õigusele, teisel - teatud faktide; neil juhtudel onus probandi langeb koostjale. Koostja vihiab zarnale onidule, mis paralüüserib kohtulise nõutja ^{vastuvaidluse} õiguse, nim. vaiders (bozparvenie), exceptio kitamoss või materjaaliss mõttes. Seeja af exceptio (vastuvaidlus) materjaaliss mõttes

on koostja õigus arapõisata nõutja nõue kas aju- tiselt või alaliselt, vihiates ^{näidata} reservale, mis pa- ralüüserib selle õiguse teostamise.

af Exceptio laienes ehk pratsessuaal mõttes kaarab nii 2, kui 3-da alla paigutatud juhul, s.t. üldse kõik juhul, kus onus probandi la- nub koostjal. Ederi näapõisate aruult exceptio it materjaal ehk kitamoss mõttes.

Exceptio ajalooline ja dogmaatiline tähendus. Exceptio mõngust õiguse ajaloss tähendab osa, kura elid preetori abivõues võitluse trivül õiguse õiguse (karmusega). Farmulaar pratsessi valitsemise ajal naid eralusid ka väliselt, moostustates enesest võimeli osa, mis revaetud koostja paalvel. Farmulaar pratsessi arajaamusega langez ka exceptio võ- line erinevus. Vümane erjashu, seoses trivül ja preetori õiguse erinevus kõivimusega, tõukes

nõut teadlast (denel) mitteli, et kaas-
aezes õiguses exceptioad materiales mit-
te enam pole. Nal kontant, et ka pea
enam võnaseit vastuvaidelisi, nist kõrvalt
nõut õiguse, not arvult takistaval ulle
testament. Pole õige. Exceptio materiales
mittes ei oma üks ajaloolist, vaid ka dog.
maatiliselt tähtsust. Kaasaegses õiguses tuleb
eristada junkte, kus nõutja üldse ei oma
õigust, millele ta rajab oma nõute ja (?)
kui ta ulle õiguse kuulab, kuid ei sa eda
kõhtulikul testota kortja vaike õiguse
tõttu. Praktiselt võib eristada nii (a) kui ko-
hus on veendunud õiguse mitte olemas olus,
nis peab nõudja arutlema nõute, kuigi
kortja, ent ühtse ei ka kontant (nt. kohes
peab sel korral, kui vastab läbi nõutja
seletusel ja kuib, et raha tasutub, nõute tühistamine)

102.
(b) vastuputi, vaike esitamise materiales mittes
nõutja kozi vastu on kortja õigus. Kui ta
eda õigust karutata, ei soovi, kohes ex
officio ei sa kõnime üks tõttu, kas mitte
nõut rahultata, kuna vaike esitamise võimalik.
(nt. kortja võib nõutja nõutele esitada vastu-
nõute, nis arvel tasa tees; kui ta seta ei
tee, kohes ex officio ei sa, kuigi teadis).
Replicatio, duplicatio kortja vaikele
võib vastu seta ümberlõikamist - rep-
licatio'd nõudja koost; nõudja replicatio
võib sa me ümbertõikatul sa sa ^{koost}
duplicatio'ga. ju.
Exceptio aleut ja kujud. Vastuvaikele võib
not tugevada materiales õigusele (nt. exceptio
impensarum vindictationi vastu) võib
protestuaal õigusele (nt. alluvuse koost).
Inlitorne: (1) alatiel vaikele - exceptiones perem-

1) toriae või perpetuae - kahtlased nõutja
õiguse alalolek, kui ainult kostja tahtab
vast exceptio entata;

2) ajutised vaided - exceptiones dilatoriae
et temporales - lühikaral edas nõutja
õiguse oht teostamise.

3) exceptiones rei cohaerentes - on vestul teatud kojiga
nii, et neid võib entata iga kostja, kelle vastu
nõue entatub;

4) exceptiones personae cohaerentes - noobutab
erasti; võib entatub alla ainult teatud kostjalt.

5) exceptiones in rem - neid võib iga kojaga
vastu entata, kes antub koji entab;

6) exceptiones in personam - neid võib entata
ainult teatud inimete vastu.

7) exceptio doli (enti lestnenn!). Peab eritlenn

(a) exceptio doli generalis - ei ole üld vastuvast-
lenn, et nõutja praegusel olukorras entab

103.
oma nõude ehavise; tema taga, järelikult,
võib peetuda mitmesugusel spetsiaal vaidel.

(b) exceptio doli specialis - võitab, et nõutja
toimib pettusega.

11. pilet. Kogide ja exceptio lõppemine.

Rooma õiguses eritlenn õiguse lõppemist koji
lõppemist. Praktiline erinevus tähtsus sees
selles, et materjale õiguse lõppemine võib olla
üle ajaga ümbertöödeldud. Kogide lõppemine
ei hingi mitte alati ka materjale õiguse lõp-
peemist. Tähtsuse kojide lõppemine alustub:

(1) kojaga või kostja surm. Üldreeglina nõutja
või kostja surm ei lõpetata koji õigust, peet vastu-
tupidit, mis puutub varanduse hõlme,
nii üldreeglina: actiones heredi et in heredem
competunt (aremele antuvad pärjalt); sellist reeg-
list erinevust: (a) ülest kõigest nõutja surm

lõpetab mõningat kasti, s.o. nullede riikis
on saavutatud varandusliku rahelduse
nõrjale inxliku kaavamise eest, n. n.
actiones vindictam spirantes. Siis kuulub:
actio injuriarum, misgi tagasihoidmine propter
ingratitudinem kirjisaajalt, querella inffi-
cion testamenti jät.

b) tervet küljest kortja surm lõpetab traal-
vikasid ex delicto, nõo heres in praesentem
heres succedit. Puhas n. õigus lärs veel kaugemas
ta maas, et ka keis püres, kus ex delicto
oli rihitud mitte traali maasumisele, vaid kah-
ja tarumisele, siitlase pänjal vastutatakse
ainult päraolurvara rihastumise püres.
Kanoniilide õigus muutis selle printsüübi
vastupidiseks, tunnustades, et üivõist kui
nõue ex delicto on rihitud kahja tarumisele,
siitlase pänjal vastutatakse ka oma varan-
dusea - iuxta facultates suas.

Kanoniilne praktika pehmentab ka keisumist
printsüübi. Tunnustab, et siitlase pänjal on
kohustatud vastutamis ainult iuxta facultates
hereditatis, s.t. ainult päraolurvara pü-
res. Kõigil neil juhtel peab kortja või hagija
surm järgnevat klennat kattejäetua kuri
hagi estatumiseni ja litiskontestatsiooni kat-
tejäetumiseni (litiskontestatsioja lõpul protsessi rühne, s.o. vor-
nelli üleandmine nõudjalt ja vastuvõt korigalt - peesol kohustatud
vähus vastu keltuatsuse, vana valend lõpul ja hagida enam
ei saa. Bonf.) Kuri surm järgnes päraol hagi
estatumist, siis nõue jääb jõeuse ja pänjal
viival protsessi lõpule. Mis peentub exceptio,
siis lõpetab not ainult õigustatud riku sur-
maga (nuiide ei läpe), s.t. ainult exceptio-
nes personae cohaerentes ja in personam
palut.

2) hagide konkurentsi juhul. Mis hagi
a) elektivne.

1) 2/3 tül alla samade objekt. resultaatide.

2) (mpe. asjale) (mpe. asjale)

Samade objekt. resultaatide, nt. asja tagasandamine, või kahju tasumine. Sel juhul, kui võit see resultaat on saadud konkurentsivõimega abi, teisel kagil laagerol ära (reeglis: bona fides non patitur ut bis idem exigatur), kuid kui esimese kagiga pole saadud koine, mida nõutja või nõuda, siis teisel kagil võivad shtul olla muudavad võimendused, nt. asi on saadud -

võivad täielikult või osaliselt tagasajala pida objektisest resultaat, nt. asja tagasandamine, või kahju tasumine. Sel juhul, kui võit see resultaat on saadud konkurentsivõimega abi, teisel kagil laagerol ära (reeglis: bona fides non patitur ut bis idem exigatur), kuid kui esimese kagiga pole saadud koine, mida nõutja või nõuda, siis teisel kagil võivad shtul olla muudavad võimendused, nt. asi on saadud -

amenix või esitola varga vastu rei vinnidicatio ja condictio furtiva - kui võit ta sai (vahelduse esimese nõude tagajärjel,) laagerol teine ära. Mõne kagi objektive resultaadid samasest tuleb eraldada / hõivatud isikute sauses, (nt. ühel pool on mitu võimalust teise vastu) ja / mitme kagi tekkinud samasus, nt. varguse faktid amenixul tekitab

actio furti, mis shtul trahvi nõudele, ja condictio furtiva - shtul kahju tasumisele. Kuid juhtudel inenest juba ei või kollisioonid juttugi olla. Üldreeglina üks nõue kõrvaldab teise ainult sel juhul, kui mõlemal nõudel taotleval ütle ja sama objektive resultaat. Kui on 2 või mitu nõuet, mis (shtul) võivad olla isikult teise vastu, siis lähevad kol võitest (shtul) lahku ses suhtes et kol (üks teist ei kõrvalda, teiste võimalike / kui üks kol kagil taotleval lühendatult shtul, siis sel juhul üks kagi teist ei kõrvalda. On ka erandid: teatud juhtudel võib kaseja ainult ühe, eri resultaatide shtul kagidest, tänuks võtta; nt. kui ostja areental peidetakse peuduse shtul ajas, võib entola müüja vastu actio redhibitoria, mille abil ta võib püüda lepingu tühistamisele, või actio quanti minoris, mille alusel võib ostuhinna alla jätta kasti nõuda, kuid ühe kagi

estamine võtab võimaluse teie estamises.

ref. Seda kapide konkurentsi, mis taotleb erinevaid rühki, nim. alternatiivses.

ref. Kapide konkurentsi, mis taotleb ühte ja sama rühki, nim. elektiivses.

3-00 kapide täpsemalt (allos) Kapide lõppemise aegumise tagajärjel

ühiste ja ajalugu. Kapi aegumise aegumise seisab kapiõiguse lõppemises, kui ta pole estatud seaduses määratud aja jooksul.

kuudes n. õigus trivüüsel kapid ei kuulunud üldse aegumisele, need olid sama tõrkes

mõttes actiones perpetuae; kuid vastu-

pidi, ^{suurem osa} pretori kapi ja kõik edüülide kapid kuuluvad lühiajalisele aegumisele.

n. n. actiones temporales. Ajajooksul see aegumine laienes ka trivüüsel kapid.

Imperator Theodorus II 424. a. pani pea kõikide kapid kohta maksma 30. a. aegu-

(s. t. nende kohta, mis ei ole aegumisele võetud varem ette nähtud)

nise - praescriptio triaginta annorum. Välj-
võetud sellest olid vähearvulised. See määrus mõneta-
gate hilisemate modifikatsiooniga läis üle fastid.

õiguse ja on kehtinud alal ka klassaegres
n. õiguses. Seda normaal aeg kapi aegumisele

on 30 a., kuid võinb olla ka lühemad ja pi-
kema (40 a.). Kapid, mis aeguvad 30 või

enam aastate jooksul, nim. actiones per-
petuae, neid on vastandeid - ^{s. t. peasi kapid} Temporales.

Aegumisele ei alla üldse: jagamise ka-
pid, kui võit val on ohtu varustuse

ühise lõpetamisele või piiritud laken-
dumisele. Ei või olla poole vastastikk

korrektsioone kapi aegumise vähendamise üle.

Kapi aegumise tingimused

Aegumise aja välde algab sest momentist, mil actio nata est, s. t. mil kõik kapi estamine tingimused aegumisele on.

Asiõiguslikel kapitel algumise momentis
loetakse see moment, kui vartaspool käs
vastuallu antud, inku õigusega, nt. kui
inku asiõigust rikuti, siis see moment, kui
võros valdab asja omanikus võrsalekuta.

Inklike kapitel pehul algumomentis
on kehutere ^{täitmise} (kättejätmine) alg. fä-
rehtult, kuni ei sa entola nõuet täitmi-
ses, kas ^{tähts} (kättejätmine), või tingimuste,
või teiste ajastute puudumisel, ei sa
alata ka algumise fereerit.

Algumise tähts alg laueb ühte vümar
momentiga algumise ajavälte (ajajõrsu)
kalevri vümar pärga (algumise lõpp-
momentis on algumise ajajõrsu kalevri
vümar pärs vümar moment); erime-
ses pärs as loetakse see, niil võib nõuet
entola erimesena. Normaalne algumise alg

107
katkestamatu ajavälte, tempus conti-
nuum 30. a. Sellest rida väjavõtetel:
ühel külest mutuele kapitel on määratud pi-
rem algumise tähts, nt. actio hypotec-
ria üldreeglina omal 40 a.; teist külest
terve ka kapitel on määratud lühem alg-
umise tähts, nt. leji surmal inku õiguse
kohta - 5 a., reale preetori trahvikapitel
annus ühis ju.

Bona fides. Eventuaalse kohtis tealme,
ulle kohta, et tema vartu võib ^{olla} entolad kapitel,
s.t. tema mala fides, n. õiguse järgi ei taris-
temul algumise ajajõrsu. Kuid kansoni-
like õigus määros, et inku mala fides,
kes võrsast asja valdab, taristab algumise
aja jõrsu kõikide asiõiguslike õiguste ja ink-
like kapitel pehul, mis ühitül asja
tagaravaminele (nt. rei vindicatio, actio deposti
ju)

Täsi rhte kaalerahi inchoeude kaaside
juhul, ei näita bona fides eventuaal-
se (s.t. teataral juhul võimalik, alla väiv) koostja
poolt (nt. ⁹ hagi väla tasunure kahta, hagi
põhjuse taolu tagasiarvamine kahta ju.)

Aegumisaajajooksu taastus (operatio quae ferens)
Peab eritena 2-t kategooriat taastusi:

- 1) agumisaajajooks jäab seisma - praescriptio
dormit: a) õigustatud isiku alaealuse kestel,
b) mitte-täisealuse kestel - kui võit aegumise
tähtaeg alla 30 a., d) ^{nikka} kui on olemas teatud
juridiline taastus, mis teatud aja jooksul
tevat võimalus hagi esitamise (nt. hagi
nare vastu tema kaotavaa rühles kuni ta
on abielus), e) ^{nikka} kui on olemas teatud fak-
tiline taastus hagi esitamises, nt.
õija korral. Faktilises taastuses ei loets
õigustatud isiku mitte teobmist hagi esitamise
õiguse võimaluse kohta, sest see pole põhjuses taastuses
asumisaja jooksul.

Kui need taastused langevad, algab aegumise
jooks ehk jääneb aegumise aeg etoni.

- 2) Aegumisaajajooks katkeb - interruptio
temporis, s.t. kui katkestas asialu kõrval-
datsuse, siis algab uus aegumisaajajooks at-
sast peale ja ei arvestata seni jooksul aega.
Katkestab a) hagi esitamise juhul vastava
kohtus või vahukohtus; kui hagi pole viidud
lõpule, siis viimast protsessuaal tegevuse
momentid algab uus 40. a-ne aegumine.
b) kui hagi formaalne esitamine võimatu
või mitte olemas, siis on võimalik protesti
araldamine kohtus, kohaliku võimude juures
olekul või 3 tunnustaja es.
d) igarupe õiguse tunnustamine kohes-
tatud isiku poolt katkestab aegumise aega
nt. maksab midagi väla tasunure, vahetab eside
võladokumentide uue vastu maksab 2% ju.

Regressaaja nõudmise tagajärged.

Regressaaja tähtaja nõudmisel kortja oman-
dal eri vastuvaidluse õiguse nõudja vastu,
n. n. prescriptio vbi exceptio temporis.

Kõigi lõppemine sel juhul ei vii enamast hagi
alusel oleva õiguse lõppemisele. Chuide,
algsuse tähte vindictio kaotanisel ei
läpe omanõiguse, kui valdaja osalt post
jale omanõu saanud ex jure utu-
capiouis. Sel juhul kui valdaja esja atari
vaatab, on omanõu ta vastu võimatu, kui
aga valdaja kaotab vastuse oma tähte
võimult (nt. varastatut), saab omanõu
kõik omanõuõiguse tagasi, s. t. ta võib tõesti
raaga vastu vindictio (kui omanõu kaotab)
chis puutub in aliusse hagi desse, mis teki-
val kohustuselise vahetorust, (vaidelur kü-
simus) his nõude arvates kohustuslik nõu-

(läpe kohustuslik vahetorust)

mine sel juhul kaotab, (kuna teiste arvates hoi-
tusse alal naturaalne kohustus - õiglus.
õidreeglina exceptionid ^(vaidel) algsuse teel ei läpe,
sest nende esitamise ei ole mitte hantatut ri-
ku näengu, vaid vastaja poolt omanõu - kuid on
erandeid

12 pilet. Protsessi algusest, tõendamis ja vahetu atumist.
Protsessi algus.

Protsessi algusega on seotud teise rida tähtsail
maarasi (noefanobesimii), millel puudutavad õigus-
loku valekõne element ja vahetust. Alusele õhts
se nõudmiste postte hõrde kaotamine, eriti aga
nõudja hõrde kaotus. Nõudja on (1) hagi esitamise
ajaks peab hagi aluses alar hõrdeja õigus olema olema
st. se, kes esitab vindictio, peab olema omanõu;
kes esitab actio hypothecaria, peab olema kreditor panti jõi
Vastasel korral üldkõne tähte hagi ära, kuipi ta kõige
need õigused omanõu. (2) Kortja peab andma värgi
mitte ainult teel, mis ta protsessi vältel saanud on

restitue, et lajeja raheldamine protsessi lõttu
põhivõetud venis, vait ta peab tasuma ka rüü-
sõnitud kahju ja ka aralõhkenud karm,

niivõit kui see teema süü läbi Texes. 3. ü-
nitha ka süütaulise (negotiosorum) ^{oktiõijlane}
dameetiamistuse. (halvas usus) kostja vastu-

tub ka lajeja juhusliku kahju eest, s.t. kui
kazeja kabe raheldamine puhul see kahju tulematu

oleks jäänud. ^{õiglane} Käesõltamine (hää usus) kostja
mõrgil juhul juhusliku kahju eest ei vastuta.

3) Protsessi katkestab kazi aegumisaia jooksul

4) Neil juhtel, kus kazi võis esitada ainult õi-
gustatud õige, mitte pänjaj, ehk ainult
kohustatu enese, mitte ta pänjajate vastu, ~~si~~

see kitsendus protsessi algusmomentist kaob,
s.t. sellest momentist nii mõneme kazi üldalus-
tel läheb üle ad heredes ja in heredes (päri-
jatele ja pärijate vastu).

5) Protsessi algusmomentist alates vaielduse all oleva

arja (res litigiosa) võõrandamine ja alustatud
kazi (^{üleandmine} cessio) (actio litigiosa) üldreeglina on
keelatud (bosphorerefer).

Justi. õiguses enamuse neist tagajärgest on ühen-
datud litiskontestatsiooniga, s.t. ajaga, mul
^{ja vana valgepõlde laepil - enam kazeja ei saab. Pj)}
kostja teji enese avalduse kazi vastu. Kuid
mõned tagajärjed olid ühendatud juba kazi eri-
tamusega, tervet - kazi kostjale teatamisega
(insimatio). Kaarages õiguses valitseva arva-
muse järgi on enamuse tagajärgi ühendatud
kostjale insimatioga, mõned ka kazi esit-
musega.

Tõendustest.

Arja otsustamine oleks nende astute õigest
manangust, millele rajatud pealtte nõuded.
Õied astud peasal kaitus esitatud olema.

Buti: 1) tõestata tuleval alati arvult par-
tid, sest jura nonit curia;

2) factid peavad olema olevad, s.t. nende olemasolek või mitteolemasolek oleb aja otsustamise nii või teisiti;

3) factid peavad olema tundmatud, s.t. keegi pole kohustatud tõestama üldtuntud facte, mille vastu sealuse päule väidelda ei saa, n.n. praesumptiones juris et de jure.

4) factid peavad olema väideldavad, s.t. kui vastaspool factid väites vätab, siis laetakse see vaidlematuks.

See pool, kes facti oma õiguse kaitses ette toob, peab seda facti ka tõestama, n.n. onus probandi. Nõudja on kohustatud oma kazi aluses olemaid jaatavaid ja eitavaid facte tõestama, kostja neid facte, millel põhineb tema väite ju.

Sealjures on küllaldane tõestada neid factilisi andmeid, mis normaalsingimusi ~~arvest~~ õigust või vastuvaidlust loovad, s.t.

111.
kui vastaspool vätab erilise tõestuse, mille tõtte õigus või väite ei või nud tekkida, või varustele andmetele, mille järel olekul õigus lõppes, siis peab see pool ka nende tõestuste kohta koendusi esitama. Sama on masses ka juuriliste eelduste, n.n. praesumptio juris, kohta nagu bona fides, s.o. eeldatase, kui pole tõestatud vastu fideist.

Jähtsamaks tõenduseks osutuvad:

1) kirjalikud documentid, 2) tunnistaja, 3) vanne.

Vanne pole mitte ainult protessuaal, vaid ka materjalne tähendus - nimelt, hage ja teatud juhul võib vanne all kohtlas määrata kahju suuruse. Ettepeet kolle vanne - ius jurandum in litem - lubatase hagilult hagide juures ad restituendum või exhibendum (tagasiandmist ja üleandmist), niisama ka, kui kostja ei alitu (contumacia) koh- tumise mõttele aja ettenäidata, või kui on olemas

Kostja poolt dolus või culpa lata. Pravdina
on lubatud varne ka nel juktel, kui teisel teel
pole võimalik kahju suurus kindlaks määrata.
Kohtumise teeb nõeliale ettepaneku
võrdluse hinna arvamäärades, väides
näidata enne maksimaalse piiri, millest
üle kavatseb siiski. Võrdluse hinna eriti
nim. jusjurandum Fenoniarum, mis ei
tarnitult kahju määramisel, mis tekkinud
vägivaldse valduse äravõtmise puhul; see van
ne ei lubatud ainult igasuguste tõevõr-
te peendusel ja kohtumise pidi alati ära
määrama hinde ülemmäär piirid.

Kohtu otsusest.

Seduefõone astunud kohtu otsus lõpetab poolte
vaidlused ja teeb võimaluse asja testkordre
hulise arutuse. Res judicata pro veritate
accipitur, nägivald alusel, pooled peavad var-
turataxiemata alustama kohtu otsusele.

112.
Kui kostja on reistetur midagi täitma nõelje
kasus, siis nõelje võib esitada actio indicati,
mille alusel ta nõelje täitmust tugenedes
ainult kohtu otsusele. Kaasajes figures
actio indicati esitamise asemel ta võib pa-
luda täitelehe väljastumist.

Sama kazi testkordrel esitamisel kageja
poolt võib kostja talle vastu seata exceptio
rei judicatae, muues selle exceptio tegevusala
ei piirduvad ainult väidatut juhuga. Ta on ka-
sutata üldse quotiens eadem quaestio inter
eandem personas revocatur, kusjuures tehakse
vahet asi- ja indole kaside vahel.

1) Indole kaside puhul võib nõuda ex alia causa
s.o. uusti sama teisel alusel (nulle idem ex eadem
causa). nt. nõelje, kes teatas, et kostja võlgneb
donato hobuse või maja, ja sai ajkas, võib esitada
uue kazi, kusmatal, et kostja võlgneb talle sama objekt
ex emto.

2) Asiõiguse kaaside juhul ei või nõuda sama
(idem), algusi ka teisel alusel (ex alia causa), sest
et asikaaside juures on kaasi õhtul kaaseja õiguse
turnustamiseks, mis suuõiguse spetsiaalset
alust ära näitavata, seepärast ei saa enam
teisi aluseid ette tulla, kuna protsessi kestel
või kaaseja teatata, et ta suuõiguse vaielava
aja: ^{õhtu teel} ex emto, ex donato, ex legato j. e., mil
on 2 erandit: (a) kui uus alus tekis pärast
erimust õhtust, või (b) kui esimene kaasi oli
eritatul spetsiaalset nimetatul õiguse alusel
(nt. ex emto), s. o. ^{õhtu teel} ex pressa causa. ^{võimalatult põhjalikult (erimustel)}

Kaasajees õiguse see erimees on vastavul
tähtsuse; asikaasid on allutatul samale
alustele nagu õhtuõiguse, i. t. võib alata
murdama ka sama asikaasi, kui näidatakse
alia causa (^{õhtu teel} uuel alusel).

Kohtuotsus on määrav ainult poolte ja

113.
neude õiguse ja laste kohtu (või uude neude kohtu
kohta, kes suuõiguse tuletoot kohtuõiguse põhjal
sõltub õigustest), ja ainult erandilisele ka kõr-
valiste kohtu kohtu. (Pädevus?)

In integrum restitutio (endistus).

In integrum restitutio all laieneb mõttes mõeldakse
u igarõiguste ajade aluseõiguse endistus, ~~ka~~ vabataht-
kohtuõiguse teel nt. õhtu-õiguse lõp. tähtsuse - õhtuõiguse
ja raha tagasi. On juhul, kus üks või teisel võib nõu-
da ajade aluseõiguse endistamist ² hankida kohtu korras,
süa kuulub actio redhibitoria (üleandmine õhtu-õiguse lõp. juures)
õhtuõiguse aluseõiguse endistamine (status quo) võib
sõltuda ³ ipso jure (kohtuõiguse mõtet, nt. asja üleandmine
suuõiguse resolutive tingimuse saadumise momentil)
In integrum restitutio või integri restitutio õhtu
õiguse mõttes all mõeldakse erakorralise kohtuõiguse
kohtu valendit; kohus teinud valdaval discretiooni
võimuga täpselt seaduse (õiguse) vastaselt, õiguse kaalutluse
endistat õiguseõiguse aluseõiguse.

In integrum restitutio on preeteri rāgatoetus ja
ei ühes tema vāitlusabnōis trivülsijuse for-
maaluse vāste. Ajajooksul tevel real juhtel,
kus in integrum restitutio esialgult ei aru-
saks kahjucannataja vāste abnōis, teevānt
vāhiti ka hāgud ja üldtüüblikud exceptions,
mis praktilisest ta vāga lühitānt. nt. esialgu
petteuse või muuvali juhtel tuli pōrāta in in-
tegrum restitutio poole, hiljem teevānt
actio ja exceptio doli ja quod metus causa.
Sellest mitte āraolenetes ~~teevānt~~ ajajooksul
teatut kitsendavā normid kalusit ja
integrum restitutionis sarnanes vāga vāh-
rem hāgiliku kohtuliku vāste vahetike,
kastotēs oma esite tähtsuse
Kaasaegses õiguses (hoidesid alal) arnullt
vāherel juhul, kus lubatut on in integrum
restitutio kitsamas mātts. Sarnane are-

117
nemine on hāi esti loomulik, sest mida enam
õigussüsteem on vājarajunenud, seda vāhem
esneel tarvidust eracannatajaks kohtuliku vāste
vahetikeks.

In integrum restitutio eeldused.

In integr. rest. eeldab 3-e tingimuse olemasolu:

- 1) Teatav kahju (hāgud) - laesio 2) restitutioni
raaduslik alus ja 3) restitutioni pōrāse alg-
rusti esitamine.
- 1) Kahju pōrāb olema seerugune, mida pole või-
malik hāgiliku kohtuliku vāste teel kōvaldada.
In vāle endise status quo kahjulik muutus vāh
esne tulla kas pōstüürse tegevuse vāstelõustāna
(ent. juriid. tehinguis) või tegevusetuse tātte;
kui muutus saabus pōrā juhuse - casus - taga-
jäijel, siis pole restitutionisil kohtu. Kahjus
ei hēta mitte arnullt atest kahju damnum,
vaid ka saamata jäänud kasu. Restitutioon

oli lubamatu, kui kahju oli sündinud 30 või 40 a. v
aegumise tähtaega) käsi hüvenud entaruise
tõttu, või) kui kahju oli esilecõutud pa-
ja enese ollitiga, või kui) kahju tähtsusetu
oli, kuid ka mõnel teisel juhul.

2) Restitutiooni alused:

a) mittetäisealus - minor aetas - restitutio
propter minorem aetatem antare igale
mittetäisealisele, kes kannis teisel teel paran-
damatut kahju ^{Kui alaealise päästamatu kahju on sündinud} kas teuse enese või ta
esindajate tegevuse või tegevusetuse läbi.

See mittetäisealiste privilegium laiendati
sealusega koopunkondade, kirikute ja heate-
gevate asutiste peale, kuna praktika laien-
das eda ka Korporatsioonide ja firmade pele

b) õiguse ärasõltmine ja teisel tähtsusetul:

Õiguse ärasõltmine võib täristada teada varanduslike
^{ärastõidmises}
kahjude väigaezete abinõude tärvideleeritust.

115
teatud juhtudel see tingimus on küllaldaselt restituk-
tsiooni ülevõtmise põhjuseks. Samasugust tähtsust
omaval ka teisel täristusel, nagu kaigus, oest,
vastastpoolse puudumine jne. Preetori edikt luges üs-
teise rea sarnasid toaristusi, kus õig teus ole-
nematul põhjuse ei saanud oma õigust tes-
tada või tärvitusele võtta abinõuid kahju
ärastõidmis, mis olid aluses restitutsiooni.
Restit. õigust ei ole, kui ärastõija koole te tõttu
ei määratud esindajad.

d) vägivald, pettus ja eximune; restitutio
alues näidatakse ent vis, dolus ja error, kuid
vägivald ja pettus riimitoral deservad kapit je
vaided, actio ja exceptio ololi ja quod metus
causa; selle tagajärjel väidatakse, kas kasades
õiguses on rõõbiti rüüstetega alahoidunud ka
restitutio propter metum ja dolus. chis puu-
tul eximune, sis võetakse te arvesse arvult
error probabilis; eximune võib restitutio

alusel ole eestvõtt aruult protsessuaal
mõttes.

- 3) nüüdsele kahjusaajalt rikult aegsat restitutsiooni
palve esitamist. Tähtaeg esialgu sees oli
annus utilis. Justin. valebas ka 4 a-a kat.
restitutsiooni tähtajale. Tähtaja algusmoment
loetakse: a) restitutio propter minorem acta-
tem juures see päev, mil saadakse täisealist;
b) restitutio propter absentiam et aliam
justam causam juures see päev, mil on-
itud taastatud ära jäid;
c) restitutio propter errorem, metum ja dolum
juures see päev, kui nad lõppesid;
d) restitutsioonid riikute, kaaligeeride arstide
ja koguduste suhtes päev, mil neid kah-
ju (laenio) tabas.

Restitutsiooni nõutakse võib onneda
ka päripä. Justin. mees, et mitte aruult

restitutsiooni palve esitamise, vaid ka selle
asja arutamise peab lõpetatud olema 4 a.
jooksul. Praktika aga loob ühe aisa.

Restitutsiooni toimetus
Poolad. Kalpijaks (impetrantibus) võib olla kas
1) kannatanu ise, 2) ta päripäev või 3) isik, kellele teede-
ntol (üleantol) restitutsiooni palve õigus. Küsi-
mus ühe üle, kes on vastaspoolne (impetran-
dis), olenes restitutsiooni toimetuse reloo-
nust. Kui üles kerkinud asiõiguseliku reloomuga
restitutsioon, siis restitutsiooniline kagi omab
asiõiguseliku reloomu, nt. isik on vastanud
omantõiguse aegumise tähtaja määralaskestuse
korral ja annab restit. palve, siis sel ju-
tul koostajas on asja valdaja, kolustuslike su-
hete puhul (restit. kagi omab isikliku reloomu),
kuid erandina ka 3-d isikol, kelle kätte po-
luga poolt kolumalainud kütke üle läinud.

25) Valduse lõpetamine ^{skon. vaad. kaostu ja paneis. kaostu ois. kaostu.} Amnuntio = corpore kaostu = kaost. vahatult kaostu = alldal ar. vaad. kaostu
 vastaja surm, asi läheb kes ette commercium hulka
 aja hävitemine - 3 väänt tekitatav täieliselt lõpetamine
 Enikajate kaostu: amnuntio kaostu, jus v. surm, p. ex. v.
 ja aja hävitemine - tagajärj täieliselt lõpetamine -
 detentio surm, 1/2 kaostu ja teinult aja hävitemine & oma tähtsust
 seit jus v. jääb recuperatione interdictiole ajaga.

Interdicta uti iudicis ^{pm.} - olemas oleva valduse kaostu.

- u - recuperandae possessionis - viltul kaostatul valluse
 tagandamiseks ja entaku
 võtta vastu, kes ajaperantulest saelab. v. tagandamiseks
 või kahalist tarna või võtta ka võlgu kaotada, ut a. p. ut
 kuid neid vastu võit taavitata exceptio doli, s. t. kaostu kaostu, et
 (oleva valduse kaostu (in q. p.) on

interdictum uti possidetis - kinnisvõtte jaoss - kesel mõned aastad

- u - utruhi - vallavõtte - kes viinava aasta
 jooksul saame vastu

Lajisõit: valduse tunnustamine, kahju tasumine, valduse
 võtmine kohustus edaspidi koostada neest ja mõ-
 nixord nõutis cautio de non amplius turbans.

Keskajal nim. int. ut. pos. - possessionium ordinariarum
 tenentis reed possessionum summariorum - asi jäeti
 võimale rahuloleva valduse anti toimetajale (kohus vahis)

Int. recuper. poss. - Interdictum de vi jagamine:

a) int. de vi quotidiana ja b) de vi armata - kaostu
 vägivaltel kaostu puhul. Naudja: valdaja (ta järgij)
 kes se või esialgsel ajal vägivaltel kinnisvõtte. Välgõ töijutul
 kaostu: kes se töija või tein kaostu. Arvus utiuse jooksul
 võit võtta tein kaostu, kigun arustamine puud. Põnjate
 vastu võib, 3-te võlgu vastu, kes kaostu võit - e. sa.

Interdictum de precario - kellele ar. antul kinnisvõtte
 ja viis valjs es annus

Täievaldusel valduse kaostu keskajal tein kaostu il. ij. 4. 119.
 (Canon Redintegrande - 1. idon ust. aland), mille järgi
 om. piiskopkonnast väjatõijut piiskop võib igale ta vastu
 tõstatul suiditulele ette tein exceptio spolia, s. t.
 võtta, et enne ta vastutulele võtmut võtmine puud. terna
 ajas tagasi autare ta episkopaat - kaostu tal sai vall.
 kigun anti piiskopile actio spolia, millelega
 võit episkopaat valduse tagasi ajutis.

Actio spolia kigun laiendati hacque vää alla ka detentio
 2) kasi objektis vää alla ka vallas
 3) es võit saame puul vägivaltel töijut - kullalt kinnisvõtte, taltu
 4) kaostu mittevõjatõijut vää vait ka 3-d isivõit, kes kaostu
 5) kasi allus 30. a. aegumisele

Detentio kaostu p. r. ij. Domus (maal jäin tagasi töija)

2) vägivaltel puul suidlose vastu entula actio in-
 iuriarum - millelega vää saata kahalist tarna, võit kaostu

16p. Quantiõija

Quantiõija - täielik ja arvus võit valdusele aja üle.
 jaatal element - õigus toimida maal mõnigel, etar - 315. taltu tagasi töija

Quantiõija puul õigul on kõige täielikum ja peaaegu
 kontrollimatu õigus kasutada ja aja katta
 korraldusi teha, mis kaostul 3-vel võit sepanne
 vastu (täielikus elus lanna eela, õit kinnisvõtte vastu)
 kinnisvõttele, kinnisvõtte võit jus tehõijut aland.

Objectis võit kaostu kahalist tarna, kinnisvõtte
 ka õit ja maapõue
 kaostu õigust - 315. reaal servit.
sealarele - legaalsel servituum - kaostu õit ja
 kinnisvõtte õit seatal kinnisvõtte vastu: surts, talu,
 välgõ õit - 1/2 jalg, 3 dal päeval puuvõiga võtte
 kaostu õit puul mada raiuma - põllul 12 jalg kõrguõit,
 viltuarele jooksu kaostu kinnisvõtte e. tahi

Kõrvaldusel üldjuhuldes - avaliku jõe kalda omanik Subj. Kõrvalt kaunistat, laboraatoriga rajatud, tee ülejäätkid kõrvalt, ehitudes võrast materjal - 2x vastast pooli + materjal, kui lammutus.

Kõrvaldusõiguse kõrvaldusel - 1) 3-te õig. juriid. alicia
2) keelatud omanikule võõrandamine või õig. püüed
erijõudete murestatumit 3-te kasutus, kas seaduse
kohaldamine või jur. tehingu põhjal - mis võib määrata
Lepingulised alused keelata võõrand. annab in. õig. kaugis.

Condominium - kaasomanik - pro partibus in-
divisio.

Kõrvaldusi teha - tehti nõusolekul, hõlmasõnal nõu-
olekuta - remont - 4x m. jooksul mitte tarvis, kaalutud õig.
Beregrvalt talitaja oma mit. asja, võib ühis-
omandi jagamist nõuda

Omandi kujul: a) dominium revocabile - mis teatava
järele saadumisel ipso jure tüütu läheb
b) irrevocabile.

dominium limitatum - piiratud (kõrvaldus) omand
- " - illimitatum - piiramatult, puhtal kujul
- " - directum - otse omand
- " - utile - emphyteutaa, ja superficies omand

Kõrvalduse omandi, reaalõig. subjektis ainult R. kodanik
objektis - ralla, res mansipi omandata ainult mancipating
ja in iure cessio teel.
Pactio lubas traditio, peregrinid alul es võõrand
Justinianus kaotas emphyteutaa.
Omandamine vüüd.

Acquisitio originaria - algeline om - es põhine tein. õig. om
- " - derivativa - tulenevat omandiõiguse omandamine -
euse õig. järgelane.

Acquisitioes naturales - loomulikul viisil: traditio ja ¹²⁰ occupatio
- " - circles - mancipatio, in iure cessio, adjudicatio
(ainult R. kodanik) usucapio - privaat- maad kaitseks

1) Traditio - valduse üleandmine.

1. Traditio: võõrandaja peab olema: 1) omanik või ta esindaja
2) omanik: 1) parti kreditu kasutaj, 2) fideiussor, 3) reser. kasut. - nõude saate
4) omanik kazi õig. 4a. jooksul kaalutava saate.

2) omanik peab olema võimeline, s. t. õig. ja, ex jure, valdus
1. Võõrandajal algu. soov omandit edasi anda - animus trans-
ferendi domini, omanik peab olema animus acquirendi
domini. Sõni ei avaldata - täiendavate toot. õig. kaalutava arde.

On traditio aluses tehing, mis rühit om. üleandmisele
(ost-müük, kras), mis in dubio korral eeldatav
üleandmise saate an. to. d. ja an. acq. d. Kui üleand-
mine ei soovit. - peab eriti talentamine -
selleks on pactum reservati domini - mis ley jäävõõrand
kui omanik peab olema kras, teinud

- Tehingul, mis kaalutava peab rühit om. üleandmisele,
kui antud juhul post just soovit. - on hõb. fideiussor-
set omandi üleandmine - pantimise, hõlmasõnal ja t. järele peab
sõni deponaarius või peab olema saad formaalult õig. omanik
- tuleb seha sõni. hõb. talentamine.

Vana õigus, et trad. on materjal, seega näitab
justo causa traditionis, s. o asi peab üleandmine teel
õig. alusel.

Praksis ajal, et traditio on vormiline akt
sõni traditio aluses oleva tehingu maksu võttes ei tahtis
omandi üleandmine, kui peale oli animus
õig. seaduse ja kaitse. Keeldu vastane traditio määrata
animus ^{õig. expl. üle} ^{võib mõeld} ^{exh. akt. õig. peab}
animus ^{õig. expl. üle} ^{võib mõeld} ^{exh. akt. õig. peab} error in persona, in domini
ja in corpore puhul
Omandi läheb üle - kui trad. alus vaieldav, exh. akt. eeldatav ja
lubatud maksu võttes tehingu peab

Publiciana in rem actio - usucapio omnia Gre val-
võlvust ad usucapionem alioquin, objectivus, res habiles, non jal
iustus titulus ja bona fides.
Võib esitada ka ul juhul, kui 3 1/2. õiguseparatu tege-
vusega rahuldliku kasutust aja, s.t. kogu
ülevalt vindicatio ja ac negatoria functio omni.
Seda karutakse ka bonitaaril omadikval (res res mancipi
omavast mitte omne), ust palmit vaja tõestata omavast

Interdictum quod vi aut clam - neude väetuse
salaja võral muud midagi sunnitud ehitada - tihit
esitaminele ja kahjustamine Tähty annus utiles.

Operis novi nuntiatio - (kui kardab, et vaabri
ehitamine kahjustab) Tõestab, et kahjusta juht
ja annab cautio

Aquae pluviae arcendae actio - vee omavast Gre
Tihit kahjusta sunnitud vastu, s.t. alioquin. evictio

Cautio damni infecti - kindlastus, kui
maabri kardab kahjusta. Kui palmit vaa
aodua, vaa puetu lõppis kome ralku anda kahepaal.

Servitium - vana aja kasutamise õi-
õiguse, mis seot teat võru või teatava maabrani
omavast kasutuse, s.t. annab vana aja kasut. õiguse
või keelab omavast teat aja kasutamise
s.t. pole kohustet teostamine, vail võib saada
arvult fandi tahul, peab kannatama teie vana
kasutusele või hooldusele ise oma aja kasut. antut
oma ajale servit. ei või olla, üks servit. ei või
alla teie s. objektis, peab õigustet i. xale fuku
toome ja on jagamatul, ex usufruct

Intelligend servitium

Ususfructus - teat võrule kuulut asu õiguse kasutamise
võlvust mitte aratari tatarv aja vil kasutam. õi juure.
alul parastamine keelut, kõrgem lubat, kuid peab
pidi uue cautio usufructuaria maksma, usuf. vana õiguse
Teostamist võib võrandada turuts või fandi vahel
ajakult või kestel, kuid cessionariil ei teie omavast
õiguse rultid, vaid rultid (kõrgest) erialgre usufructuaria vana
Kui etas arvut ja talab usuf. lookuta omavast
kome, pole lookumine maksma. Usuf. vana õiguse
lõpetab cessionari vana vana ta õiguse lakkab panna
on jagatar, võib rult. osa vailta ja rultuta rultuta
kõrgema

Usufructuarii õigused: Kasutus õig., õiguse aja
fundi kasutuse, õig. fructus naturalis ja civilis peale
kasutata quasi vallajana pannaõnnet kaitset. Õi
tahi laevendata, ralkantata. Ouanis vail vaa ralkata
usuf. õiguse teostamine. Kohustused: ette-
vaatus aja kasutamine, vähemal remsõn, koguvana
maasõn, aja õi lõput tapan arvua, tehtut kahjul
tasuma, vastutab omavast culpa pures ja feds
arvua cautio usufructuaria, kant kaevajate kahjul.
(vail vabandala õiguse, ka vaa palmit)

Quasiusufructus - obj. vahel ja aratar-
vitatarvat ajal - kõrgem igat liiki ajal.
1) raba, piim - ouanõnnet kohustuse sama pagetaja
2) kohustuse nõude kaitse - vabandala õiguse, 3-12 ka-
võru, et teat aja panna õiguse omale.

Usus - asu õiguse võlvust aja kasutata viljavõlvust
õiguse - arvult teie (ka tasut õi tahi vana)
vail vana kasutata oma fandi vana pures
nõutase cautio usuaria. - rult kaur juure.

Habitatio - asiinj. elata rōras lōnes, alimentāar-
 - servorum - 1 vīra oja tōjāule ^{se pēlōmuga,}
^{itēt pūntāgīty.}

Reales servituti on teat. maatuksi ja
 seet asiinj. rōras maatuksi piigatut kasutamises.
 Kasutaja maa - praedium dominans
 teeni - serviens

46 Kasutab valitasa maatuks, 5 peab hālburtamis v m kasut.
 maabuses, 3-tu is lures li, teeniva maatuks lures,
 tubu alalike mitte interdiktone jagamatu
 lūpid. post-annalid oig-d-ile oig. teat tōjāvāstus
 alalikel - continuae, perioodilisel - discountiuae,
 lōna ja maa

iter - lahinsit rōras, jalgsi, actus - rajatie, ^{isary.}
 via - lehmit

Terrae - jur teh alusel kas lep või taruamā
 3-kslōsse servit vōivot maantala fūns ja jur. dōkum.
 Realesid - ainult valitasa maatuks omaniku
 Braaktija või lisama aruuga. Teostamises lēpe
 nūllalane (pale vāga kale kasutust) chancapatis al-
 servit. kalts, in iure cessio - ülalvõnu. Proviator maatuks
 kalts pactioes ja stipulatioes.
 Pactio - varmita lēpe, kōllustet stipulatio. Nūllalane-
 tase, et tenereis kullalane mittevarmit. lēpe

Kaltrukture põhjal actiones divisiariae - ^{kõltsel jagamise}
 kalts. kō jōnūant momentist. Longe quāq. passio - 10, 20 o., et annab
 Sealtu alusel tenit ainult ususfructus legalis - val
 laste dona alvantiā kalts, pōrens hīpulus usuf. oigie luura nūptias
 lēpeval asiinj. kōvīmūrel, vōvōdānūse kōmal pīsāhūlēt, kaltsān
 vōt vōvōlānūse tōmpnūse saabūnūl, cōn fūsiō tal (mō oitūra)
 lōõhūnūl, 10-kslōv - oig. rōras tūmūga, jur. d. kōmas lōdā-
 dūmūl pēle habitatio ja opōrare servorum ka capitis dēmōnstrō kōnting.
 (mūst sēle pēle), aequūre tātū kōm. a) mitteteostamisel - nōn usuf. d. ja
 c) mōvōpōs hī bēntatis - kōnt. d. kōmūt oig. d. lōnē oig. pōs

Confessio in rem actio - kōp, nūllēga lōnē omaniku oig. oig. vōit 121.
 kōnt. tō jōnūant rōkete vōit dēmōnstrō nōn pōlōmūnt vōi rōkē oig. oig.
Kapitō - serv. omaniku, kontes - 3-10. Kes kapēfat tōnt. tal vō rāidēl.
 kōj. vōit: serv. oig. tōnūntamūn, nōn kōvōdōs, kōjā fōsūm, cōntōs.
Pōssōssōne servit kalts lēal ka se. Kes fōnt. sērt lōn. kasutab
 (kāntōs); tūlōs mīkēlā 10-ksl. ja rōal. sērt pōssōss. kalts. vōit:
 lōnēl dēdōrāl aya oig. vāldūst, vōt sērt kōnt. oig. vōkōt vōit
 d. kōnt. oig. vōit. tōjōnōsānūnūli. Kōal - dēlōkōidē teat hōnēdēt
 tēemūr aya vōi vōvōcōtōlā teat d. tēemūr maatuks tēnt. rōmūvāldūst
 sērt kalts - pōssōssōnēl interdiktō uti pōssōdētis ja vōdē vōi
 sērtōre interdiktō uti bīa rōjūl. Rōkōt. vōit sērtōlā kōn omaniku
 interdiktō directe. 8k. vōlōjā, kōvō oman. pōs kalts on pōssōssō
 iuris, mitte jur. vōlōjā - pōssōssōnē.
 2) interdiktō hī tēe servit - kōjā fōsōlōjā, et sērtō pōssōss. 30k. kōnt.
 nōv. d. am. pōssōssō, d. vōe jōntāmūre - et 1 kōnt. sērtō
 3) vōe amūntāmūl, d. lōg. tōmū pūdōst. vōi pōssōss. d) vōlōvōrā
 oja hōvōsse kasutamises.
 2. o. 1) interdiktum de itinere actōque pōvātō tēe
 2) -" - de aqua - vōe ālōjōnt.
 3) -" - de fontē - vōe amūnt.

Emphyteusis - n. o. pōrāntōtōr sērt - es oman. asiinj. dēlōmūn
 sēlōlōpō pōctōr ja lēpōrē kōjā mōnātōs ājāl
 - on pōrāntōtōr ja vōvōrāntōtōr
 anōjūss vōvōrāntō maatuksi kasutōlā (omaniku oig. pōnt
 mitte kōvōntōlā ja iquāst. cōnsōi mōntō) d. pōnt. d.
 emphyteus, mōssōm. emphyteusēs. Erit sērtōlōkōi ja kōnt. d. kōnt.
 Kasutab: aya ja jūndēcōvō, vīgā pōr sēparatiōnē, vōvō rōn
 dōlā itē vōvōs ja vōvōs cōnsōi pōntōidē ja sērtō kōmūnt.
 kaltsēs kōss ājōnūka kōjāt āctiōnēs utīlēs pūres, oig. jur. vōit.
 2) tōhī kōvōntōlā, mōvōs ja cōnsōi mōvōmū (2-3 o. ei kōnt.)
 vōvōvōlānūl itē vōvōs oman. nōvōdēn jāntēssōjō. 2 kōnt.
 3-10. mōvōsē, mōvōsālōjō, 2% lāidēssōmūl pōnt.
Tenit. lēfōjō - contractus emphyteuticarius, emphyteusis es
 kōmū fōit pōssōssōnē (mōvō oit. mōvō), Erit kōvōlōpōl
 vōvōntō (trād. tōs), sūmū kōvōnt. kalts mōvōmūl, kō kōvōsāpōs
 vōvōntō - vōvōntōmūjō emp-ēt, pōssōss. vōi lēgāst. tōpōl
 kōvōmōs ja pōssōss. tōl oman. tōmūl 3-10 pōvōt
 lēpōl nōjū ^{lōnt. oig. d. oig. pōssōss.} 10-ksl. ja jōrā. d. rōal. sērt. 3-10. oig. tōvōdōtōjōvō vōvōvō pōvōt
 1 kōnt. kalts. vōit sērtōlōkōi

Superficies - püraalata ja vööravata asioses
Täielikult karutala ehk ist, mis roorale
maale ehitatud ja seetõttu maasamavalt
kaalub. Superficiaal võib koonet oman. õiguse karutala
korraldustega, vööravata, pantida, servit, kormuata
oma õiguse küttes, maake ja solarium (pluus) maake
võib halvetata. Omanikul pale ostuõigust ega
laudeminiiumi õigust. Tekst: lep. swims kattu
uusapiis tel (varvise). Kui 2 a jooksul senti ei
maks - võib õig. ära. Oman. hajid as. ütleks külm

21. Pantiõigus loiem n. on iga õiguse varustus -
erale küsle, mis antud kret. võle, korraltures, kui
ta kohustuselise nõudmis õigeaegselt ei rahvesta.
Kõik m. asioses vöörale kehalele arjale, mis nõudmistab
kohustud. võitakse tähtsust ja annab rõle võt mälise arja
mimimise ja rahvestust saata. - indecessorine õiguse, st
kehtab kuni olemas kohust. nõudmine ja tepe selle lõppemise.
2) asioses - erime teistest seega, et ei anna karutamise ega
võgarotamise õigust (võtmegeel), kuid annab kormuata
panuse vööravata õiguse külm. Asidoctarise pantiõig.
Ka omaniku vahetamisel.

Fiducia - arilais manipatio või in iure cemo tel. Kõik maasuses
eralep pactum fiduciae - võla tagamiseks või tagasi. Vööravata, õig.

Pignus - kanpant - alul võis müüs evilep alul, kigaan pale vaja ja
tagumata, seegi müügi õig. loomine maksvõetud.

Hypotheca - välymisk hoidis alul omanõig. kui ka vastuse. Kreditor
võib vaja väle rõle alles pärsit jätaja mõtlemist, kui vööravata
alul nõudmist nõudmistal, võetata ja võetata - kormuata
anti maas - e. indecessorine Salviaanum - vööravata kehale tagumata teha omaniku

Actio Serviana - vööravata pantiõig. 3-ef. val. külm.
Justu. õig. kolu fiducia, pignuse ja hyp. vahel - 1-d kelle vööravata, 2-d kig au.

Generaal hypotheca - kõik alul ja tulevane vas. pantiõig. - halb
tegelias au, es või teola kui kõrgel ant pantiõig.

sarsa õiguse: kormuata puhul maasamavalt, vallaku - kanpant.
Tõekumiseks vaja: võla nõudmine, võetata, tulevate, hõrgut ja all-matõrals.

2) objekt - kõik var. hõrgut (l. m.); kehalele arjal - kormuata valla (mit. pantiõig.)
Järgid. tek. alul - pignus relantarium - is. ku tahtel, valla.

Pignus necessarium - talu võetu - kattu korral, evilep seoluse alul

Pignus conventionale - müttovõud. Kõrkulep - pantiõig. e
omad arjal Condominiumi puhul mütt ose. Vööravata
pantiõig. maas, kui pärsit eruvata.

Pant netta korraldusel

1) Pignus praetorium - müttovõud (võetamine arutanud) toimub
teak. koh. kormuata kormuata ja pantiõig. kormuata
arjale mõnetal.

2) Pignus judiciale - arja äravõtt k/o tähtsust - äravõttmis mõn. m.

3) Actiones divisoriae - annab ütle omise, teitile pantiõiguse

seotud. generaalne pantiõig. - teitile võlg, mütt varale fisco
mõnetal, vööravata, vööravata kormuata

seot. spetsiaalne p/o - kormuata või maasuses om. mütt ja
vööravata vööravata, vööravata mütt vööravata.

2) müttal rentumika kigale lipuata kormuata
3) kes laenas raha. laenukormuata kigale, saab p/o maas.

Pantiõiguse kaarab arja evla mütt kormuata vööravata,
müttal pale vööravata tähtsust (ehk teitil)

Arjale arja - kormuata - müttal vööravata, mütt pantiõig., vööravata
kormuata mütt p. mõnetal müttal. Teitile vööravata pantiõig.
olevate ja tulevate, vööravata müttal ja müttal. tähtsust.

Pignus irregulare - arjale vööravata arjal - vööravata - teitil

Pant kormuata teitil ja arja vööravata ja nõudmist, kormuata

23 p. Kanp. vaab vööravata arja, vööravata (vööravata karutala, kui pale-
müttal tulevate (vööravata), kui tulevate (vööravata) mis kohustet
karutama, kormuata, kapital mütt) ja arja vööravata

Antichresis - kormuata kormuata, et kret. vööravata arjale vööravata

ius retentionis - kret. l. arja kormuata õiguse, kormuata pantiõig. vööravata
tagumata, kormuata vööravata teitil vööravata

Müttõiguse - alul, kui sõlm. pactum de vendendo pignoris
kormuata vööravata, vööravata vööravata vööravata vööravata

Kõik kohustet 2 x müttal tulevate - kormuata oma vööravata vööravata, kormuata
vööravata lex commissaria - müttovõud kormuata vööravata vööravata

kormuata arja, vööravata vööravata kormuata vööravata
müttal kormuata vööravata vööravata vööravata vööravata

Kormuata kormuata vööravata vööravata vööravata vööravata
kormuata kormuata vööravata vööravata vööravata vööravata

vööravata vööravata vööravata vööravata vööravata vööravata
vööravata vööravata vööravata vööravata vööravata vööravata

Hypotheca - müttal vööravata - vööravata. Ei kata,
jätal maas, müttovõud

2) Precarium - arja või sisetuud õiguse üleandmine
kuni tagasi võtmiseni, Texnis patromi ja aliud vasa

Depositi - lühike aeg tasuta hoial-
isgal ajal tagasi. Karvõccat arja

Depositi irregulari - sama suure summa
või samarajusel arja ty.
depositarius saab oma kassa ja kassa periculum.

Senectus - raieluse korral 3-le isale

61) Major - mitetajastõjatas jool - vastu-
mata keegi kalle valvete ja ette-
vaatusele - teret loolu katabuud

Contractus pignoratitius - panti leping -
kõn panti saaja ühe jumbelaxer teja sidu-
kui püües tasutud.

Contractus aestimatorius - biolamud lef. - kõn-
joni leping.

34) mandatum - mandatareis kohustus
sälmime teh. või tegame mitajis mandatusi
sõnvi püüeselt. Iluua tasuta.
mitul ülestatul võitars, ka iluua.

1) mandatum mea gratia - vilitaja hures

2) - " - aliena - " - 3-15, kate

3) - " - taa - " - huvitet mandatareis (9-15 kate
arab)
objektis sarru ajal, millest vilit pab huvitet.

Mandatum qualificatum - vilesanne arala 3-6 p-
krediid. - mandatus kaentajaks

Assignatio rei - iixu kasa teisele vitta
vasta 3-da iixu kaest eaba võt muud vastut arju
kassa ja muud

Curator bonorum - ülemine oravitul või kontroll all
valvete teat varad. wam

- a) curator bonorum absentis - arashya var. valv
- b) " pereditatis jacentis - par. temp.

3) Negotiorum gestor - võt turets arju ajal
vastutab kui mandatareis, ka juluse ent.

36) Locatio conductio rerum - vara ülemine
hilt korral (kate), viga

- " - operarum - rahalga taun ent toot tegeus
obj. iixu too

- " - operis - obj. tootseadurel: korveteis
mit, voo apyus

Rentileatio - locator, rentarius, conductor

Remissio mercedis - rentimarsu tahentamine ent
kui pab eluure aastu ajaks
kavalente süvõkente tagapüües

Locatio cond. irregularis - kui an ülestatul hõnataul
pab arnu tag arja või lile hõn

Relocatio facta - vaxue talitaja püües

Lex Rhodia de jactu - laeva praantareiss üle panti
- teie vitta tasutud

37p Societas omnium bonorum - s.t. kõik ühtsuglaste liinid
- u- quæritus - ühise tööga saadud väärtus
- u- lesumina - kas ühel saajal ainult kahju, teisel
kõik - exclatus.

Beneficia competentiae - järelkõne väärtus

Communio incidens - varanduslike ühiste
või loob vastastikkõne kohustuslike vastust (kohustus)

Actio finium regundorum - piiristatus

38p Delicta: furtum - vargas, võõrast asjade
võõrandamine - damnum injuria datum, teo- ja sõnalõhe
kaaramine - injuria.

Actiones ex delicto. fraus - sega- ja tarusaam. vilt.
kõik R. o. ei tunne frausit, ja piirjal väärtustal ka
oma varandusega.

Rapina - röövimine - väärtustab 1/2 annus ühele talle

Lex Aquilia - piirjal väärtustab igakuise oma tahtlik-
directa, indirecta, in factum. Kõik või ettevaat tegevuste ja näine
rasse asi sai rikast, hävit, kahust, teisele h. kahust. Kõik
Kõik vilt kahjustatult, kui kahju ilmselguse.

Abvades ei tee ettevaat maksustatus, võib esitada
ac. quod meto causa.

Actio doli - pettus - 2 a. jooksul teise alatusel,
kehtse väärtustam piir.

130
Pignoratitium all mõistetakse ühe isiku poolt teise
varanduse arvel saadud varandusliku tüli -
kas otse, suurenemise või muutuvalenemise
õiguspärane, õiguspärane.

Condictio indebiti - vale ettekujutus, et valgu - condictio
tagasi

Condictio causa data causa non secuta - tulevane süüalane
alatus.

Actio ad exhibendum - asja võistamine.

Constitutum debiti alieni - võõra võla võõra lubade
muutuvarandamine.

Chaotatum qualificatum - 3-le ülesandele kriitika ande.

Fideljurnio - autsensoorne (lõpp) kohustus - actio
piirjal alatusel.

Senatusconsultum Vellejanum - kärsel ei või null kaevata,
estoli: 1) ja 2) arendele asja võistamine.

1) Intercessio - kohustuse oma peale võistamine võibit piirjal.

Sponsalia - kihlumine.

Donatio propter nuptias - mehe kaasamine

Paras finibus - ühise abielluse.

44p Tutela - eestkost. piirjal saadud võistamine ei esine

Tutela impuberum - alalal-üle ja t. mulierum - narko.

Cura - hooldus - õiguspärane, ehk kohustus.

65P Pactio - koosneb normant, mis reguleerivad
surnoliseks varanduse saadust.

hereditas - pärim. tsivil õig. / õig. - agnaat. sümbol, päri-
suse kopeerimine

bonorum possessio - pretori edicti põhjal (pretorilise pärimise)

Interdictum quorum bonorum - tõi evlar dag (pret. pär.)
millel võis arvata raji päripäi kumalal auge
just ajal kaotas veara tuleku kuu. possessio.

Delatio hereditatis - päranduse aramine

Agnatio - a - suvantsuud.

Incapacitas - Capacitas - eelne pärimine õig. - võis korraldada
millel suvantsuud
es või suvantsuud pärandit valla-

lised (caelibes); orbi - lasteta isikud
võid 1/2 testam. määratud.

Indignitas - iluua - mittearv. õig.
(caelibesid summas) - lars. õig.

Nuncupatio - pärandaja ühikute korralduste
ülelugevused.

Testatorius II lüüsi lõplikult pretori ja tsiviltestam.

Testamentum holographum - oma käega kirjut
testament kalle õige jalg vajagi.

Institutiones captivae - testamentaarne
suvantsuud, mis võis määrata kuu pärijas või
jatab lepaoli tsivil õigusega, et viimane ouis-
kord jätaks midagi pärandajale või to-
malt määrab 3-le isikule.

substitutio - allpärja määramine

SC. Tertullianum - jus liberorumiga emale
sealad. pärim. õiguse laste varanduse kohta, mis
järeltulijal püsib

SC. Orphidianum - lastele seal. pär. õig. es-
õigustatult terte agnaat. emal varanduse

Collatio - päranduse er. var. kasku kasku
õiguse pidi arvestama seal. pär. juba varu saadon

Centumviral kahus loletas vaidluse pär. kohta

Persona turpis - halva kuulsusega isik

Beneficium abstinendi - pretori poolt võimal. lastele
antud õigus hoiduda fahilist pär. õigusest arstunest
(alul õig. var). Pidiid ette loetakse vii atallas, vooi vahi õig.
õigel sepa õig. polemit. var. õig. beneficium separationis, st.
võidid paluda, et nende var. päranduse hulka ei arvatata
kred. kaheldamises. - mitte ne. e. pole.

Spacium deliberandi - kr. võidid paluda, et jää-
da määrata tähtaja, mil panti. pär. vastu rit-
ma pidiid (Prat. õigusele ehk määrat. coop. võit a.
brr. si. alus)

94 Transmissio - pärandi vartuvatu õiguse ülemine
kesmesele kutsatut isiku pärijale.
(alul te. e. polemit)
üle lars ka restitutsiooni - alusega edidit

Jus accrescendi - juurdekasv õig. õig. s. t.
õig. kaaspärijate aralangevuse talle
vabanemul või suvantsuud, mis õig. õig.
järglasi e. jäanul. Tevib õig. lars.

Beneficium separationis - kred. õig. kosta
pärandaja varanduse eraldamist pärija suost
võime õig. valgale). 59. j. õig. kasku pär.
erol. siviil restituts. põhjal emal. avati.

Beneficium Inventarii - kui pärija agraarite üles
kirjutab päri. koosseisus - siis valguse eest annab
varasid ei vastuta. Alasid 30 p. päriol, lüpp. koosseisus
juures elgu kred, legatarii võel 3 tunnistajat

Hereditatis petitio - pärioli hagi

SC Jurentianum - halvast usust pärioli vastu
jät vastutavate kõige saaku eest.

Kaas usust vastutab ainult endale rikas-
tunnele piire, hagi entunnele ajast dolus
ja culpa eest, halvast us. ka järele eest.

Legaat - ühepoolne korraldus surma
pärast, mis annab 3-le 12. õiguse teatud
variantidele kuni pärimise arvel
objekt - üksik või kumul, terve pärimus või osa.

Singulaarsed legaadid - annavad ainult talle.

Legaat määrati käsiraate sõuudele.

Fideicommissus - mitte rahaline leg. paluvate sõnades.
või määrata ka eesmärges. Antud inilide hagiõiguse
kohustus vastu. Just lühtis mõlemad riigid.

Pulegaat - pärijale määratud legaat.

Regula Catoniana - algselt määratud
legaat ei sunnitu maksma, kui m-tunne alus
hagi on are lauges. See reegel ei maksima tin-
gitud legaatide juures.

132
Olene substitutsioon - su legaadid olenesid määrata
mine talle võetud juhul kui esimene ^{määrata} testator
omasta.

Fideicommissaarne substitutsioon - enimesel legaadil
suajale panna see kohustus edasi anda kõik
sada 1/2 või osa tingimusel või teatud aja
mõttakul 3-le võetud, ka omavõetud
ebasi - m-tunne, successiivne, eriline
pereseantur fideicommissis - peres. lüpetele
eest.

Leg. omastam. 2) dies legati cedit - ühtlasi surmaja
April. kaadi ja tingimus korral peab elama, kuni
pärija päri. vastu võetis.

2) dies legati venit - ühtlasi päri. vastu võetud kuni

Just repudiatiois - õigus keelduda legaat
vastu võtmast.
Just. avald. - kohutata pärijat osa või terve var. võetud
Universaalne fidei. - ma 3-le 12. peataja kuni või tingimusteta

SC Trebellianum - kui pärija pärimine fi-
deicommissi üle avald, siis sellest ajast ta ei vastuta
müü pärimine valguse eest, ei võim (ka
nõuda pärimine valgusest maksust, vaid
müü õig. - koh. laenu üle fideicommissaane.

SC. Pegasianum - teie loes alust,

1) kui vahetu pärija vahetustult pärimine
vastu võtab, siis võib ta annale peale 1/4 on
pärimine 2) kui ei soovi päri. vastu võtta
sihiga fidei. kuni jättes veel suul da-
sü vastab 1/4 osa kuni pärimine õiguse.

Just. ühendus mõlemad SC.
Fiduciaria - pärija

7 p. Inq. Smarbi raitte. Tealitis ficto possessores
Kostja vastutus arja kat. eest -

Varga vastutus - täielik vastutus, ka carere eest.
Vijale väjastada

8 p. Mis on protestid - abelike - duorok.

20. Oiguste teostamine, 22.

Oiguste teostamine - kas selle juures lan-
geb esimese võime ühtjalt. - või on laenu ja
cautiones

5 p. mis poliitiliste teadete succursio't, et kohust. 3 l. v. 1

18. Iganevise teel ei saanud omandada varustatud
ega säilimusega omandatud asju - rakenda-
tud asuulaste suhtes ainult (a. ja stant
maastusest ?)

longi temp. praescriptio ei annud omandiõigust

Bona fides - stremine viene, et vellez te vinge
ei tee.

extraordinarne is - pole laenu, vertus te teinud,
neadriete kontr. lanominaalid liigit. do ut des
9 p. omiss culpa; depositaar vast. - culpa latuilef
maitaahis - kann

ellon 1x#xllllll

Julianuse kalendres? gregoriaans

Interpolatsiooni

Transmissio - pär. üle minea teore

Evros - re

10 p. Kas rei vindicatio on arbitrarie - on

Seltniga leping - societas

Kuidas toimunud pärandi vastuvõtt Roomas? sui-
ipso jure

11 p. Kas saab obligatio natur. cedderida - saab
iga mine on hereditas

16 p. Solutio - maxime

necessarium

§ 136 xovit

admodum - omandiõigust

it. ++Xl